

| Revistă literară și de cultură românească | Fondată: mai 2007

Climates

Literare

Revistă premiată cu medalia și diploma "Pamfil Seicaru" pentru literatură - 2008
Premiul de excelență al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România - 2011-2012

86

anul
8

mai
iunie
iulie

2015

Ion Iancu Vale
DIRECTOR FONDATOR

"ÎNGER PĂZITOR"

ARHITECTURA PORȚII - ARS POETICA ÎN FIER FORJAT

CUPRINS

EDITORIAL / <i>Climate</i> – serie nouă.....	pag. 3
GÂNDIREA FILOZOFICĂ EUROPEANĂ despre spațiul slav / <i>Aliona MUNTEANU</i>	pag. 4-5
STAREA POEZIEI ROMÂNEȘTI la începutul secolului al XXI-lea / <i>Al Florin ȚENE</i>	pag. 6-7
INVADAȚII INVADÂNDU-I PE INVADATORI - „TESTAMENT”- antologie de poezie / <i>Daniel REYNAUD</i>	pag. 8-9
<i>Ars noetica, ars poetica</i> / <i>Eugen EVU</i>	pag. 9
TRĂIM O SINGURĂ DATĂ / <i>Dorel SCHOR</i>	pag. 10
<i>Te-am așteptat</i> / <i>Delia STĂNILOIU</i>	pag. 10
BAIA BALKAN - o cronică socială semnată <i>Ileana Andrei-Cudalb</i> / <i>Octavian D. CURPAȘ</i>	pag. 11
GEORGE ENESCU - a 60-a comemorare / <i>Paul LEIBOVICI</i>	pag. 12-13
<i>Poezii</i> / <i>Nicolae VĂLĂREANU SÂRBU</i>	pag. 13
ANTIUNIONISMUL ȘI SENSUL ROMÂNISMULUI	
în cultura lui <i>Gheorghe Asachi</i> / <i>Ștefan Lucian MUREȘANU</i>	pag. 14-15
PLĂCEREA, DUȘMANUL OMULUI / <i>Ion IANCU Vale</i>	pag. 16
DESPRE O POVESTE ÎN VERSURI a lui <i>Adrian Erbiceanu</i> / <i>Constantin T. CIUBOTARU</i>	pag. 17
<i>Poeeme</i> / <i>Irina Lucia MIHALCA</i>	pag. 18
FLAVIA ARMINA și poezia ei adevărată.....	pag. 19-20
CĂLĂTORIND (cu pretext) ARHITECTURAL prin TIMPURILE BIBLICE / <i>Cristian DUMITRU</i>	pag. 21
COVRIGI ȘI STRADA MARE / COGITO ERGO SUM / <i>Cristian DUMITRU</i>	pag. 22-23
LILIACUL ÎNFLORIT LA POARTA ÎNSERĂRII / <i>Elena BUICĂ</i>	pag. 24
DEBUT POETIC / <i>Andrada STAN</i>	pag. 25
REVOLUȚIA LUI FREUD 75 de ani de la despărțire / <i>Boris MARIAN</i>	pag. 26
O CHESTIUNE DE RESPECT DE SINE / <i>Diana-Florina COSMIN</i>	pag. 27-28
IN MEMORIAM - MIHAIL I. VLAD (3.06.1947 - 25.12.2006) / poet, publicist și editor dambovițean.....	pag. 29-30
MIORIȚA... MATEMATICĂ / <i>Andrei POPA</i>	pag. 31
RUINE PROVIZORII / <i>Constantin P. POPESCU</i>	pag. 32-33
RESTITUIRI <i>Curtea și parcul Văcăreștilor-locul cel mai drag al Elenei Văcărescu/Dan NIȚESCU</i>	pag. 34-35
<i>Poezie</i> / <i>Gabriel MIHALACHE</i>	pag. 36
CĂLĂTOR PE DRUM DE ȚARĂ / <i>Sara DOGARU</i>	pag. 37
4 CURȚI DOMNEȘTI - cântec medieval de arhitectură / <i>Daniela RADU</i>	pag. 38
PĂPUȘI DE 6 LEI / <i>Daniela RADU</i>	pag. 39
ZEFLEMEAUA / <i>Camil PETRESCU</i>	pag. 39

conturi Banca Transilvania:
RO54BTRL01601201UO2393xx - (RON)
RO54BTRLEURCR00UO239301 - (EUR) SWIFT-BTRLRO22

GRAFICA:
arh. Cristian Dumitru

Adresa redacției principale:

Târgoviște OP 1 - CP 14, România

telefon: +40 722 702578

e-mail: ioniancuvale@yahoo.com

web: <http://climate.literare.ro>

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Colegiul redacțional:

Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Romulus Gandy Georgescu
Emil Stănescu, Florea Turiac, Dan Nițescu, Lucian Constantin

COLEGIUL DIRECTOR:

jurn. Ion Iancu Vale
prof. Gheorghe Valerică Cimpoca
arh. Cristian Dumitru

Redacții asociate din România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Deva, Ploiești;

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Moldova, Portugalia, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Mircea Constantinescu, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Eugen Florea, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Maximca Grasu, Mirel Horodi, Djamal Mahmud, Alexandru Manafu, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Delia Stăniloiu, Victor Sterom, Al. Florin Țene, Ioan Țepelea, Baki Ymeri, Raquel Weizman.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

REVISTĂ EDITATĂ DE:

Societatea Cultural-Istorică „ARM” Târgoviște ISSN 1843-035x

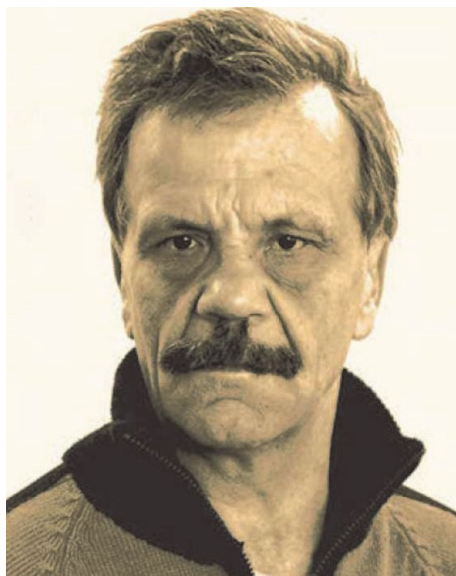
Societatea Scriitorilor Târgovișteni - președinte prof. Mihai Stan

Ordinul Arhitecților din România - Muntenia Vest - președinte arh. Dumitru Barbu

Tehnoredactare: Cristian Dumitru; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

EDITORIAL

Climate – noutăți

Ion Iancu Vale – jurnalist

UN SCURT ISTORIC și O CONTINUITATE

Revista literară și de cultură românească „Climate literare”, a apărut la Târgoviște în mai 2007 inițiată de către mine ca director fondator, împreună cu Mircea Cotârță și Sebastian Drăgan, co-fondatori și redactori principali. În primul an de apariție, revista a fost susținută material prin chetă publică, un aport important avându-l, prin girul său moral, judecătorul Geo Popescu, iar mai apoi, până în 2010, prin mecenatul, substanțial, al managerului Marcel Ursu și al executorului judecătoresc Claudiu Duică. În continuare, până în 2014, revista a fost sprijinită, parțial, de către Consiliul Județean Dâmbovița și de profesorul doctor Gheorghe Valerică Cimpoca, reprezentantul I.C.S.T.M. al Universității „Valahia” din Târgoviște și de Fundția Renașterea Pietroșitei „Ruralia”.

Acestora și tuturor celorlalți care, în momente de impas (și au fost multe...), ne-au sărit în ajutor, la această „lucrare plăcută lui Dumnezeu”, le mulțumim și le dorim tot binele din lume. Inițial revista a fost tipărită (până în 2010) în format A3, după care a apărut atât pe hârtie cât și electronic, dar în format A4, avându-l ca tehnoredactor pe Florin Lucian Dragoș, ea fiind difuzată și online, într-un larg areal cultural, atât în țară cât și peste hotare.

Alături de Societatea Scriitorilor Târgovișteni, la acest moment, prin numărul prezent, se află în colaborare cu revista „Climate literare” și Ordinul Arhitecților din România Filiala Muntenia Vest din Târgoviște, care își propune ca prin sprijinul său, revista să-și continue cu brio demersul asumat, acela de promotor al culturii și limbii românești, în țară și în lume. Așa să fie!

Cristian Dumitru – arhitect

Se cuvine a da câteva explicații: de ce să-i anexezi unei reviste de literatură ceva despre arhitectură?

P.A. Michelis, arhitect și teoretician, autor al *Esteticii arhitecturii*, Ed. Meridiane-București 1982 afirmă: „...în timp ce scopul practic al arhitecturii este acela de a construi edificii menite să răspundă unor nevoi sociale, ea [arhitectura] are, deasemenea, darul de a revela spiritul epocii... Scopul arhitecturii este, deci, acela de a înălța viața omului și conținutul acesteia... Abia atunci ea creează forme adevărate și frumoase. Iată pentru ce formația arhitectului trebuie să fie largă și universală... Atunci arhitectul exercită darul divinatoriu al artistului. El ghicește, am putea spune, ritmul epocii sale, pentru că are intuiția a ceea ce este încă difuz în ambianță. Arhitectul creează forme frumoase și generoase câtă vreme urmează, ca pe un vis al propriei sale vieți, soluția **problemelor apropielui său.**”

Problemele ivite apropielui meu, poetul și jurnalistul Ion Iancu Vale, în gestionarea apariției revistei *Climate* fondate de el, iată, **sunt deja opt ani de atunci**, m-a făcut să gândesc și să simt că arhitectul din mine poate, cum spune așa de frumos Michelis, să găsească soluția, frumoasă și generoasă, ca pe un vis al propriei sale (mele) vieți. Arhitectul (ce sunt) știe, prin educație și experiență, cum să caute soluții, mai ales când simte că o acțiune, precum cea de acum, în domeniul literaturii (care îi e aproape de suflet încă din copilărie dar nu a știut, mai ales că este ceea ce și-a dorit de demult, în subconștient și care i-a forjat cultural de-a lungul vieții creația de arhitectură), ei bine, a condus la “mariajul” *Climatelor literare* cu cele din domeniul arhitecturii rezultând *Climate* mixte. Fie într-un ceas bun!

Aliona MUNTEANU

N. Danilevski

despre Rusia și Occident;

O. Spengler

despre „Apusul Europei”;

V. Shubart despre idealul slav în

„Europa și sufletul Asiei”;

N. Berdiaev despre criza culturii moderne;**I. Ilin** despre fundamentele culturii creștine;**E. Cioran și Yanko Yanev** despre relația Orient-Occident.

Lucrarea de față scoate în evidență o parte dintre concepțiile filozofilor europeni și emigranți despre relația dintre spațiul slav și Occident. Lucrările autorilor: N. Danilevski, O. Spengler, V. Shubart, N. Berdiaev, I. Ilin, E. Cioran, Y. Yanev, N. Crainic ne vorbesc despre rolul Rusiei, caracterul mesianic al acesteia, diferențele dintre occidentali și slavi, problemele omului modern și dispariția treptată a spiritualității, dezvoltarea artificială și forțată a Rusiei, nevoia primordială a educării poporului rus în spiritul caracterului național spiritual. N. Danilevski critică inteligenția rusă care este atrasă de Occident, nesimțind identitatea lumii slave, preocupată fiind de credințele inteligenței europene; O. Spengler reliefează faptul că mult disputata criză a culturii occidentale constă în schimbarea valorilor odată cu apariția în Occident a nihilismului; V. Shubart scrie despre menirea Rusiei de a recupera sufletul omului, anume Rusia deține acele forțe pe care Europa le-a irosit sau le-a autodistrus; Yanko Yanev considera spațiul slav spațiu ales de Dumnezeu care se deosebește în mod radical de Occident; N. Crainic accentuează că Rusia, sub influența curentului de occidentalizare a urmat un fenomen de pseudo-morfoză; N. Berdiaev vrea să ne aducă la cunoștință că Rusia este un teren nevalorificat pe care trebuie să se

GÂNDIREA FILOZOFICĂ EUROPEANĂ

despre spațiul slav

construiască o cultură și o civilizație occidentală, iar I. Ilin ne enumeră căile adevărate care duc la renașterea Rusiei.

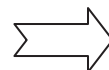
Scrisă în 1869, lucrarea lui N. Danilevski „Rusia și Europa”, a dat naștere unor discuții aprinse în legătură cu aceasta. Autorul emite binecunoscuta teorie a tipurilor cultural-istorice, împărțind popoarele în două categorii: popoare neisto-ric, care reprezintă laturi moarte pentru dezvoltarea societății, și popoarele istorice, care sunt în măsură să formeze tipuri cultural-istorice originale. Conform scriitorului, din ultima categorie fac parte 13 civilizații din întreaga istorie (egipteană, asiro-babiloniană, evreiască, grecească, romană ș.a) create printr-o îmbinare specifică a patru elemente fundamentare (religios, cultural, politic și social și economic). O parte dintre aceste civilizații și-au încheiat existența iar altele se găsesc într-una dintre etapele sale de dezvoltare. Rusia, în concepția lui Danilevski, ar avea rolul de a forma tipul cultural-istoric al popoarelor slave. Orice tip cultural-istoric are patru etape de dezvoltare (excepție face cazul în care nu dispăre printr-o moarte violentă): etapa inconștientă sau nivelul materialului etnografic, etapa constituirii statale, etapa înfloririi civilizației și etapa degradării acestuia, semnificând în același timp stadiile apariției, dezvoltării și decăderii elitei (clasei guvernamentale). Cultura slavă se află încă în perioada de formare. Danilevski scrie că nu este absolut obligatoriu ca toate statele și popoarele să parcurgă în drumul său de dezvoltare aceleași etape, precum iobăgia, feudalismul, capitalismul ș.a.

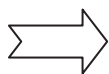
În cartea sa Danilevski nu scrie despre criza culturii europene, acest aspect nu pare să-l preocupe. El mai degrabă suferă din cauza faptului că inteligența rusă este atrasă de Occident, nesimțind identitatea lumii slave preocupată fiind de credințele inteligenței europene, care ar reprezenta, după părerea lor, forța salvatoare a întregii culturi europene.

V. Zenikovski scrie că „Danilevski luptă împotriva acestei conștiințe bolnave; în aceasta constă patosul primordial al cărții sale și prin acest lucru el a fost și va rămâne drag tuturor celor care trăiesc cu aceeași intuiție și convingere în identitatea culturii ruse”. (1) În ceea ce constă relația dintre Rusia și Occident, Danilevski scrie că: „Europa nu numai că ne este nouă străină, dar ne este și ostilă, interesele

ei nu numai că nu pot fi și interesele noastre, însă în majoritatea cazurilor sunt direct opuse lor... Dacă este imposibil și dăunător să ne îndepărtăm de treburile europene, atunci destul de probabil, va fi util și chiar necesar să privim întotdeauna și continuu aceste chestiuni din punctul nostru de vedere specific rusesc.” (2) Acesta este motivul pentru care Dostoievski a numit lucrarea autorului „Cartea de căpătâi a fiecărui rus”. Prin urmare, Europa de Vest este ostilă Rusiei și slavenismului, de aceea este necesară construirea unei solidarități ale popoarelor slave împotriva tendințelor Occidentului de a distruge, de a supune sau de a-i asimila pe slavi.

După părerea lui I. Ilin, nu există în Occident o carte asemănătoare cu cea al lui V. Shubart despre Rusia în ceea ce privește simpatia sinceră pentru poporul rus. Lucrarea „Europa și sufletul Asiei” este considerată a fi obiectivă întrucât nu a fost scrisă de un rus, ci de un străin care a văzut lucrurile detașat, neimplicat. V. Shubart scrie despre caracterul mesianic al omului, trăsătură în care s-au regăsit rușii citind cartea lui, prezicându-le astfel un viitor promițător, ceea ce le conferă rușilor o anumită emoție și bucurie că se scrie despre ei cu simpatie și dragoste și nu cu ură și dispreț. (3) V. Shubart scrie „Occidentul a dăruit omenirii cele mai sofisticate tehnologii, forme de guvernământ și de comunicație, însă a lăsat-o fără de suflet. Menirea Rusiei este de a recupera sufletul omului. Anume Rusia deține acele forțe pe care Europa le-a irosit sau le-a autodistrus... Rusia este unicul stat capabil să salveze Europa... Rusul deține (...) acele premise spirituale care nu pot fi găsite astăzi la nici unul dintre popoarele europene. (4) Shubart este de părere că „rușii dețin cea mai profundă în esență și atotcuprinzătoare idee națională - ideea mântuirii umanității. (5) Într-un mod similar, Yanko Yanev considera spațiul slav - spațiu ales de Dumnezeu care se deosebește în mod radical de Occident

Ca și V. Shubart și I. Ilin, Yanko Yanev simte o mare dragoste și respect pentru spațiul rus, amintind de slavofiliști, tradiționaliști culturii rusești. El consideră că Rusia reprezintă ceva cu totul deosebit de Europa, o deosebire superioară a Rusiei față de Occident. La toți cei amintiți se remarcă iubirea față de slavism, față de rasa slavă, pasiunea pentru geniul slav. Astfel, Rusia cuprinde în sine toate posibilitățile unei dezvoltări de cultură epocală, cultură care în cele din urmă va putea prin ea însăși să cucerească Europa întreagă. Kirievski care este unul dintre întemeietorii slavofilismului precizează câteva dintre cele mai importante deosebiri dintre Rusia și Occident: „În Occident domină știința, în Rusia domină credința. În Occident domină critica, în Rusia domină tradiția. În Occident domină Biserica romano-catolică și protestantismul, în Rusia domină Biserica ortodoxă... Catolicismul caută să înțeleagă cu rațiunea conținutul revelației, adevărul ei absolut. Spre deosebire de catolicism, ortodoxismul caută să înțeleagă absolutul adevărului revelat nu prin rațiune, ci prin directă pătrundere mistică.” (6) Prin aceasta s-ar rezuma una dintre marile diferențe dintre cele două lumi. „Pentru Kirievski, cultura occidentală reprezintă ceva iremediabil corupt.” (7) Deci, raționalismul Bisericii occidentale se bazează pe scolastică. Iar „din scolastică” după Kirievski „se trage marele rău care zace la baza culturii europene”. (8) Omul occidental, catolic este condus de raționalismul scolastic, spre deosebire de „omul ortodox care cugetă în mod pasiv, prin mistică, prin credința adevărului absolut”. (9) Se poate observa că în timp ce occidentalii privesc Răsăritul față de Occident sub raportul civilizației materialiste, slavofiliile privesc acest raport în special din punct de vedere religios. Pentru adepții slavofilismului, Occidentul va apărea întotdeauna sub forma creștinismului alterat și deteriorat.

În ceea ce privește perioadele de evoluție a unei culturi, O. Spengler se apropie de concepțiile lui N. Danilevski. O. Spengler scrie că „Fiecare cultură urmează etapele de creștere asemenea omului. Fiecare are copilăria sa, tinerețea sa, maturitatea și bătrânețea sa.” Însă referitor la acea criză despre care s-a vorbit și s-a scris foarte mult, criza culturii occidentale, Spengler este de părere că aceasta constă în schimbarea valorilor odată cu apariția în Occident a nihilismului, a negativității care s-a răspândit și în rândurile maselor, contestând vechile valori, criticându-le și respingându-le. Promotori ai

acestor noi valori au fost: Jean-Jacques Rousseau, Schopenhauer, Hebbel, Wagner, Nietzsche, Ibsen, Strindberg, E. Cioran etc. În felul acesta, raționalismul rece a luat locul spiritualității, teoretizarea a luat locul trăirilor, iar individualismul a luat locul colectivității. A avut loc o subordonare a valorilor spirituale față de cele materiale, o inversare a raportului firesc dintre mijloace și scopuri. Universul uman devine exteriorizat și nu interiorizat, axat pe autocunoaștere directă. Există o tendință vădită a omului spre domeniul tehnic, îndepărtându-se tot mai mult de aspirațiile interioare și trăirile autentice. Personalitatea omului încet, încet se pierde, intrând în comun și urmând gloata ca un robot. Atitudinile, comportamentele și acțiunile devin standarde pentru toți. Omul nu își mai pune întrebări despre sensul vieții, nu mai are tendințe de meditație. Viața se ocupă astfel de aparențe și nu de profunzimi, întrucât a rămas fără suflet. Mintea a pus stăpânire pe suflet. Acest lucru îl spune și N. Berdiaev. Cunoașterea științifică și modernizarea lucrează în felul acesta împotriva omului prin efectele sale negative asupra naturalului. Francois Rabelais îl avertizează pe omul modern că „știința fără conștiință este ruina sufletului”. Făcând o analogie a culturii cu anotimpurile ciclice: primăvara, reprezentând nașterea, vara - tinerețea, toamna - maturitatea și iarna - bătrânețea moartea, O. Spengler a identificat opt culturi care se deosebesc prin stilul său propriu față de celelalte culturi. Acestea sunt: cultura egipteană, greco-romană, chineză, babiloniană, indiană, arabă și cea vestică, care au parcurs un ciclu de viață identic. Cultura este definită la Spengler ca un organism, iar istoria universală nu este altceva decât biografia ei generală.

Nichifor Crainic scrie, făcând referire la filosofia lui O. Spengler, că toate țările vestice dezvoltate au urmat o transformare normală. „O morfoză naturală, o morfoză adevărată se petrece în țările în care cultura și civilizația se dezvoltă organic și simultan, cum ar fi Franța. Dar un fenomen de pseudo-morfoză, de dezvoltare artificială, nu-l putem observa decât în aceste țări înapoiate sub anumite raporturi, care totuși, la un moment dat, vor să se pună brusc la punct, la nivel european”. (10) Prin urmare, Rusia, sub influența curentului de occidentalizare a urmat un fenomen de pseudo-morfoză (să ne amintim de creștinarea forțată din anul 988). Conform filozofiei lui Ceadaev, Rusia este un teren nevalorificat pe care trebuie să se construiască o cultură și o civilizație occidentală. Iar această cultură

și civilizație occidentală „trebuie căutată în formele de viață universală ale occidentalismului”. (11) Ceadaev e de părere că ortodoxismul bizantin a paralizat forțele Rusiei creatoare. „Suntem, menționăm el, un parazit și nimic altceva, pe arborele culturii universale. Suntem copii nelegitimi ai culturii de astăzi.

Îmbrățișând ortodoxismul bizantin, Rusia s-a despărțit de Occident și și-a tăiat deci vinele prin care putea să circule un sânge aducător de cultură. Creștem, dar niciodată noi, rușii, nu ajungem la maturitate. Înaintăm, dar pieziș și fără nici un scop”. (12) Ceadaev poziționează Rusia undeva la mijloc, între Orient și Occident, astfel Rusia are propria sa dezvoltare, independentă de cele două extreme: „Noi n-am mers niciodată în pas cu celelalte popoare; noi nu aparținem nici uneia dintre marile familii ale speciei umane; noi nu suntem nici ai Occidentului, nici ai Orientului și nu avem tradițiile nici ale unuia, nici ale altuia”. (13)

I. Ilin, filozof al sec XX, nu își poate imagina o gândire autentică care să nu pornească din inimă. El este de părere că „trebuie să spunem întregii lumi că Rusia este vie - că înmormântarea ei ar fi un fapt neînțelept, că noi nu suntem praf și mizerie umană, ci oameni vii, cu inimă rusească, cu gândire rusească și talent rusec...” De aceea este primordială educarea poporului rus în spiritul caracterului național spiritual. Căile adevărate care duc la renașterea Rusiei, după părerea lui I. Ilin, sunt următoarele: credința, continuitatea istorică, simțul monarhic de dreptate, naționalismul spiritual, statul rus, o elită nouă conducătoare, un nou caracter spiritual rus și o cultură spirituală. Poporul rus are nevoie de pocăință și de purificare, iar cei ce s-au curățat trebuie să-i ajute pe ceilalți să-și restabilească conștiința vie creștină, credința în puterea divină, atitudinea corectă față de rău, sentimentul onoarei și capacitatea de a crede. Fără acestea, Rusia nu va renaște, iar măreția ei nu se va crea.” Emil Cioran, filozoful român al secolului XX, a atins și el tema disputată a relației dintre Orient și Occident și cea a crizei spirituale. El aduce critici la adresa popoarelor slave care au încurcat renașterea Daciei, considerându-și țara nedem-nă de a avea o dezvoltare spirituală proprie.

E. Cioran propune să se urmeze întru totul cultura europeană și pașii Occidentului, convins fiind că Europa Vestică este singura care urmează un ritm sigur de evoluție.

➡ Însă forma liberală de guvernământ a Occidentului nu îi era pe plac, sugerând în locul acesteia autoritatea și violența, capabile, după părerea gânditorului, de a salva lumea.

Deoarece cultura română este mică și nesemnificativă, aflată la marginea Balcanilor, nu va fi niciodată capabilă de

a renăște.

Deși fiecare dintre filozofii menționați mai sus au trăit în perioade diferite, au avut propriile idei și au aparținut unor grupări specifice, citind scrierile și concepțiile acestor filozofi înțe-legem și observăm preocuparea lor comună pentru o transformare, pentru un aport de bunăstare adus omenirii și în același timp o

efervescentă căutare și dorință de cunoaștere, de aflare a adevărului și comparare a propriilor valori culturale cu valorile celorlalte popoare. Munca lor intensă ne este de ajutor astăzi să descoperim istoria, atmosfera și preocupările înaintașilor noștri și să ne creăm o idee despre atributele relațiilor dintre spațiul slav și cel occidental.

STAREA POEZIEI ROMÂNEȘTI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI al XXI-lea

Al Florin ȚENE

Pentru a aborda această temă este necesar un îndelung exercițiu de receptare a poeziei românești în ansamblu, cu aplecare spre tendința de evoluție a poeziei din a doua parte a secolului al XX-lea și numai, apoi este necesară o plonjare în panorama poeziei secolului al XXI-lea.

În acest context, cristalizarea criteriilor de selecție și a conceptelor cu care trebuie lucrat stau la baza analizei noastre. O panoramă a poeziei de la Nichita Stănescu, trecând pe la Cristian Popescu, până la Claudiu Simonat, se întinde pe o suprafață de timp considerabilă, greu de cuprins doar într-un articol. Mai degrabă poate fi expusă în Biblia înțelegerii poeziei românești din secolul nostru, de care făcea vorbire Ion Simu?

Exegeza poeziei de astăzi înregistrează o evoluție / involuție a poeziei, prin apariția unui nou curent literar, pe care l-am denumit, proglobmodernul, despre care am scris în presa literară a anilor 2000.

Este o întoarcere, pe jumătate, la clasicism, încercînd să înlăture mîzga postmodernismului opzecist a cărei poezie nu transmitea nimic, aducînd un deserviciu limbii literare.

Pentru a face, succint, o analiză a poeziei românești la începutul acestui secol, e necesar să privești această panoramă ca printr-un ochian întors, adică de la cel mai tânăr autor, Adela Greceanu, la Mircea Ivănescu, care a decedat decurînd. Poeții tineri ai acestui început de secol, au învățat, practic, de la post-textualiști (nouăzeciști), postmoderniști, textualiști (optzeciști), manieriști, experimentalisti (șaizeciști), în frunte cu Angel Dumbrăveanu, Marin Sorescu, etc. O privire de ansamblu asupra influențelor poetice de la sfîrșitul veacului trecut și începutul acestui secol este necesară pentru a stabili cele cinci metode distinct de analiză comparativă prin raportarea la Identitatea eului poetic. Se pare că tendința poeziei actuale este o prelungire a celei de la sfîrșitul secolului al XX-lea, care a fost și este, se pare, instaurarea eului poetic ca instanță absolută, prin utilizarea și eliminarea formelor de retorică pentru a se ajunge la eul real absolut, adică la Voce.

Am constatat că poeții de la începutul secolului XXI nu prea își pun întrebarea cine se exprimă în versurile lor, abandonându-se fără voia lor versului impersonal.

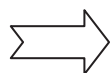
Vorbeam mai înainte despre cele cinci metode de analiză: metoda argheziană care ar consta în exploatarea impurității limbii, metoda blagiană expresionistă care glisează între eul exterior, amplificat cosmic, și un eu interior problematizat. Urmează metoda lui Ion Barbu, de textualizare a discursului care înlocuiește eul

poetic cu o instanță textuală suverană care se reflectă doar pe sine în oglinzile textului, ce o numim realitate textuală.

Mai este metoda bacoviană ce constă într-o formă de existențialism al eului poetic care se contemplă pe sine într-o formă degradată și agonală, urmînd metoda stănesciană care este dată de postmodernismul necuvintelor, eul poetic fiind situate, cum ar spune Marin Mincu în „interstițiile spațiului metalingvistic”.

Am observat, într-o analiză a raportului realitate-limbaj (text), că tinerii poeți care urmează metoda lui Nichita Stănescu, afirmă prin poezia lor că realitatea înseamnă mai mult decît limbajul, cuprinzînd potențele preverbele. Ei cred că realitatea este doar limbaj și ce nu este limbaj nu există. Cei care urmează metoda lui Sorescu prețuiesc realitatea double-face, în care lumea și limbajul coexistă, dar pot fi abordate în mod ironic, ori grav, experimentalist cum o face Mircea Ivănescu.

Poeții de la începutul secolului XXI, pentru faptul că aplică procesul de textualizare, poezia lor a luat locul a ce se numea în perioada primei jumătăți a secolului al XX-lea emoția sau sentimentul. Transferul poetic obișnuit-realitate a fost îndreptat spre opoziția realitate-text. Poetul de la începutul acestui secol a devenit acel „descriptor” care pune în text tot ce atinge, până și inefabilitatea. Acesta nu vizează Poezia, ci „textele”, problema lui nu mai constă în scrierea versurilor, ci descrierea mecanismelor acesteia -ocultînd poemul-

creându-și senzația că se află la interstițiul dintre realitate și text, așa cum

Platon lăsa să se întrevadă ideile în vacuumul realității. Dicteul textual folosit de poeții de azi constă în producerea de text și metatext în același timp. Textul poetic fiind organizat în pulsuni poetice ale actului liric, care nu mai este interesat decât să comunice autenticitatea trăirii sale și evitând de a comunica o anumită idee.

Poezia actuală, cea care nu se înscrie în globmodern, are diferite caractere revelatoare colocvialitatea ironică, folosind semnele de punctuație nefirești și o oralitate simulată, discursurile care încearcă să spună totul pentru a masca diferite complexe, cum ar fi forme de demențializare a realului, poeme schizofrenice, pornografice, obsesii viscerele, autoexecuțiile eului și simțiri dereglate, promovarea gradului zero al scriiturii, a unei stări poetice plasmatică, prin contestarea rolului metaforei. Acești poeți care practică textualismul au atitudini radicale în raport cu universul literaturii: ei susțin că toți poeții care nu se supun imperativului scriiturii sunt considerați pășuniști și tradiționaliști.

În această perioadă și în acest peisaj literar au apărut poeți tineri a căror cărți au fost publicate de edituri cunoscute, dar, din păcate, datorită modului defectos de promovare a cărții aceștia au rămas aproape anonimi. Amintim în acest context pe: Răzvan Țupa, Dan Sociu, Elena Vlădăreanu, Claudiu Komartin, Lavinia Bălulescu, Livia Roșca, Linda Maria Baros, Violeta Ion, Miruna Vlada, Diana Geacăr, Andra Rotaru etc. Un poet de anvergură este Ion Iancu Vale, ctitor de reviste de bună calitate.

Generația „mileneristă” care are un program declarat anticafofil și minimalist nu prea s-a impus pe piața poeziei. Această poezie este una cu bătaie scurtă, fapt dovedit de precocitatea ei manierizare. Acest contingent are deja micile lui ierarhii. Printre aceștia se află Livia Roșca, născută în Drăgășani, la 1980, cu volumul „Rui pe icoane”, volum premiat de Uniunea Scriitorilor. Din păcate,

această poezie scrisă de concetățeanul meu, nu justifică integral asemenea aprecieri. Acest caz mă face să constat că există un mod de a decreta pe cineva poet și de a-i construi o mică glorie. Laudele nemeritate de pe coperta a patra ale criticilor Alexandru Matei, Tudorel Urian și Al.Cistelean laudă niște poezii siropoase și anoste. Se pare că această poezie nu are viitor. Volumul de debut este un excelent produs, de la ambalaj la reclamă, al unui serviciu de marketing literar profesionist din care lipsește poezia.

După cum se obsearvă, cu ajutorul unor critici onorabili se promovează grafomania și veleitarismul. Un anumit ecou a avut textul Mirunei Vlada, din volumul „Poeme extrauterine”, apărute la Editura Paralela 45, în 2004. Născută în București în 1986, autoarea debutase cu un an înainte în revista Luceafărul, prezentată de Octavian Soviany. Alexandru Matei vorbește despre „autenticitatea spunerii”, Aurel Pantea scrie despre „voluptatea deziluzionării, ce trimite în limbaj impulsurile unei feminități ce-și clamează toate libertățile și toate decomplexările”. Toate aceste elogii sunt rostite cu jumătate de gură, cu rezerve subtextuale. Aceste constatări, unele laudative, nu reprezintă în niciun fel garanția valorii. Și în al doilea volum al acestei autoare intitulat „Pauza dintre vene”, apărut în 2007, la Editura Cartea Românească descoperim un manierism lipsit de accente personale. Descoperim, la fiecare poem, banalități rostite emfatic și așa-zise filosofări anoste.

Spre deosebire de precedentă poezie, poeziile Laviniei Bălulescu din volumul „Lavinuța”, apărut la Cartea Românească, în 2007, născută la Drobeta-Turnu Severin în 1985, au capacitatea de a se întoarce în copilărie și cu evidentă înclinație ludică, cu influență din Mircișor al lui Cărtărescu din Orbitor și din personajele lui Cristian Popescu. Această poezie a debutat cu volumul „Mov”, în 2004, la Editura Prier, titlu identic cu cel al volumului de poezie al unui poet din Petroșani, volum apărut la Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, condusă de scriitorul

Dumitru Velea. Poemele, 26 la număr, au grație și sprinteneală, demne de luat în seamă.

Un alt poet al acestui secol este Valentin Radu, care în 2001 a publicat volumul „Înapoi în Arcadia”, la Editura Paralela 45, pe atunci minor care s-a apucat să se joace înainte de vreme cu lucrurile serioase de pe lumea aceasta între care se numără și poezia.

Mircea Bârsilă a girat debutul Alexandrei Pârvan cu volumul „Prinsoare”, apărut în 2001, observând o „armonizare a contrariilor”, remarcându-se prin asociațiile duale, în spiritualul unui onirism îmbălbâzlit de emoția credibilă, cum remarcă Adrian Alui Gheorghe.

Și la Cluj descoperim o paletă diversă de abordare a stării poetice. De la șazeciștii Aurel Rău, Aurel Gurghianu, la optzeciștii Ion Mureșan, Ion Cristofor și până la milenariștii Ionuț Țene, Flavia Teoc, Mihai Bumb etc, toți au îmbogățit ideatica și structura poeziei prin felul lor de exprimare a ideilor.

Fiecare zonă a țării își are grupul ei de poeți, din păcate puțin cunoscuți, chiar dacă poezia lor dezvăluie talente autentice. Vina o are felul de distribuire și difuzare a cărților și a presei literare. Astfel, în zona Doljului, Hunedoarei și a Orăștiei sunt poeți demni de a fi luați în seamă și citiți cu interes. Printre aceștia enumărăm pe: Any Drăgoianu, cu debut editorial în 2005, Dumitru Velea, Mihai Duțescu, Petre Gigea-Gorun, Eugen Evu, Janet Nică, Ion Pachia-Tatomirescu, Marius Robu, Claudiu Nicolae Șimonați, Lelu Nicolae Vălăreanu și alții. O parte din aceștia au fost cuprinși în antologia *Lumina cuvintelor*, întocmită cu profesionalism de Claudiu Șimonați.

Parafrazându-l pe Malraux, pot să conchid că în Secolul al XXI-lea se vor naște marii noștri poeți sau poezia va dispărea prin paginile efemere ale internetului.

Cluj-Napoca Ianuarie 2013

INVADAȚII INVADÂNDU-I PE INVADATORI

„TESTAMENT” - ANTOLOGIE DE POEZIE ROMÂNĂ ÎN LIMBA ENGLEZĂ

Daniel REYNAUD

În anii 70, studiind literatura în Australia, acopeream un teritoriu previzibil pentru nivelul universitar al acelei perioade. Textele canonice de literatură engleză erau Chaucer, Shakespeare, Austen, Dickens, Wordsworth, T. S. Eliot, Bernard Shaw și alți grei ai literaturii britanice. Studiam de asemenea câțiva scriitori reprezentativi americani: Mark Twain, Robert Frost, Walt Whitman și Steinbeck. Trăind în Australia, bineînțeles că era inclusă literatura națională, de la scriitori precum Henry Lawson și Banjo Patterson, până la laureați ai premiului Nobel, spre exemplu Patrick White. Până și literatura de peste Marea Tasmaniei era reprezentată printr-o năvală din Noua Zeelandă. Pe de altă parte studiul nostru acoperea și mari lucrări, în traducere, din Europa. Deși acestea nu erau cuprinzătoare, eram familiarizați cu literatura franceză, germană, rusă și chiar norvegiană - Camus, Goethe, Kafka, Tolstoy, Dostoevsky, Cehov și Ibsen, asigurându-ne astfel că avem ceva cunoștințe în legătură cu splendorile literaturii europene. Doisprezece ani mai târziu, reîntorcându-mă la universitate ca lector, lucrurile se schimbaseră. Nici o universitate care se respecta nu mai neglijă acum scriitoarele sau vocile literaturii post-coloniale din Africa, India, Asia de Sud-Est, zona Pacificului și America de Sud. Am predat majoritatea acestor literaturi, dar cu toate acestea, existau încă spații goale, tăceri nemișcate.

Aici își face intrarea în scenă un fanatic al literaturii, ușor obsesiv, departe de limba lui nativă, de

rădăcinile lui cultural-literare, exilat în cel mai îndepărtat colț posibil. Era de fapt un exilat dublu, nu numai geografic, ci și profesional, trăind într-o profesie străină de literatură, precum Managementul Asigurării Calității și Psihologia Organizațiilor etc. Totuși, pasiunea l-a ținut aproape de patria lui. Deși a trăit în Noua Zeelandă sau Australia, Daniel Ioniță a continuat să urmărească literatura care apărea "acasă", și dorea să-i găsească un loc în lumea cea nouă în care trăia. Așa a început proiectul său de a traduce o selecție reprezentativă de poezie română în limba engleză, un proiect care, în cele din urmă, m-a prins și pe mine în vârtejul lui.

Daniel m-a rugat să mă implic în stagiul final al traducerii, sperând să se asigure că noile haine lingvistice ale poemelor vor arăta bine în engleză, reținând în același timp substanța românească. Având origine franceză (franceza a fost prima limbă de comunicare pentru mine), a fost o mare plăcere să mă angajez în acest dialog care încerca să captureze romantismul poeziei de origine latină, transferându-l într-o funcționalitate solidă, tipic anglo-saxonă. Prin acest proiect, Daniel Ioniță a acoperit un spațiu gol pentru mine.

Deși educat în literatura universală, nu cunoșteam aproape nimic din literatura țărilor "din mijloc", acele țări mici și vulnerabile înfipite de la nord la sud, undeva între Germania și Rusia, care rămân ascunse privirilor lumii, afară de faptul că cineva decide să asasineze vreun arhiduce austriac în Bosnia, sau altcineva invadează Polonia, sau reclamă teritorii "pierdute" declanșând astfel noi conflagrații militare. Totuși și în aceste națiuni mici se nasc, trăiesc și mor oameni care trec prin aceleași experiențe de viață ca și noi toți ceilalți: imaginație și plictis, dulce și amar, triumf și tragedie. De fapt, probabil că aceste simțăminte sunt trăite și mai intens în aceste zone, deoarece aceste popoare au fost bânuite de unele din cele mai drastice evenimente ale istoriei umane, aflându-se prinse între marile puteri politice. Una din aceste țări "mici" este țara de origine a lui Daniel, România. (Trebuie să fiu circumspect în a eticheta alte locuri ca fiind "mici": din perspectivă geografică, România este mică în comparație cu întinsele spații goale ale țării mele, Australia, dar populația este aproximativ egală ca număr. Dacă e să adăugăm diaspora românească din Italia, Spania, Franța

și Lumea Nouă, vorbitorii de limbă română sunt cel puțin egali ca număr cu locuitorii Australiei, așa că mă întreb ce înseamnă, de fapt, "mic"?)

Agățată oarecum neconfortabil (politic vorbind) ca un avanpost al latinității într-o mare slavă și binecuvântată cu sol abundent, câmpii fertile și petrol, România a creat o poezie care reprezintă ecourile propriei istorii. Colonie romană în trecutul îndepărtat, teritoriul de azi al României străjuia granița imperială împotriva barbarilor care veneau să prădeze Europa. De la căderea Imperiului Roman, România a simțit apăsarea tuturor invadatorilor: triburi germanice, huni, slavi, mai târziu Hoarda de Aur și Imperiul Otoman - cu toții lăsându-și amprenta asupra populației. Conduși de ruși, unguri, turci și greci, având minorități semnificative de origine germano-saxonă și maghiară, România a absorbit influențele tuturor acestora. Spre exemplu, dacă vei călători prin țările vecine savurându-le bucătăriile și apoi vei vizita România, vei gusta din nou toate aceste gusturi și arome care au influențat și bucătăria românească. Și, precum mâncarea, limba română a absorbit cuvinte și expresii slave, maghiare, germane, franceze, italiene, turcești și grecești. Privește doar la fețele de pe stradă și vei vedea amprenta genetică a multor părți ale Europei, și chiar și ale Asiei.

Și totuși și totuși... România este în mod distinct românească. Cumva, în acest *maelstrom* genetic, toate aceste texturi culturale s-au țesut într-un tipar care enunță clar și fără greșală „România”, reținând în același timp toate celelalte influențe.

Poezia ei este poezia unei țări care a suferit tirania de secole a asupritorilor străini, precum și independența și gloria de scurtă durată dăruită de eroi precum Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Vlad Dracul III (intrat în conștiința vestului prin propaganda media cu privire la Vlad Țepeș, interpretat ca fiind monstruosul Dracula). România a cunoscut și tiranii native, atât în timpuri medievale, cât și prin despoți mai recent, regali și comuniști, care au contribuit la suferința poporului. În acest context constrâns de asemenea factori, în prima parte a secolului XIX a avut loc un *Risorgimento* românesc, care a început să rupă în mod gradat cătușele de secole ale asupririi unor imperii precum cel Otoman, Austro-Ungar și Rusesc.

În cadrul dezvoltării acestor aspirații naționaliste a avut loc trezirea interesului cu privire la limba română, la literatura și cultura națională. Modelele folosite au fost cele ale țărilor latine surori, în special Franța și Italia, conducând la un simțământ al românismului, ridicat împotriva hegemoniilor turcești, ungurești și rusești. Alfabetul a fost schimbat de la cel chirilic la cel latin, iar literatura națională a început să fie cultivate în mod conștient ca parte din largascenă culturală națională, care a înflorit în această perioadă în mod comparabil cu cele mai bune tradiții naționale ale oricăror altor țări.

Ca rezultat, în prima parte a secolului XX, România se mândrea cu scriitori care au influențat și condus cultura universală în mod decisiv: poetul Tristan Tzara, fondatorul mișcării de avangardă dadaiste, cercetătorul în istoria religiilor Mircea Eliade, și, într-o mai mică măsură, poetul și dramaturgul Eugen Ionescu (mai bine cunoscut în lumea vorbitoare de engleză sub numele francofon de Eugène Ionesco), o figură proeminentă a teatrului absurd.

Luminozitatea sufletului literar

românesc a fost îmbogățită de istoria proprie, traumatică și glorioasă în același timp, iar poezii români au sorbit adânc din izvoarele tristeții și bucuriei poporului. Dar va putea literatura română să supraviețuiască ultimei și celei mai agresive forme de imperialism cultural - limba engleză, această mare devoratoare care invadează întreaga planetă și înghițe culturi și limbi vulnerabile? Da! În mod hotărât, da! Identitatea unică a României a supraviețuit invaziilor și ocupațiilor de aproape două milenii și s-a reasezat triumfătoare în eră modernă. Volumul acesta pe care-l țineți în mâini este testamentul (sic!) acestei rezistențe. Invadându-l pe invadator, aceste poeme proclamă indentitatea lor românească chiar în limba acestui cuceritor imaginat. Făcând tranziția în engleză, aceste versuri se imprimă în conștiința lumii vorbitoare de limbă engleză, reamintind acestei limbi potențial monolitice că există și alte rezonanțe, alte sensibilități care trăiesc azi în lume și care somează să fie auzite - fiind mult prea rezistente pentru a fi înghițite de uniformitatea engleză. În aceasta constă, după părerea mea, importanța acestui volum: transferă această voce distinct românească în limba

engleză, făcând astfel auzit accentul românesc al acestor poeme prin cuvintele limbii engleze. Prezentul volum este un pod, o poartă prin care România își face simțită existența în această nouă lingua franca, și în același timp permite accesul vorbitorilor de limbă engleză în lumea sufletului românesc. Și ca întodeauna când traversăm granițe culturale, ne regăsim într-o situație cu totul nouă, dar în mod straniu familiară. Pe de o parte pătrundem într-o lume de experiențe, commune umanității întregi. Însă în același timp această experiență este exprimată cu o voce care provine din suma totală a rezonanțelor istorice și culturale care fac ca România să fie România.

Daniel REYNAUD

Associate-Professor
Avondale College of Higher
Education

New South Wales, **Australia**
februarie 2015

Ars noetica, ars poetica

Umblăm cum duși am fi, purtați ca parte
Marele Orb, cum din eroare Blaga
Ne-ndrumă. Uneori zburăm prin moarte
Inversul timp cel chemător, ca vloga
Edenicului puls...Iar tu, femeie,
Aripa gemelară-mi bei norocul
Sub azimutul, cel din Melopeie,
A se-ntrei pământul-apa-focul
Adeverescă-se, apururi Vie
Precum în cer, astfel și-n Poezie !

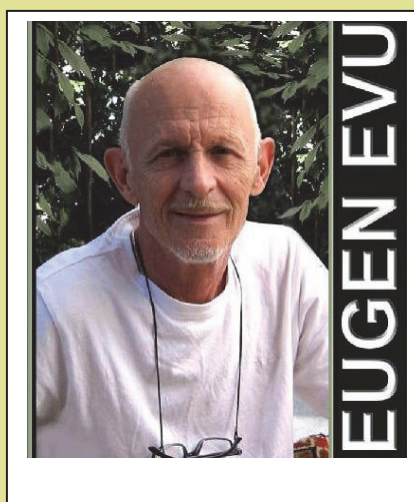
Revelation -unei infante-

EL veci ubicuu-n lumi de lumie conspiră
Și-n Claruri pe aleșii luii-inspiră
Orfeici, sau altcumva-n zvon de Iyră

Din când-în-când se desecretizează
Eonic reductiv pri metastatază
O!, ce miraj nocturn în plină-amiază!
Poemul e din soare-apune-o rază.

Nu ipocritul cel habotnic foarte
Capcane primitive-ascunde-n carte
Ci grația Sofiei, cea fecioară,
Deschide Cerul Moirelor, dom-șoară!

Dezmiardă-L!

Melodiind...

Melodiind prin melos din fractalii
Serenitatea care ne răzbună
Ca după veacuri bolta de furtună
Așa-i Poetul - Om, nu cel de prin ordalii.

Nadiru-i însetat de sinea lumii
Peunii văd cu sacrul lor penaj
Cu fluturii asemeni fiindul cum-ii
În cel continuu, sacru vernisaj

Tu pleci să iarăși vii sublim tangaj
Din jaruri verzi; divinele suspine-s
Orgasmice. Nirvanicul siaj
Ne suie-n diferențierele divine.

Postludiu

Cei falși, stirpea sărată-a vrednicului Lot,
Îl tot așteaptă-n veacuri pe Goddot.
Licențe, artefacte? În zadar
Arăți pe inversatul orb radar,
Astrala oră stinsă-n minutar...
Ești rob, prin Har.

Eugen EVU

TRĂIM O SINGURĂ DATĂ

Dorel Schor

Cu puțin timp în urmă, când l-am felicitat pe prietenul Mircea Radu Iacoban la împlinirea vârstei de 75 de ani, el mi-a răspuns glumind:

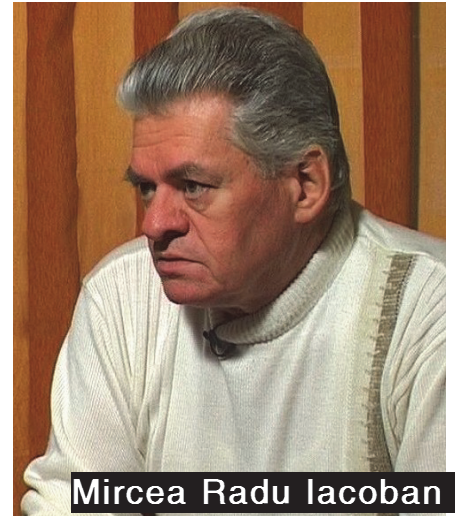
- 75? Cum de s-a întâmplat? Probabil că nu am fost atent!

Teoretic ar fi fost posibil să-i scape „amănuntul” pentru că M.R.I. este și a fost întotdeauna un om foarte ocupat. Cu aproape de toate. Suntem prieteni de când aveam amândoi 16 ani și oricât m-aș strădui, nu reușesc să înregistrez multiplele activități ale sale. Nu împlinise 20 de ani și transmitea la radio meciurile de fotbal ale echipei naționale, însoțind-o și peste hotare. A publicat prima sa carte fiind student. A fost responsabilul subredacției revistei „Viața studențească”, dar și conducătorul cenaclului literar al studenților ieșeni

(din care făceau parte Marin Sorescu și alți câțiva printre care și...eu). A fost unul din ctitorii revistelor „Iașul literar” și „Convorbiri literare” în format actual, secretarul de redacție al revistei „Cronica” și vreme de aproape două decenii secretarul filialei Uniunii Scriitorilor. Iacoban a înființat și a fost primul director al Editurii „Junimea”, prozator (oare câte romane și culegeri de proză scurtă s-au adunat?), dramaturg, autor de scenarii de film și de teatru radiofonic, redactor de carte (la cărțile altora), membru în juriile unor concursuri literare, corespondent pe frontul din Transnistria. A condus timp de unsprezece ani Teatrul Național din Iași și alți ani, până la pensionare, Teatrul pentru tineret „Luceafărul”. Continuă să publice romane, scenarii, schițe și să dețină de ani de zile o tableta jurnalistică, cu apariția de trei ori pe săptămână la un cotidian.

Nu am terminat. Mircea Radu Iacoban are și... timp liber. Joacă șah frecvent, este vânător și pescar amator (destul de ghinionist), îl preocupă fotbalul, călătorește mult și revine des în Bucovina de care, presupun, e îndrăgostit. Îl interesează pictura, medicina, muzica cultă, gastronomia, istoria și nu știu când găsește timp să cutureiere pădurile în căutare de hribi și mânătărci.

Și uite așa s-a întâmplat că... nu a fost atent cum au trecut anii! Dar în ziua aniversării, a fost lansat încă un volum de M.R.I. Întitulat „Trăim o singură dată”. Cartea, numărând aproape 700 de pagini, este un jurnal cuprinzând notații ale autorului pe o perioadă semnificativă, din anul 2004 până la sfârșitul anului 2014.

Mircea Radu Iacoban

Cu ochiul atent al gazetarului născut, cu sensibilitatea scriitorului, cu spiritul critic al...criticului, cu umorul omului de bun gust, sunt notate fapte, idei, situații care crează imaginea caleidoscopică a perioadei. „Te sinucizi”, l-au avertizat prietenii care au aflat de intenția de a publica jurnalul, „vei irita și-n dreapta și-n stânga”... Dar nu e Iacoban omul care să se teamă de reacțiile autorităților sau ale celor (mulți) pomeniți în Jurnal. Rânduie într-o specie literară a genului memorialistic, notațiile pertinente ale autorului au ieșit în lume, punând uneori în umbră scrierile de ficțiune ale altora. Iacoban își numește noua carte „un jurnal polemic”. Asumându-și riscul să irite persoane, să zdruncine rutina, să pună întrebări incomode, dar și să propună soluții inteligente, Jurnalul lui Iacoban reușește să fie o scriere interesantă și adevărată, o lectură pasionantă și, de ce nu?, instructivă.

TE-AM AȘTEPTAT

Delia Stăniloiu

Te-am așteptat...prăpastie de vise
Se surpă-n mine ca-ntr-o
canonadă
Sunt vise ce se vor speranței nadă
Dar care astăzi, iată, zac ucise.

Te-am așteptat precum o Penelopă

Deși cândva, nici nu aveai
contur

Dar te-am văzut cu nimb
de aur pur

Te-am așteptat și mi-a crescut
în piept
Un munte uriaș de așteptare
Eu nu ți-am fost decât... o oarecare
Și nu-nțeleg de ce te mai aștept.

„Baia Balkan” - o cronică socială semnată Ileana Andrei-Cudalb

Octavian D. Curpaș

„Baia Balkan”, romanul Ilenei Cudalb, se detașează prin autenticitatea realității transpuse pe hârtie. „Baia Balkan” este o carte plină de suflet, în care nota de originalitate rezultă din rememorarea unor fapte și întâmplări de demult.

Arta autoarei se hrănește din crearea unor personaje neobișnuite. Eroii săi sunt oameni cu o voință de fier, care nu concep să înțeleagă, să accepte și să se resemneze. Prin intermediul lor, autoarea ne dezvăluie un mod de viață inedit și impresionant.

„Sărbătoarea promisă”

Ileana Cudalb (născută pe 21 iunie 1951) este originară din localitatea Cudalbi, județul Galați. Licențiată a Facultății de Engleză-Rusă, aceasta debutează în anul 1983 în revista *Săptămâna Culturală* din București. Debutul editorial se produce în același an cu romanul *Sărbătoarea promisă*. Printre cărțile publicate de Ileana Cudalb se numără *Yitzhak Rabin-Pacea și-a ucis soldatul*, coautor poetul Shaul Carmel (1996), *Shimon Peres. De la Dimona la Oslo* (2001), romanele *Via Regis* (2002), *Fiica mea*, *America* (2002), varianta în limba engleză *My daughter AMERICA*, traducere de Ioana Bâldea, fiind publicată de Ed. Junimea din Iași (2007) și *Baia Balkan* (2007).

În prezent, scriitoarea este consul la Ambasada României din Canberra, Australia.

Neamul bălcăneștilor

Roman cu valoare istorică și documentară dar și artistică, „Baia Balkan” semnat de Ileana Cudalb, prinde în țesătura sa fire din memoria neamului bălcăneștilor, preluând influențe din folclor, precum și motive din mitologia creștină și păgână. Romanul evocă traseul celor din neamul bălcăneștilor, ai căror pași au pornit din „mohorâtul ținut al Histriei și de acolo până la Întorsura, refăcând astfel drumul transumanței străbătut...din Terra Blachorum.”

Sfântul Baia, un sfânt al tuturor posibilităților

Bălcăneștii sunt oameni împlinitori de dreptate, răbdători în suferință, iubitori de adevăr, dreptate și demnitate. Ei sunt păstrătorii unei lumi arhaice și patriarhale și au un acut simț al dreptății și al libertății, fiind apărători ai unor principii de viață fundamentale, bine stabilite din vremuri imemorabile. „Suntem uniți prin sânge, dar și prin credința că suntem veșnici. Călcăm fără poruncă, neabătuți, pe același drum, de la naștere și până la moarte, pe pământul presărat cu oasele străbunilor din vatra satului până sus pe culmea Babei, unde ne închinăm în fața troiței ridicate înaintea intrării în Templul Sfântului Baia, un sfânt al tuturor posibilităților.”

Templul

„Baia Balkan” debutează ca un roman al cunoașterii primitive, empirice, al credințelor în mituri și minuni. Templul ocupă locul central, ce oferă culoarea locală. În jurul acestui templu cresc tradițiile, se nasc legende, prind contur aventurile. Volumul se deschide cu un spectacol ceremonial ce are rolul de a ne face cunoștință cu ritualul inițierii, cu unitatea dintre oameni și zeități. „Dintr-o veche tradiție se atribuie templului o istorie încărcată de personaje și evenimente pline de semnificații... Ulterior, încercările cutezătorilor de a dezvălui misterele Templului au creat noi și noi legende, ridicând tot atâtea semne de întrebare cât și movilele tombale presărate peste tot în interiorul peșterii.”

O tradiție care se pierde în timp

În roman, pe lângă personajul principal, care este și narator, se detașează figura lui Muzulie, în jurul căruia se învârtă intriga, și de al cărui nume se leagă episoadele eroice ale narațiunii. El are rolul de călăuză, el este cel ce intră în corespondență cu trecutul, de unde absoarbe elementele ancestrale, cosmogonice, pe care le aplică în planul vieții telurice, contemporane. „Muzulie era hotărât să repună în drepturile lui neamul nostru direct coborât din sângele și carnea Palaghiei, cea pe care boierul francmason Caracostea o adusese cu peste două sute de ani în urmă înaintea intrării în Templu și o lăsase acolo paznic al unei tradiții care se pierde în timp.”

A venit vremea ca lumea să audă de noi

Evoluăm într-o lume balcanică, în care motivul căutării, al împlinirii destinului colectiv și individual este magistral redat. Muzulie este exploratorul, cel care încearcă să lămurească sensurile prezentului și ale viitorului, lucru ce nu se poate realiza decât prin înțelegerea trecutului. „Autonomia teritoriilor noastre va fi și ea discutată, vom supune la vot aprobarea fondurilor pentru proiectul Baia Balkan... Templul Sfântului Baia va fi zăvorul care închide și deschide cutia Pandorei balcanice. A venit vremea ca lumea să audă de noi.”

Un spațiu devenit vatră

Roman de o reală valoare literară, „Baia Balkan” evocă o lume arhaică, în care întâmplări de demult își fac locul în prezent. Eroii sunt dominați de un profund sentiment patriotic și au vocația lucrului bine împlinit. Ei se conduc după rânduieli nescrise, după legi și credințe strămoșești și își duc traiul într-un spațiu spiritual și fizic ce a devenit vatră. „Baia Balkan” este o carte despre oameni răbdători în suferință, ce țin în sufletul lor dureri nestinse. Ei au puterea de a dovedi că platitudinea spirituală și lipsa de inițiativă nu fac parte din felul lor de a fi.

(Canberra, Australia)

GEORGE ENESCU

a 60-a comemorare

Paul Leibovici

„Când George Enescu ia bagheta, ai impresia că te afli în fața unui magistr” - Mihail Sebastian

Aflându-mă la Paris am vizitat în una din diminețile însorite și liniștite cimitirul Pere Lachaise în care se află mormântul marelui compozitor, dirijor și profesor „George ENESCU” alături de a altui mare muzician Georges BIZET.

Marmora albă a cavoului simbolizează măreția, calmul, cu care profesorul își îndruma, cu o excesivă grijă profesională muzicienii din orchestra pe care o avea sub bagheta sa, indiferent de celebritatea, renumele acelei orchestre simfonice.

Talentul de viorist i s-a descoperit încă de la o vârstă mult prea tânără. Avea doar 4 ani când lăutarul Niculae Chioru îi pusese vioara în mână, în acel colț îndepărtat al Moldovei –Botoșani.

Afirmarea talentului, pe deoparte cât și îndemnul spre studii superioare muzicale le-a primit de la profesorul Eduard Caudella. Studiind la Viena, la îndemnul profesorilor care-l așteptau a avut o primă apariție în fața publicului, iar presa vremii a scris „un Mozart român”.

Enescu își desăvârșește studiile la Conservatorul din Paris având ca profesor la clasa de compoziție pe marele Maurice Ravel și pe Theodor Fuchs.

Compoziția sa „Poema Română” are un deosebit succes încă din prima audiere care a avut loc la Concertele Colonne din Paris. Protecția lui Elena Bibescu și mai apoi Carmen Sylva l-au încurajat, ajutat și îndrumat în perioada primilor săi pași pentru a se afirma drept compozitor.

Din primii ani ai secolului XX datează cunoscutele sale compoziții: cele două Rapsodii Române, op. 11, Suita nr.1 pentru orchestră, prima sa Simfonie și cele Șapte cântece pe versuri de Clement Marot.

Prea vremii va scrie: „George Enescu impune respectul artei, o înaltă conștiință a valorilor, o mare disciplină a muncii. Extraordinar artist Enescu este, deopotrivă, un excepțional educator.”

Alături de parteneri prestigioși, ca Alfredo Casella, Pablo Casals, Louis Fournier întreprinde turnee în mai multe țări europene.

În perioada primului război mondial va rămâne la București, unde va dirija într-o primă audiere integrală în România „Simfonia a IX-a de Ludwig von Beethoven, compoziții de Hector BERLIOZ, Claude Debussy, Richard Wagner alături de compoziții proprii.

Ziarele din capitală, după succesele sale ca dirijor se vor grăbi să scrie „Vocația sa ca dirijor se vede că răspunde nu numai necesitatea de exprimare personală, dar și unei nevoi de a transmite altora o tehnică de lucru, de a insufla consecvență artistică. Dirijorul este un profesor. Rolul lui este de a comunica învățătura”.

Compozitor și dirijor din tinerețe se afirmă deasemeni ca un artist plin de inițiativă în dragostea lui pentru patria sa. Așa se explică inițiativa de a organiza prima ediție a Concursului Național de Compoziție – în scopul stimulării creației muzicale autohtone. Premiile au fost decernate din veniturile proprii și oferea câștigătorilor șansa de a se specializa la Paris, precum și de a-și auzi interpretarea în concerte publice.

Pe data de 13 martie 1936 are

loc la Paris premiera operei sale „OEDIP”. Libretul a fost descris de Edward Fleg, ca un succes răsunător în public.

Peste ani opera a fost montată în timpul Festivalului „George Enescu” din București (1958). Rolul titlar a fost interpretat de David Ohanesian, regia Jean Rânzescu, dirijor Constantin Silvestru. O reluare a acestei opere a avut loc în 1995 în regia lui Andrei Șerban. George Enescu a fost dirijorul numeroaselor concerte din Europa alături de David Oistrach, Lev Oborin, Emil Griles, Yehudi Menuhin care l-a vizitat și la București.

„Este un tulburător poet al baghetei și un desăvârșit tehnician. Ne ajută să simțim deplin muzica (pentru că o trăiește el însuși), ceea ce nu-l împiedică să controleze extrem de riguros toate detaliile orchestrei, fiecare instrument, fiecare execuție. Însușirea lui e egală cu vigilența sa, lirismul egal cu precizia. A lucra sub o asemenea îndrumare, ar fi o onoare și o șansă pentru oricare orchestră din lume, oricât de impozantă, oricât de reputată ar fi ea. Dar când astfel de noroc dă peste o orchestră inegalabilă, cum e Filarmonica noastră, bagheta lui George Enescu ia aspectul unei extraordinare funcții educative.” (S.M.)

Despre activitatea sa muzicală George Enescu spunea: „În lumea muzicii eu sunt compozitor, dirijor, violonist, pianist și profesor”. Cel mai mult privesc drumul de a compune muzică și nici un muritor nu poate poseda o fericire mai mare”.

Stilul componistic a lui George Enescu este gen de afirmare, oscilând între stilul romantic, în genul lui Richard Wagner (vezi Simfonia nr.1) influența muzicală franceză (ciclul muzical al cântecelor pe versuri de Clement Marot), tendințele neo-baroce (Suita orchestrală nr. 2) și exprimarea modernă cu totul personală din muzica de cameră, opera Oedip sau Simfonia de cameră.

Nu trebuie uitată influența folclorului

românesc, în ceea ce privește cele două Rapsodii Române, Suita pentru vioară cu caracter popular românesc sau Suita orchestrală nr. 3.

În ceea ce privesc interpretările sale, de neuitat sunt „Poemul pentru vioară și quartet de corzi de Ernest Chausson și ale Sonatelor și Partitelor pentru vioară solo de Johan Sebastian Bach.

În decursul anilor a dirijat printre marile orchestre cea din Philadelphia și New York.

Activitatea sa pedagogică are o deosebită importanță, de aceea menționez printre elevii săi pe violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhim.

Despre familia lui George ENESCU

Situația familială tragică și penibilă a marelui muzician, supliciu pe care acesta îl îndura, stare în compania soției sale Maruca de peste 15 ani, de la căsătoria lor în 1939 și care nu s-a sfârșit decât la moartea lui Enescu, în mai 1955. După căsătorie, soția nu a acceptat să fie numită „doamna Enescu” ci „Alteța Sa Prințesa Cantacuzino”.

În fapt nu se născuse prințesă, ci era fiica unor boieri din Țescani, jud. Bacău și se numea Maria Rosetti Țescani. N-a fost lângă Enescu nici măcar când acesta s-a stins, în noaptea de 4 mai 1955. Maruca Cantacuzino fusese doamna de companie a Reginei Maria a României și pretindea că este „prințesă pur sânge” deși fusese doar prin alianță ca urmare a căsătoriei precedente, la vârsta de 18 ani, cu bogatul prinț Mihai (Mișu) Cantacuzino, primar al Bucureștiului și ministrul Justiției.

Maruca începuse relația cu Enescu încă în timpul căsătoriei cu Mișu Cantacuzino, ea având relații și cu fostul filosof Nae Ionescu, mai tânăr ca ea cu 13 ani. Maruca a fost vreme de doi ani bolnavă psihic, revenindu-și prin 1935. În tot acest timp Enescu a fost alături de ea.

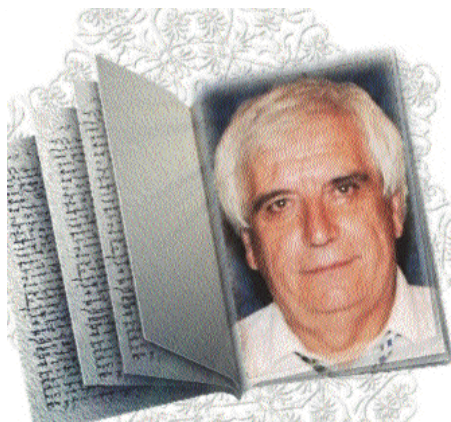
În ultimii ani ai vieții, nu mai putea cânta la vioară ci doar dirija diverse orchestre.

Drama Enescu e proaspătă și azi în memoria multor parizieni chiar după 60 de ani. În 1954 a fost paralizat ca urmare a celui de al doilea

accident cerebral.

Regimul comunist a intenționat să-l desgroape și să-l răpească pentru a fi adus în România. Datorită serviciului de spionaj francez, răpirea a fost înlăturată, iar oamenii securității române arestați.

Nicolae Vălăreanu Sârbu

Rugăminte

Învrednicește-mă mamă
cu dragostea ta nedezmintită care
unește cerul cu pământul prin
inimi care dobândesc viața și
moartea.

Lumina ochilor în lacrimi
izvor după forma sufletului pur,
iubire ce-n tine-i fântână.

Veghează de dincolo
cu stele de gheață-n priviri
topindu-se-n inima mea.

Se pare că moartea ta
e-n golul din suflet
clipa cât despărțirea
până la întâlnirea cu nesfârșitul.

Poezii

Crucea de sare strălucește

La masa de piatră, timpul picior
peste picior
se odihnește o clipă,
Dumnezeu vine pe alee sprijinindu-se-
n toiaș
golit de timp în tăcerea sfințită.

Oamenii respiră măduva lemnului,
paharele așteptării-s pline de răcoare,
fiecare gustă din pâinea și vinul
învierii.

Desferec pacea și crucea de sare
strălucește,
trupul tău își închide stăpânul înlăuntru
și nedrept cu dreptii le pune pe umeri
greșala
pe care n-au recunoscut-o făcută,
de aceea răbdarea cheltuită nu se
măsoară,
rupe din noi ce nu suntem în stare
și pune în loc spor de lumină.

Noaptea cât metafizica iubirii
Lumina alunecă pe gleznele tale,
înflorește nuferi sub tălpi,
ochii privesc tăcuți apa
peste care treci cu surâsul subțire
ca o trestie legănată de vânt.

Noaptea cât metafizica iubirii
îi pune pielea pe băț întunericului,
bătut cu el cerul se scutură
de stele ninse, căzătoare.

Îți cuprind cu mâinile, mijlocul
din care vrei să zbori ca o pasăre
înmiresmând văzduhul curbat
cu sunete de bucurie
nemaiauzite.

În lipsa ta niciun cântec nu voi auzi
doar așteptare îngropată-n tăcere.

Crepusculul

Când ziua se îmbină cu noaptea
și-n ochii mei se pierde crepusculul,
stai pe prispa casei.
Culorile capătă viață pe fața ta albă
și se metamorfozează
în iubire divină.

Toate clipele se concentrază la un loc,
să mă uimească.
Ca o vinovăție iertată în ochii celorlați,
se stabilesc punți peste inimi
pe care n-o să le mai uit,
își neglijează durerea lor pentru a mea
și-mi plimbă prin suflet
cuvinte mângâietoare.

Aici mă voi regăsi
și mă zidesc în stâlpii tăi de rezistență
până-ți voi duce iubirea desăvârșind-o
în crepusculul mușcat de soarele
dimineții.

ANTIUNIONISMUL ȘI SENSUL ROMÂNISMULUI ÎN CULTURA LUI GHEORGHE ASACHI

Ștefan Lucian Mureșanu

Motto: O nație care a pierdut încrederea în sine, între toate altele este cea mai mizerabilă, pentru că a frânt bastonul pe care se putea răzîma. (Gheorghe Asachi)

Politica nu este un domeniu cultural

Eu nu cred că s-ar putea aborda vreo lucrare de dimensiuni, cu o temă de cercetare în domeniul istoriei culturii românești, fără ca numele lui Gheorghe Asachi să nu fie așezat la loc de frunte.

În rândurile care vor urma spre încercarea de a încheia, dacă se va putea vreodată spune că studiile privitoare la toată activitatea acestui om de cultură român se pot încheia, vom aborda o atentă și obiectivă cercetare la ceea ce a însemnat românism și antiunionism în gândirea lui Gheorghe Asachi, oprindu-ne la activitatea lui, ca om de cultură, în ceea ce privește istoria ca fapt al dezvoltării artei și definirii conceptului de românism.

La 1 martie 1788, în plină înmugurire a plaiului bucovinean, viitorul om de cultură, creatorul de literatură română și universală, se naște în ținutul Herța, în familia lui Lazăr (în alte documente Leon) și al Elenei Asachievi. Speculații asupra provenienței numelui familiei sale s-au tot făcut de către unii cercetători răuvoitori în legătură cu rudele sale, însă acest fapt nu ne-a

putut face să ne dezicem de toată activitatea neobosită în slujba dezvoltării culturii românești. Forța de idei antiunioniste, pe care omul de cultură Gheorghe Asachi le-a sădit în multe dintre mințile timpului său, au culminat cu dorința ferventă a emancipării prin tot ceea ce au însemnat mijloacele de informare în rândurile intelectualilor acestui teritoriu al Marii Români. Deși a fost împotriva unirii, Gheorghe Asachi nu a promovat niciodată altă idee decât cea românească, el însuși definindu-se ca român. Conștient sau nu, el trezea tot mai mult în rândurile populației spiritul de românism. Faptul definirii sale ca om de cultură, a fost grăitor prin tot ceea ce a însemnat dezvoltarea acesteia în limba română: monumentele ridicate din inițiativa și sub îndrumarea lui i-au definit spiritul patriotic, zierele înființate în limba română, în care niciodată nu a folosit numirea limbii, pe care o vorbea, ca moldovenească, ci doar aceea de limbă română (a se vedea numele ziarului Albina Românească, fiind excesiv dominant în susținerea consemnării de mai sus, ca primă publicație în limba română, începând cu anul 1842), scrierile sale literare, însumate în paginile de poezie și piese de teatru în limba poporului din rândurile căruia se ridicase, limbă în care a vorbit, a creat, a scris și a publicat, reprezentau spiritul tuturor românilor cuprinși între granițele de la Tisa la Dunăre, de la Carpați la Marea Neagră și Nistru. Omul de cultură Gheorghe Asachi a fost torța vie a românismului prin însăși ideea de a înființa presa ca mijloc de comunicare între români și de a trezi în inimile lor spiritul latin:

“Un viu dor mă-naripează și mă-ndeamnă din giunie / Ca să cerc pe alăută românească armonie. / Acest vers, ce sun-aice, lui Apolo nu-i strein, / Fiind gemine cu rostul ce-i urzit din cel latin. / Armoni-a strâns pe oameni în plăcuta societate, / Adunând pre ii din codruri în statornica cetate...”

Versul lui Asachi, fără o curgere

a cuvintelor în ritm, anunța subtil ceea ce, într-adevăr vedea scriitorul în conceptul de românism: Numai limba în care scrie e (...), mai veche decât a romanticilor, mai înspre limba lui Conachi. Mai mult, poezia lui se poate crede că este una de comandă, care să separe sau să încerce să desprindă Moldova de ținuturile românilor, însă semnul de întrebare, privitor la tot ceea ce a însemnat în cultura românească Gheorghe Asachi, nu trebuie pus pe politica pe care a dus-o, ci pe tot ceea ce a făcut el pentru cultura tuturor românilor, cu care astăzi ne mândrim. În definirea ei, politica nu s-a caracterizat niciodată ca a fi un domeniu cultural, ci ca un concept general, duplicitar, chiar pervers. În acest sens, maturitatea gândirii noastre să nu o lăsăm naivului să cadă în păcatul confundării activității politice cu cea de iluminare culturală. Să credem oare că această cădere a omului Gheorghe Asachi a fost cauza pentru care marele poet Mihai Eminescu nu l-a amintit în creația sa Epigonii și nu l-a citat, ca pe unul dintre oamenii de cultură, de dinaintea formării sale, care să îl fi inspirat?

În ciuda acestui fapt, munca culturală a lui Gheorghe Asachi, în teritoriul românesc pe care l-a iubit, a fost una solemnă și drept de a fi lăudată și exprimată în toate istoriile de cultură și civilizație română.

Cultură și sens patriotic la Gheorghe Asachi

Dacă ar fi să prezentăm numai activitatea sa din presă și ar fi de ajuns să îl numim deschizător de artă a scrisului gazetăresc, prin care s-a remarcat și a trăit prin paginile ziarelor sale marile evenimente. Tocmai datorită acestui fapt de a fi oarecum acceptat de autoritățile țariste, care se aflau în țară și dominau interesele politice și sociale ale românilor din această provincie valahă, va avea autoritatea să mai scoată încă un ziar în limba română, un supliment literar. Pe acesta din urmă, Gheorghe Asachi îl va numi Alăuta Românească, foaie literară-artistică la conducerea căreia

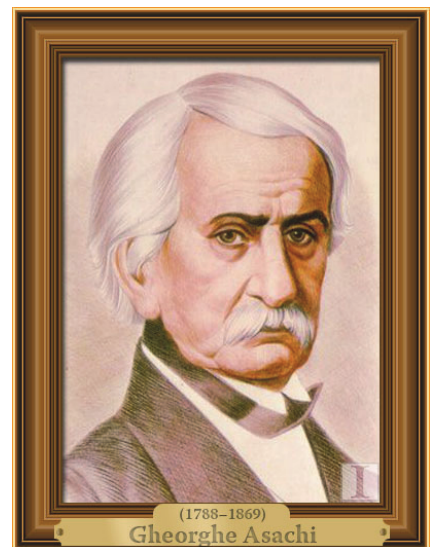
se va afla un alt mare erudit patriot, Mihail Kogălniceanu

Cărturarul Gheorghe Asachi dorea să realizeze actul său de emancipare a poporului și de trezi-re la lumina numelui de român. Nu suntem îndreptățiți, ca filologi și ca români, să punem la îndoială cu nimic gândirea lui politică și nici ideile care l-au făcut să nu creadă într-o realizare bună a Unirii, în perioada istorică a României pre-mergătoare celui an 1859. Gheorghe Asachi a fost un om de cultură și tot ceea ce a realizat prin munca sa a dat lumina care a solarizat lumea Europei, făcând-o să nu se mai întrebe cine sunt românii. Am spus românii, pentru că în poezia în unire stă tăria, face o prezentare a ceea ce ar însemna unirea între frați și, poate nu întâmplător, personajele povestirii sale sunt în număr de trei tineri. Ar putea pune la îndoială vreun cer-cetător în domeniu faptul că Asachi nu ar fi conștientizat legăturile de rudenie dintre populația celor trei provincii românești, mai ales că mama sa se presupune că, după numele de față, Ardelean, se trăgea dintr-o familie de dincolo de Carpați, din minunatele *silvae* ale Ardealului. Înseși odele lui Asachi au în versul lor un dor comun valahilor, care netezesc un câmp de existență perpetuă trăsăturilor lor de caracter. În timpul cât va studia arheologia și epigrafia la Roma, între anii 1808-1812, Gheorghe Asachi va pătrunde în literatura italiană, luând lecții de poetică, dar și de pictură și sculptură în atelierele lui Michele Keck și Antonio Canova. Subliniem acest fapt pentru a prezenta una dintre marile realizări sculpturale, pe care omul de cultură Gheorghe Asachi le-a așezat într-o nemurire pe valea Copoului, tot ca o dorință de elevare în tot ceea ce putea face pentru cunoașterea istoriei și culturii românilor moldoveni. În realitate, a fost un început care a urmat cu ceea ce își dorea să ființeze pe dealul Galatei, un Pantheon în care domnitorii Moldovei să-și regăsească locurile pentru nemurire:

„Un mormânt al bărbaților ce am respectat și a celor ce am iubit, expus fiind ochilor nu este numai o paradă deșartă, ci un îndemn de imitare pentru unii, iar pentru alții un Paladium din care răsună un glas de mântuire în oara pericolului și a alunecării noastre. Cumpănind asemenea adevăruri nu putem tăgădui că îndatorirea către răposați este dictată de religie, de morală și chiar de politică.”

Această realizare arhitectonică, desenată și ridicată din inițiativa lui Gheorghe Asachi, a fost primul monument public în Moldova anului 1834, un statuar neoclasic, influențat în înfăptuirea lui de spiritul rusesc, de factură provincială, numit Monumentul de pe Copou. Acesta a fost ridicat în cinstea constituirii Regulamentului Organic și a fost realizat de inginerul rus N. Sungurov. Cioplirea obeliscului, spun documentele timpului, a fost realizată de meșteri aduși de la Lwow. Este de subliniat faptul că sculptura reprezintă un stâlp comemorativ, în formă de trunchi de piramidă, din nouă blocuri de piatră așezate una peste alta, cu partea mai ascuțită spre vârf, un obelisc precum epitafurile grecești din piața publică. Se pare că acest sanctuar s-a dorit să simbolizeze așezarea legii noi, asemenea celor din lumea de dinainte de Moise. Cultura imensă a eruditului și diplomatului Gheorghe Asachi i-a luminat dorința spre însemnele antice ale lumii civilizate și a dovedit că și în această parte a lumii gloria unui popor în istorie poate fi prezentată printr-un sanctuar. Monumentul este încadrat de patru lei care susțin obeliscul. Între labelle acestora se poate vedea câte o spadă, semn al apărării așezării regulamentului. Regulamentul în sine semnifică și gradul de civilizație la care ajunsese, la momentul respectiv, partea românilor din ținuturile Moldovei. În poziție șezândă lei sunt gata oricând să atace pe toți aceia care ar fi dorit să profite de starea lor de repaos. Sabia, semn justițiar, poate fi și un simbol al nobileței, al generozității conținutului acestui act, care s-a dorit să guverneze peste trebuințele

pu-blice ale Moldovei moderne și care s-a dovedit a fi o lege de mare valoare a celui timp istoric. Dacă alea parcului este dominată de umbra copacilor înalți și arcuiți, monumentul se află într-o poieniță luminată de razele soarelui, peste care natura se răsfășă în toată splendoarea ei. Coamele leilor, maiestuos ondulate, precum o perucă a unui președinte de complet, cad peste lama spadei. Laba mare și grea se aseamănă cu o mână de războinic, viteji seculari care și-au dat viața pentru apărarea hotarelor strămoșești. Lei

sprijină obeliscul, asigurându-i trăinicia. Veghează cu ochii deschiși de pe blocul de piatră, scrutând zarea de la o înălțime de peste doi metri. În liniștea nopții, umbra care cade dinspre marelui obelisc ascunde pieziș siluetele leilor, însă luna și stelele îi mărețesc, monumentalizându-le datul. Putem spune că prin această realizare, Gheorghe Asachi ar putea fi socotit un deschizător al unui nou curent creativ în principatul românesc și, anume, neoclasicismul. În politică, Asachi poate fi privit ca un conservator însă, în toată creația lui artistică, s-a distins ca un inovator.

Conservator și iluminist

În toată activitatea sa, ca om de cultură, Gheorghe Asachi a inclus, conștient, în programul său, conceptul de românism, chiar dacă vizibil s-a declarat un antiunionist.

Plăcerea - dușmanul omului

Ion Iancu Vale

Când a conceput regnul animal, Creatorul, i-a inoculat omului, în comparație cu celelalte vietăți, într-un mod special, Plăcerea. Mituire? Santaj?... Plăcerea, această stare fundamentală, această caracteristică, acest sentiment vital și puternic, care marchează întregul efort, întreaga zbatere, întreaga viermuială existențială cu bunele dar mai ales cu relele ei. Aflată acolo, într-o părtică infimă de creier, Plăcerea, stare afectivă veșnic prezentă (și nu necesitatea cum greșit se spune) l-a făcut pe om să declanșeze războaie, să gândească asiduu pentru a cerceta și

a produce revoluții tehnice sau pentru a construi și a supune natura, (pe care de fapt doar a mutilat-o). Da, ea, Plăcerea. Plăcerea de a face sex, plăcerea de a mânca bine, de a epata și de a fi adulat, plăcerea de a stăpâni, de a avea bani, de a fi lider politic sau religios, de a fi super bogat și de ce nu de... a ucide. Iată numai un exemplu: Ar mai fi făcut oamenii copii dacă nu ar fi existat acea senzație infinită, amețitoare, generată de punctul culminant al excitației sexuale care se cheamă orgasm? Probabil că nu. Căci dacă actul sexual ar fi fost însoțit de durere, i-ar fi „durut în cot”, pe primii oameni creați, în legătură cu perpetuarea speciei... Din păcate, oamenii s-au înmulțit excesiv, au degenerat și mental au scăpat de sub control, elementul Plăcere devenind factor predominant. Astfel omul a ajuns să-și submineze prin întregul comportament social existența, punând în același timp, în pericol, chiar viața propriului leagăn, Terra. Altfel ar fi arătat, acum, fața lumii dacă dominante ar fi fost Bunătatea și iubirea și nu Plăcerea.

Lupta pentru satisfacerea Plăcerii, care cum spuneam are multiple fațete, a generat și încă generează la orice scară neînțelegeri, vanitate, invidie, ură, egoism... lupta acerbă pentru satisfacerea ei stând, astfel, la baza declinului uman, atât de evident în prezent. Această realitate se datorează faptului că omul, în general, nu a avut și nu are discernământ pentru

a controla și a gestiona obiectiv, inegalabila stare numită Plăcere, indiferent de cultură, de educație, de poziție socială, de avere, de vârstă, de sex, de culoare, sau de rasa pe care un individ le are.

Pentru că plăcerea este născută și nu făcută. Ea a dominat și va domina total cât va fi omul om.

De aceea, numai o profundă mutație genetică mai poate schimba ceva. Ori, acest lucru nu depinde de omul cel de toate zilele, ci de Creator, care, se pare, are socotelile Lui și-l mai lasă pe acesta să-și mai facă de cap până la accederea spre o altă condiție, mai bună sau de ce nu, perfectă. Până atunci (fără iluzii deșarte), adică până la Marea Schimbare, oricât de mulți sau cât de puțini oameni vor exista pe pământ, în aer sau în apă, tributari Plăcerii, (indiferent dacă vor mai trăi, în continuare opt miliarde, opt sute de milioane sau doar opt oameni), ei vor rămâne sclavii neisprăvirii lor și vor continua să se lupte între ei pentru satisfacerea plăcerilor de tot felul.

Despre cele de mai sus, de-a lungul timpului, s-a vorbit mult, s-au scris tomuri întregi de către erudiți sau simpli gânditori.

Subiectul rămâne, însă, în continuare deschis. Deprinde doar de disponibilitatea fiecăruia de a-l înțelege și de a-l accepta, pentru a ieși din starea de odihnă în ignoranță în care se persista. Bineînțeles, cine crede, poate și vrea.

► Înființând școli cu predare în limba română, publicând creații literare cu subiecte istorice românești, întemeind și dezvoltând teatrul în limba română el, ca erudit, s-a declarat român. Iar românii nu locuiau numai în teritoriul principatului Moldova, ci în tot spațiul carpato-danubiano-pontic, dincolo de Tisa și de Prut. Gheorghe Asachi și-a dat seama că prin tot ceea ce realiza trezea dorința, această nouă formă de culturalizare a maselor, percepută mult mai activ de către cei care simțeau naționalismul. Un exemplu elocvent de îndrăzneală patriotică este și momentul la care, la ceremonia înscăunării lui Mihail Grigore Sturza, diletanții au reprezentat, pe scena teatrului francez de varietăți al fraților Fouraux, o dramă eroică, la inițiativa lui Asachi, având titlul sem-

ran al Moldovii. Din păcate, această creație literară nu s-a mai păstrat până la noi.

Este timpul, ca înainte de a cerceta evoluția spiritului critic, ar fi de dorit și mult mai atractiv din partea unui cercetător în domeniu să se oprească atent asupra acestei figuri a românismului care reprezintă, în istoria culturii și civilizației românești, omul unei perioade în care a căutat, luminat de știință, să deplaseze interesul național spre cel internațional, despărțind prin aceasta lumea veche de cea nouă, răscrucea unde mintea lui a rezistat străpungerilor a tot felul de curente contradictorii.

La vremea istorică, pe care succint am prezentat-o în rândurile de mai sus, marele erudit Gheorghe Asachi, una dintre figurile de seamă ale culturii românești antepășoptiste, a luptat cu propria-i conștiință și a

demonstrat că el gândea românește.

În concluzie, pentru a evidenția conceptele de român și românism la marele om de cultură moldovean, Gheorghe Asachi, am dori să mai amintim încă una dintre marile realizări ale acestuia, în acest domeniu, și anume, a ceea ce a pune bazele, în anul 1836, a înființării Conservatorului dramatic de la Iași, instituție de învățământ superior, la care el însuși va preda, în limba română, cursul de declamație. În lucrarea sa, „Spiritul critic în cultura românească”, Garabet Ibrăileanu avea să spună: „Cultura și fericirea unui popor nu stă în schimbarea portului, în mania de a se lepăda de învechime și de a lua orice lucru străin și nou, ci în respectul aducerii-aminte a strămoșilor”.

Ștefan Lucian Mureșanu

DESPRE O POVESTE ÎN VERSURI A LUI ADRIAN ERBICEANU

Constantin T. CIUBOTARU

Despre o "poveste în versuri" și un basm numit „Tinerete fără bătrânețe” semnat de Adrian Erbiceanu (Editura ANAMAROL, București, 2013)

Un om, după trei decenii de străinătăți, simte că nu se poate dezbrăca de haina sufletească românească, cu care, probabil, una dintre Ursitoare l-a înveșmântat. A simțit că a trecut în „Cealaltă parte a vieții”, că l-au ajuns din urmă amintirile și că trăiește ciudata senzație că lui îi este menită „datoria” de a repovesti basmul adus nouă de Petre Ispirescu.

- Doamne, și-o fi zis, asta e culmea! Basmul acesta a fost scris și pentru mine, ca de altfel pentru toți cei care au plecat de acasă, și călare pe visul că undeva, în Lumea asta mare există o țară, un loc unde să găsească acea „Tinerete fără bătrânețe”, s-a oprit tocmai în Canada. În această țară, a Tineretii, se pare că anii nu se numără. Ei trec.

Și într-o bună zi, nu se știe de unde, l-a nimerit o săgeată, cea numită la noi a „dorului de acasă”, a aducerii aminte de mamă și de tată, de copilărie și tinerețe, de acele zile când eram fericiți fără a fi știut asta! Lovitura asta ne obligă să ne privim în oglinda realității, iar mintea, cu voie sau fără voie, ne întoarce îndărăt! Adrian Erbiceanu, mergând pe urmele eroului povestirii, povestire care se pare că nu l-a părăsit niciodată, a simțit că îl macină un dor, dorul de a se întoarce spre începuturi. Neputând face acest lucru în

sensul propriu, s-a născut dorința de a repovesti basmul, dar altfel, așa cum îl simte!

Și-a rețrăit propriul drum prin viață, tinerețea zbuciumată, visele - mai mult sau mai puțin împlinite -, oamenii și locurile. Timpul ne marchează. Adrian Erbiceanu, omul, a înțeles că orice monedă are două fețe. Și cu Timpul, neiertător cum este, nu te poți juca. De aici și acea senzație românească că-l „mănâncă degetele”. Nu de frică. Nici de entuziasm. S-au dus și „Zilele Babei” și multe nopți de priveghere. Și anii.

Noi credem că și-a spus: „Voi rescrie basmul în felul meu, în limba de acasă, pe care am purtat-o totdeauna cu mine pe unde m-au dus pașii vieții”. Căci, recunoaște poetul în poeziile dumnealui că de multe s-a lepădat, dar de cuvântul moștenit, niciodată.

- Am senzația că e cea mai originală poveste a neamului meu, că este caierul din care voi toarce basmul, prilej de a mă întoarce în timp și spre locurile natale, reamintindu-mi de „streșini și cotloane”, de clopote și toacă, păstrate în coarda destrunată a viorii mele sufletești, mi-am lăsat anii mei ce tineri, rămași doar în amintiri și versurile mele, de serile cu împărați și împărătese, fericiți sau triști, fiindcă aveau sau nu aveau „urmași pe bătaură”.

Scrise în Cartea vremii și în basmele noastre au rămas și vracii și nunțile care țineau 99 de zile... Și acei Feți-Logofeți, care creșteau într-un an, cât ceilalți în șapte. Și... respectând legile basmului, autorul ne-a mai purtat odată prin minunata lume a poveștilor noastre, numai că de data aceasta a făcut-o în versuri, cu metafore uluitoare, născute poate și din dorul înstrăinatului de plăcurile lăsate undeva, în cealaltă parte a pământului, „pe celălalt tărâm”!

Calul și armele tatălui, probele prin care, asemenea lui Harap Alb, tânărul fecior de împărat se maturizează, capătă experiență și înțelepciunea celui care va conduce împărăția, toate acestea și multe altele sunt păstrate în această rescriere. Real și fantastic, tărâmurile cu alte vietăți și cu o vegetație deosebită sau pustiuri, cu două Luni, în loc de una, cu doi Soare, cu balauri sau Scorpioni și Ghionoaie, „trup de șarpe, cap de broască, spaima spaimelor”, întuneric sau lumină vio-

letă, Zgripturoaica decapitată, creaturi de basm pe care, după legile basmului feciorul le va învinge și supune. El trebuie să învingă, pentru că reprezintă binele!

Ispita și dragostea, Fericirea și din nou Ispita. Sau interdicția. Lângă țara unde lege este Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte se află și o Vale a Plângerii! Loc unde eroul basmului nostru ajunge nu din propria voință, ci fiindcă îi este menit și această „probă”. Ultima de care nu scapă nici un om... Motivația autorului este în consens cu cea a basmului: „Unde-i lege, nu-i tocmeală”. Lege a fost să greșească? Sau să suporte legea care domnește peste zisa „Vale a Plângerii”?

Feciorul de împărat simte că i se spulberă visele, re trăiește dureros sentimentul dorului de părinți, „dor care de piept îl apucă”, devenind „dorul de ducă”, numit metaforic prin „Nemurirea, visul – viselor deșerte”. Impresionează modalitatea prin care autorul sugerează trecerea timpului, „Vanitas vanitatum et omnia vanitas”. Nu numai împărății ci și Scorpioni sau Ghionoaiele devin „povești”. Făt Frumos îmbătrânește. Basmul, după cum e firesc, ia sfârșit.

Timpul, hărăzit pentru fiecare, ne măsoară pe toți. Dar dacă palatele și împărățiile se vor ruina, dacă oamenii vor deveni țărână, urmând legile firii, sigur este că această carte va dăinui peste veacuri, atât timp cât omul va naște copii, cărora să le citească povești...

**Roșiorii de Vede, Teleorman
2014. După Florii**

Irina Lucia Mihalca

Acolo, în inimă...

Acolo, în inimă, extindem lumile prin
îngemănare,
nașterea unor locuri noi, nepopulate,
sub ochii noștri,
te-ating în mijlocul cântecului
răsărit în somnul
unei alte note pe buzele tale,
rotiri de priviri într-un vals al
pasiunilor
cu un surâs împărtășit.
Umbre și semne-n serpentine străbat
pașii iubirii,
cuvântu-și începe tăcerea prin care
totul apare,
un călător spre zările albastre
a cărui aripă crește din mine.
Încă nu știu cine sunt până nu devin
altcineva.
Unde să găsec locul acela în care
te voi lăsa să pătrunzi? Unde-i jocul
literelor?
O să mă clădești în tine așa cum
ești tu,
nemăsurată revelație, descoperire
divină,
miracol frenetic și posesiv, acum
te-nțeleg, tânjim după noi,
un drum spre începuturile noastre.

Într-un strat al timpului,
din cel mai uitat colț al vieții,
te simți atât de atras de celălalt,
ca un miraj ce te-nvăluie
din care nu te mai dezmeticești,
uimirea aceea a copilului care
nu-și mai găsește cuvintele,
doar zâmbetul îl poartă-n simțire,
mereu absorbit în albul seninului
și totul e-un nou început.

Îți simt inima vibrând în nuanțe
paradisiale,
un alt tempo, adagio appassionato,
acute și note joase, o nouă partitură
pe care acum învățăm s-o cântăm.
Oare e ceva ce nu-nțeleg?
Afecțiune, grație, compasiune,
acel agape, dăruire cristică,
șirul cuvintelor se-oprește, uneori,

pentru-a cuprinde emoția
copleșitoare
cu măsura ta, cea care
aduce pacea și bucuria de a fi.

Încă am sărutul tău pe buze,
privirile ni s-au întâlnit înlănțuite,
inima mi s-a cuibărit în inima ta
și-acum desface lumina într-o paletă
de culori.

Cale de lumină...

Cale de lumină vezi în întuneric
în timp ce imaginea mea
plutește
prin simțurile tale
trezind
primăvara din izvorul iubirii.

Și astăzi, și mâine, ca-ntodeauna,
un milion de îngeri ne veghează...

Calea spre tine

Se poate încheia ceva vreodată?
Nici când renunți nu are cum
pentru că altul se-nalță
și cade la fel, uitând cine ești.
- Nec plus ultra -
Câtă iubire purtăm în noi!
Cu ea am scris pe cer, pe ape,
pe stânci, pe trepte,
în slove, în trupuri și-n inimi.

Acum și aici suntem
doar noi și cerul albastru!
Vocea ta a rămas ascunsă undeva
în cele mai adânci cute
ale sufletului meu.
Zborul tău pe buzele mele!
Simți sărutul meu cum se plimbă
peste tot trupul, îl cuprind,
m-amețește și mă smulge,
așezându-mă-n tine pentru
totdeauna?

Păstrează un singur adevăr:
prin mine-ai găsit calea spre tine!
Acolo, o stea îți spunea:
fiecare clipă
trebuie trăită cu intensitatea ei.
O altă voce îți șoptea:
se naște un schimb delicat, limpede,
ce-adie peste tot trupul
cu fiecare atingere de matase,
cu fiecare vibrație, respirație
și freamăt,
cu fiecare revărsare de har,
așa vom fi mereu:
mai fascinați de tot ce suntem,
contopiți cu absolutul.

Ne-am cunoscut
în acea atingere a infinitului,
ne căutam de atâtea vieți,

prin noi
curge zborul vieții
acolo unde lumea s-a aprins.

Cerul din inima mea

Eternul prezent, totul trece și curge,
în acea liniște nimic nu respiră,
nimic nu se mișcă,
scufundat în adâncuri, adevărul își va
găsi calea,
chiar dacă voalul ivoriu al uitării
te-acoperă mereu și mereu.
Inima mea și-a ta sunt într-o
clepsidră,
poți să o spargi de vrei,
un timp de o zi e tot ce-ți dorești,
ajunge zilei trăirea ei,
să nu luăm mai mult decât putem
duce!

Cerul din noi ne vorbește, culorile
sunt mai intense,
sărut cerul acesta, un anotimp
al iubirii,
un anotimp al nostru,
contopită-n tine, încep să mă cunosc,
purtați de tine, zările se deschid,
distanțele se risipesc,
imaginea prinde contururi nebănuite.
Pășesc în Sălile Amenti, respir aerul
mistic al serii,
primesc fragmente,
copleșită, o putere mă ține parcă
legată
în tărâmul în care ești,
în inima mea, trăirile tale au luat
drumuri fără număr. Ce e imposibil?
Un izvor se deschide mereu
spre lume,
tot ce am nevoie port lăuntric.
- Vino să te sărut peste tot - contururi,
linii, puncte - ,
sunt răscolit, din mine smulgi
o fântână săpată-n adâncul
pământului!

Îmi ții fața în mâinile tale
și mă privești în ochi, îmi simt inima,
totul se conturează în mine,
mă așez în locul cel mai curat,
acolo unde vibrează iubirea de noi,
o dependență,
ne simțim întregi, ne descoperim,
cu inima deschisă comunicăm,
apare scânteia, se naște legătura,
parcă-l cunoști de-o veșnicie.
- Îți simt cum zvâcnește tot trupul,
atinge-mi inima, bate ca la o turtura
prinsă-n mâinile mele,
cu disperare se zbate, nu știe ce
se-ntâmplă,
dorința de viață și libertatea zborului,
vreau buzele tale,
acolo simt zborul purtat spre infinit!
- șoptești în dansul iubirii, în dansul
vieții...

FLAVIA ARMINA ȘI POEZIA EI ADEVARATĂ

PREAMBUL

La Festivalul „Primavara albastră”, de anul acesta, de la Pucioasa, prin intermediul revistei „Climate literare”, am avut șansa și bucuria de a oferi un Premiu special celui mai valoros (și nu este doar părerea mea) concurent, ce a participat la recenta ediție a acestei vechi manifestări literare. Este vorba de tânăra poetă Flavia Armina Adam, care prin poezia ei, scrisă atât în stil clasic cât și în vers alb, se alătură galeriei poezilor români de forță și har, din toate timpurile. Iată dovada în grupajul de mai jos.

Ion Iancu Vale

Flavia Armina Adam,

alergând prin miriști de piatră

Mi-i moartea-ndestulată și scâncetul mi-i apă,
Aldină unduire sub gleznele de lut,
Prădalnic, trupul verii în carne vatră-mi sapă,
Lumini să alăpteze la sfârșul disolut.

Sub talpă se așterne o miriște de piatră,
Prin spice-alerg albită la tâmpile și la glas,
Ușor tresar din geană, în liniștea mulatră,
De grindă spânzurată, visarea când mi-o las.

Trecutu-mi sângerează în coaja lui de vierme,
Cu dumnezei mă umplu cum glăjile de vin,
Doar cerul șiroiește incert sub epiderme,
Se dăruie-nserării, eternului divin.

zvonuri despre mine

Se tot zvonește-n paraclis
Că viețile trecute li-s,
Dar ochii mei, de cer sătui,
Își dorm amarul în gutui

Și zeii-și strigă prin tolcer,

Zăbavă morții dacă-i cer,
Când întinați de ploi și vânt
Trudesc lumina din cuvânt.

Se tot zvonește în aval
C-aș fi trecut de-al morții val,
Dar mintea mea s-a așezat
Să-mi scoată versul la mezat;

Pe unde mor, pe unde curg,
Încalec plânsetul pe-un murg
Și-l mân mereu pe deal, în sus,
Să-și urce crucea cu Iisus.

în ciutura suflării

Patetic echinocții își gudură pleiada,
Cu dinții lungi, de fildeș,
poemele mi-au ros,
În ciutura suflării mi-e limpede
naiada
Virgină-nfiorare, sub cerul tenebros.
Îmi urlă negrul ierbii,
timpanul mi-i de piatră,
În el zvâcnesc strămoșii
cu suflute de lut,
Mă cerne-n pumnul galben
o toamnă idolatră,
Să-i vindec de-ntuneric
plămânul involut.

S-au copt în gerul morții
tăcerile din ambre,
Un cimitir de ceață sub pleoape
mi s-a scurs,
Îmi cântă-n os pricește
miresele din umbre,
Cerșind dumnezeirii, zadarnic,
alt recurs.
Văslesc prin carnea clipei,
îi gust nimicnicia,
Prin sânge-mi saltă timpul,
să moară în aval,
Un vers în podul palmei,
atât mi-i sărăcia,
Cântați-mi voi prohodul,
doiniți-l din cavall!

la ceas de lună

Iubitul, -n noaptea cu streșini
de foc,
Mă-ngroapă în cântec sălbatic
ucis,
Cu ploaie mă spală de
negrul baroc,
Crestat amintirii pustiu indecis.

Pe umeri mă naște izvor de
lumini,
Cât vântul îmi bate de-a
moartea în zid,

Uitare cerși-voi din norii haini,
Pictați despletire sub cerul
candid.

În tine mă cerne noian de-un
amurg,
Mă arde cum lutu-n cuptorul
străvechi,
Prin vene iubire de-o iarnă să-și
curg,
Tăcerii să-i ningem miresme
perechi.

ningă!

Ningă toamnele desculțe
dinaintea pleoapei triste,
Când tăcerea-nfrigurată
plămădește acatiste -
Ningă îngerii vărățici cu
verdeată-mbelșugată,
Inimii-ncropindu-i ramuri
de anafură curată!

Ningă-n templul vieții umbre, vin
dulceag, otravă sorții,
Oseminte strânse roată, șteang
de flori la gâtul morții -
Ningă raiul izbăvirii peste
gândurile mute,
Tresărare de lumină, lună-n
plânsetul de ciute!

Ningă cer de iasomie
peste fruntea-ngândurată
Când poetul vis își țese, ciob de
stea imaculată -
Ningă iasca în neștire, din
clepsidra de-ntuneric,
Timpului bolnav să-i curme viitorul
cadaveric!

în umbra ta

cresc apele, Doamne, mă
acoperă,
tot mai încete mi-s orele,
zilele numărate,
e puțin probabil să mor de
tristețe ochii mei n-ar fi ochi
dacă nu ar privi prin
lentile, sunt aici, în
umbră de șarpe născută,
îi locuiesc deșertul cu trupul
meu de femeie,
te răstignesc în mine și îți aștept
învieea,
iată, mă sting cum o turmă pe
creste,
inevitabil voi aluneca într-o
moarte mai blândă,
lacrima mea să își mistuie
dorul în liniștea pietrei.

de mână cu Iona

cine are ochi, să vadă:
 ca o gură căscată va fi învierea
 când va fi,
 ca o spaimă tencuită-n pereți. aerul
 de acum e doar liniștea dinaintea
 furtunii, mâna care iese din zid.
 peste toate va veni o noapte
 cumplită.
 prin întuneric, pasul meu poticnit drumul
 spre casă nu-l va cunoaște.
 voi arunca năvoadele-n larg. curate ca
 lacrima le voi scoate din apa
 trupului meu.
 sfârșită mă voi închina întru limpezire.
 peștele mă va-nghiți, dar nu ca pe Iona.
 în pântecul său mă voi naște,
 aceeași mereu,
 capul șarpelui să-l strivesc.
 Dumnezeu mă iubește.
 numai din dragoste poți fi înghițit
 de un pește.

femeia din zid

aici e zidul meu. dincolo de el nu se
 trece.
 nu-ntinde mâinile, pleoapele să-mi
 acoperi!
 va veni ziua când palmele se vor usca
 de partea obrazului pălmuit.

rugăciune de lună nouă

Lună nouă, bob de linte,
 Taine inima-n cuvinte,
 Scaldă lin în ochiul serii
 Lacrimile învierii!

Spală cer în alb de piatră,
 Să se-ntoarcă fiii-n vatră -
 Plânsului de sub năframă,
 Nu-i mai cere, Doamne, vamă!

Anei prinse în perete,
 Nu-i însângera regrete,
 Las-o artei jeluire,
 Sfinților tămăduire!

Nu creșta în os durere,
 Ia-i-o, Doamne, cui Ți-o cere,
 C-au înțepenit străbunii
 Rugi 'nălțând sub coapsa lunii!

Iar pe mine, sclava crucii,
 Fă-mă chip de fum nălucii
 Ori psaltire dimineții,
 Vers pictat în praful vieții!

cinci degete, și ele uscate, vor scăpa
 creionul din mână.
 la ușa mea ai să bați pentru o bucată
 de pâine,
 dar inima mea îmbătrânită de tine
 milă nu va avea.
 cu pumnii ai lovit în ceea ce sunt,
 până ce țeasta ți s-a despicat
 și n-a mai rămas picătură de sânge.
 adevărat îți spun ție, cel cu pumnul de
 fier:
 acesta e zidul meu. dincolo nu se
 trece.
 eu sunt Minerva, femeia din zid.

celui ce cu pietre aruncă în mine

nu mă judeca după vorbe!
 tu nu știi cât de singură sunt în fața
 mulțimii,
 cum îmi curge sângele în obraji
 după o ploaie de vară.
 cine ești tu, piatra să o arunci?
 numai Dumnezeu ține pietre în mână.
 apleacă-te deasupra mea, să-mi
 simți pulsul de întâie născută!
 să simți trupul meu cum îi trece prin
 carne!
 să te trezești frăgezit,
 cum după multe pahare cu vin.
 cu durere de cap. cu iubire de

să-ți fiu ocean

De mă iubești, mă naște-albastru-n tine,
 Ocean hoinar în tristul tău tablou,
 Înnobilând fantasme bizantine,
 Păcat să-ți fiu... și inimii hublou.

Și ochii tăi, de ochii-mi să se mire,
 Cu aripi reci, doi pescăruși în larg,
 Miresmele în dulce risipire
 Rostindu-le la capăt de catarg.

Și gura mea îți fie desfătare,
 Pe trupul gol, jertfire de-un apus,
 Neconținut, cuvântul în visare
 Să îl prefac... și-n tot ce nu s-a spus.

Incantație

Am incantat tăcerile din podul minții,
 Cu furca le-am împins brutal printre
 cuvinte,
 Să se înfigă-n cer cu ghearele, cu dinții,

oameni. te iert.

peniță pe table de piatră

războiul acesta nu e al meu. nu sunt
 femeia din spatele lui. n-am pus cununi
 învingătorilor
 și nici învinșilor nu le-am tăiat capul
 departe de casele lor.
 la porți îi așteaptă neveste cu prunci
 și salcâmi în care fagurii gem de prea
 multă miere.
 cum își vor linge degetele pătate cu
 sânge,
 gustând din bunătatea lui Dumnezeu!
 el n-a fost niciodată soldat, cum
 nici eu nu am fost aceea care i-
 a răsucit gâtul spre coapsa
 femeii.
 s-a umplut pământul de eve, de sâni
 lor crescuți în pocăluri de aur.
 ostași și-au lăsat casele,
 împreunându-se cu ele pe
 pământul lui Moise.
 au urcat pe munte, au spart
 tablele
 și au scris alte legi. Dumnezeu
 nu le-a vorbit într-o limbă de foc,
 nici potopul nu și-a trimis,
 să stârpească gustul de șarpe.
 Dumnezeu nu s-a făcut om. eu nu
 m-am făcut Dumnezeu.
 cum se face că împărțim
 aceeași peniță.

Precum pumnalu'-n pieptul celei care
 minte.

Am strâns în roabă toată neputința
 mută,
 I-am dăruit-o unei primăveri cochete,
 C-un evantai să-și zvânte mândră
 pielea brută,
 Croită dintr-un tânăr umăr de perete.

Am sărutat cu palmele lumina plânsă
 Dintr-o icoană condamnată la
 vânzare,
 Pe pulpa gri să-i spintec aprig jalea
 strânsă
 De îngeri sterpi, duhnind a Rai și
 sărbătoare.

Am îngropat în iarbă amintirea udă,
 Sub o copită i-am zidit privirea rece,
 Să nu se zbată biata inimă zăludă
 Când peste pleoape stolul morții îi va
 trece.

CĂLĂTORIND (cu pretext) ARHITECTURAL prin TIMPURILE BIBLICE

Cristian DUMITRU, arhitect

ÎNAINTE DE LECTURĂ...

Arhitect fiind eu, scormonitor din fire fiind eu, intrigat fiind eu că nu găsesc ceva despre arhitectura veche a Orientului mijlociu în textele istorice ale Bibliei, m-am dat la imagină și spiritului deductiv și m-am apucat să cotrobăi după detalii și imagini cu iz arhitectural ce ar răzbate din paginile sacre. Și ce am găsit am scris...

„Tom... Toom... Tom Sawyer! striga mătușa Polly”...

Eram fascinat în copilărie de acest început abrupt al scrierii lui Mark Twain. Cum să nu îți capteze atenția din prima? Încă mă amuză acest stil direct și așa mă gândeam să încep și eu... Dar mai bine nu!

Am cochetat cu ideea scrisului dar nu gândeam că aș fi în stare. Arhitect-scriitor? Hm! Au fost și alții, e o idee tentantă. Îmi place când scriu deși nu pot spune ca Annie Dillard: „Câți vor să renunțe la viață și să fie scriitori?... nu mai poți fi nimic altceva”. Posibil să aibă dreptate. Eu am fost întâi arhitect așa că am ezitat cu scrisul. A visa arhitectură e pentru mine pasiunea vieții încă de la vârsta fericirii candeidei copilării dar a descrie în cuvinte visarea e o grea întreprindere. Am văzut la majoritatea arhitecților: desenează cu bucurie dar se poticnesc în cuvinte când trebuie să își descrie lucrarea.

Arhitectura este mereu splendidă și luminoasă în mintea mea când mi-o imaginez, e o *reality-fiction* atât de vie încât îmi aduce o trăire exaltată; și, din fericire, adesea am șansa împlinirii ei, plăcerea de a o pune în operă (*pe bune*) cu consecința satisfacției de nedescris de a pași realmente în propria visare. Dar să am de folosit cuvinte pentru a exprima această trăire e mai greu, recunosc jenat.

„Învățând o piatră să vorbească” (Teaching a Stone to Talk-1982) este titlul unui volum al scriitoarei americane Annie Dillard; mi-a plăcut ideea ei, ca o prelungire a expresiei lui Iisus din Evanghelii: „Dacă ei vor tăcea, pietrele vor striga” (Luca 19:40). Eu vreau să întorc zicerea: „Dacă pietrele vor tăcea... voi veți striga!” Îmi sună mai aproape de ceea ce cunosc, pietrele tac sau cel mult vorbesc arheologic... într-o limbă moartă. Interpretul trebuie să fie viu ca să scoată din piatră seacă înțelesuri pentru trăitorii de astăzi. Arheologul este știutorul viu al extragerii mesajelor din vechile pietre. Arhitectul este heraldul viu al mesajelor scrise prin intermediul pietrelor și al cărămizilor și al betonului și al lemnului. Mai mult chiar, prin „jocul savant, corect și magnific al formelor reunite sub lumină.” (Le Corbusier). Cu pietrele și cărămizile sau cu altceva mai actual arhitectul alcătuiește pereții, cu pereții alcătuiește casele oamenilor cărora vrea să le vorbească spațial-volumetric.

Viociunea vorbirii arhitecturale este dată de tectonica volumetriei și de integrarea ei în sit, de alcătuirea cu mestesug a spațiilor și de justetea funcțională, de arta juxtapunerii armonioase a lucrurilor în natura lor ca și de frumusețea proporțiilor și a texturilor, integrând forța ideii conceptuale din spatele a tot.

Arhitectul își poartă mesajul prin arhitectura sa. La fel face Divinul, cel întâi-purtător-de-mesaj prin, să zic tot așa, arhitectura Sa; o Arhitectură cu A mare, adevărat organică, sustenabilă, green, categoric mult mai grozavă decât cea umană.

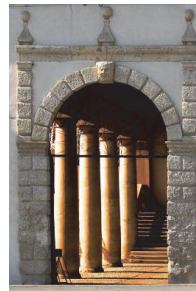
„Scufundați-vă în materie”-sugera Theilard de Chardin- „prin toate, fără excepție, Divinul ne asaltează, ne

pătrunde și ne modelează. Ni-L închipuim atât de departe și de inaccesibil când, în realitate, trăim în straturile Lui incandescente.”

Unui om -lov- care se lupta cu suferința și era măcinat de întrebări grele, Dumnezeu îi răspunde „din mijlocul furtunii” cu un discurs puternic despre natură (Iov cap.38-41):

„Uită-te la struț, uită-te la cerboacă gata să fete, la bivoliul sălbatic, la calul falnic, la vulturul care planează deasupra, la leviatanul care se joacă în valuri!”. Dumnezeu își prezintă creația ca pe „un alineat în cartea Sa de vizită” (Philip Yancey). „Teologii dezbat pe marginea miracolelor și a supra-naturalului dar nu observă splendoarea lucrului obișnuit.” (Annie Dillard).

Ochii noștri încetoșați de auto suficiență și de orgoliu văd mai degrabă propria „operă” și nu capodopera arhitecturală a lui Dumnezeu. Eu încerc cu ochii mei de creștin și de arhitect să sondez adânc în terenul biblic căutând acea magnifică arhitectură divină, propunându-mi să o prezint prin imagini provenind dintr-o fictivă călătorie pasionantă prin timpurile vechi, biblice. Ideea e

de a observa mersul lucrurilor așa cum le găsesc eu în cea mai sacră consemnare de istorie umană, Biblia. Istoria ca un simplu răboj este utilă, într-un mod tehnic-cultural pentru cunoaștere, însă istoria discutată -concept definit ca fiind o „imagine istorică mult mai apropiată de

ceea ce a fost în realitate și care se conturează din discuții libere” (Anita Dumitru)- îți dă posibilitatea de a te plimba virtual-interdisciplinar prin tărâmurile de spiritualitate demne să atingă celestul. Această idee de abordare, oarecum vagă dar extrem de utilă, descătușează mintea ducând-o spre noi înțelesuri, dincolo de mult-prea-măritele dogme. Așa că nu voi scrie un tratat de arhitectură biblică sistematică ci secvențe bazate pe indicii solide și pertinente.

Nu voi fi singur în această călătorie, nu voi fi pe cont propriu, nu voi fi de capul meu, voi avea drept călăuză un Personaj cu rol de *impact-character* întâlnit de mine pe paginile consacratei Scripturi. El îmi va arăta tot ce trebuie să știu.

„El va lua din ce este al Meu și vă va descoperi” le spunea Iisus discipolilor cu referire la *Duhul adevăratului* pe care avea să îl trimită Tatăl după plecarea Lui de pe pământ. Cu toate că nu îmi este străină nici arheologia nici civilizația antică nici arhitectura ei, încercarea mea primordială va fi să înțeleg din textul sacru acel ceva special în stare să scoată în evidență splendoarea arhitecturală a „Planului celui veșnic pe care l-a alcătuit Dumnezeu în Sine Însuși înainte de întemeierea lumii.” (*Efesenii* 1:9; 3:11). Acest lucru trebuie să fie cu adevărat magnific.

Aș vrea să fiu ca El, ca *Architekton*-ul desăvârșit de la care pleacă toate, El, Mai-marele-pestă-acea-ce-se-înalță. Și chiar înainte de a ști eu ce vreau să fiu, a dorit să mă facă asemenea Lui. Așa aflu cu nespuse uimire din textul scrisorii lui Rabi Șaul (cunoscut mai

bine ca *sfântul Pavel*) adresată creștinilor din Roma: „Căci pe aceea pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și hotărât mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său pentru ca El să fie Cel întâi născut dintre mai mulți frați.” (*Romani* 8:29).

Nu vreau să fac lucruri care să-L impresioneze, să-L dovedesc eu că am valoare, mai degrabă doresc, ca discipol, să ajung la ceva din grandoarea Maestrului, la ceva care să-L dea satisfacția că am devenit ca El. Mergem de mână, El, Mentorul, cu mine, protejatul Său, la pas, uneori prea la pas cu pas (discipolul e încet de tot la mers), ca să mă deprind cu înțelesul a ceea ce mie îmi pare a fi o ceață groasă; Lui nu, El vede totdeauna deslușit. Uneori mă luminează, alteori mă lasă în căutarea mea băjbăindă ca să vadă ce pot și eu. Dacă la sfârșit iese bine și mă aleg cu vreun premiu, de încurajare, firește,

e în ordine. Nu am veleități de medaliat cu aur, mai degrabă m-ar surprinde bronzul. Cred că un sportiv care primește o medalie de bronz e mai fericit decât unul care primește pe cea de argint. Paradoxul este că dacă te alegi cu argintul vei fi trist că nu ai apucat aurul, pe când dacă nu te aștepti să iei vreo medalie dar o capeți pe cea de bronz ești fericit să constăți că ți-o decernează, cineva. Premiul chemării cerești însă este dincolo de aur, de argint sau de bronz, e cu totul altfel, ține de ceea ce e în inimă.

Activitatea pământească și conotațiile ei arhitecturale în cazul meu, sintetizează un antrenament special, permanent, făcut cu credincioșie în vederea schimbării sinelui meu -cu înțelegerea, gândirea și simțirea lui- în felul de a fi și de a acționa al Sinelui Divin, Marele Maestru al Arhitecturii universale.

„Covrigi și Strada Mare”

...E seară. Am cinat deja. Obişnuim pe la ora şapte. Apoi plecăm la plimbare toată familia. Pe Strada Mare. Pe centru – zicem noi. Pe corso – mai auzi pe câte unul... asta o fi probabil de la italienii ce trăiau odată în număr mare în urbea noastră.

E forfotă în oraş la lăsarea serii, până pe la 10. Mulţi fac la fel ca noi, ies la plimbare. Sau „la un pateu” – asta e ceva ce ţine de specificul locului. Patiserii şi covrigarii înşiraţi cu prăvăliile lor de-a lungul străzii mari se întrec cu îmbiatul... mirositor. Şi gustos...îmmm, yammi! E un adevărat ritual degustatul covrigilor calzi cu sare, mac sau susan, al pateurilor cu foietaj foşnitor, crocant şi învelind apetisant brânza caldă sau carnea fragedă bine potrivită din mirodenii...

Amintirea lor mă face să simt parcă şi acum mirosul şi gustul tihnit al stării de bine din vechea urbe. Sunete, mirosuri şi sentimente tandre inundă cu adâncă plăcere launtrul meu...

Nu apucăm să ieşim bine din casă că şi întâlnim cunoscuţi. De altfel e şi greu să nu cunoşti majoritatea locuitorilor din patriarhalul târg de provincie. „Bună seara, domnule...! Sărut mâna, doamnă... Ce faci, domnişoară? Ce frumoasă te-ai făcut!... Ooo, şi tânărul domn aşa elegant, cu pantalonii la dungă, cine oare să fie, puştanul de mai ieri?”... un zumzet de saluturi şi vorbe politicoase adresate cald unii altora se răspândeşte voios la ceas de seară...

Nu că nu ar fi şi la alte ceasuri din zi, momentul însă este deosebit. Îmi amintesc bine, ca ieri parcă, de un musafir (sau mosafir ?-ce parfum arhaic!) venit pe la noi din Bucureşti. Bunica lui se cunoştea cu părinţii mei

şi ni l-a pasat să-l plimbăm şi pe el pe strada mare. Un tânăr deosebit de politicos. Mi s-a făcut brusc ruşine că politeţea lui de bucureştean binecrescut o întrecea pe a mea. Mergeam cu el pe stradă când ne-am petrecut cu cineva necunoscut mie dar care a salutat pe părinţii mei ce mergeau în urma noastră. Îl văd deodată pe companionul meu de plimbare că se întoarce spre cel ce trecuse deja de noi: „Bună seara, vă rog să mă iertaţi, nu am fost atent!”-el prezenta scuza unui necunoscut că nu i-a răspuns la salut, asta mi s-a părut culmea! Culmea... politeţei. Recunosc, m-a impresionat, a fost o lecţie ce mi s-a înfipt în minte. Ce vremuri... O, *tempora*!

În capul bulevardului era un chioşc unde obişnuiam să facem popas pentru un pahar de sirop de vişine. Sau de zmeură. Cu sifon. Ah, ce moment delicios. Alături era o grădină cu grătar şi bere la halbă, cu mese şi scaune din fier forjat şi cu pietriş mărgăritar pe jos. Atât de îmbietoare şi ea... Dar nu, nu ne oream aici, noi mergeam... „la pateu”!

Casele vechi, cu prăvălii la parter şi locuinţă la etaj, se înghesuiau unele într-altele, să-şi scoată faţa îngustă la stradă, alcătuind un front continuu... Prin ganguri sau porţi mai largi intrai în curţile interioare, oaze de verdeată, pline de farmec. Ah, ce îmi plăcea fântâna arteziană din grădina de vară, aceea poiană-berărie, loc de relaxare în densitatea de construcţii. Şi construcţiile... Ah, ce nu-mi plăceau pe atunci ornamentele, stucaturile sparte pe alocuri, balconaşele din fier forjat, ca filigranul. Şi streăşinile strâmbe... Ce n-aş da să le mai văd azi când nu mai sunt şi când mă obosesc muchiile

precise ale „betonului şi sticlei” sau ale mai noilor „arhitecturi sustenabile” (nişte cutii anoste, hm, cel mult... septic!).

Strada Mare – ce bogătie de conotaţii transmite acest *genius loci*! Ce de mai adausuri istorice, ce senzaţie de continuitate, ce apartenenţă socio-spaţio-temporală îţi transmite această sintagmă „strada mare”! Oamenii tângesc să creeze şi să trăiască în spaţii existenţiale pline de înţeles, unde pot paşi în siguranţă. Şi cu farmec.

„Locuirea-implicând mai mult decât simpla adăpostire-este atunci când omul se poate orienta în acel loc şi când se identifică cu mediul înconjurător, când experimentează ceea ce-i în jur ca având un conţinut ce contează pentru el. Implică faptul că spaţiile care au viaţă sunt locuri în adevăratul sens al cuvântului, un loc fiind un spaţiu care are caracter” – am citat din Christian Norberg-Schulz.

Strada mare e un astfel de loc. Sau a fost. A dispărut din prea multe oraşe. De ce oare s-or fi grăbit decidenţii inconştienţi (oare?) să creadă că demolând vor putea pune în loc ceva mai bun? De ce oare se vor fi raliat la aceasta şi mulţi arhitecţi?

Crâmpie de stradă mare pe ici pe colo, rămase din vremuri (stră)bune, nu mai fac azi decât să îţi trezească păreri de rău că nu s-a găsit acel geniu urban care să salveze, să continue spiritul locului (*genius loci*). Ce era de calitate la strada mare? Totul. Acum nu mai e aproape nimic... Nostalgii doar. Nostalgii mele. Generaţiile de astăzi au parte de alte tipuri de spaţii; cu sau fără caracter, eu le definesc ca „seci”...

Cristian DUMITRU, arhitect - 2010

--- COGITO ERGO SUM --- Cristian Dumitru – din „Călătorind (cu pretext) arhitectural prin Timpurile Biblic”

visul arhitectului: Să pășească în gândul său care devine casă;
când o face, bucuria îi e mare dar de scurtă durată.
Apoi trece la alt gând, altă casă.
În urma lui vine câte ceva, uimit și bucuros că arhitectul a creat!

visul Creatorului: Să intre în creația Sa, în omenirea care s-a îndepărtat de El;
Când o face, „pentru bucuria care îi era pusă înainte,
suferă Crucea, disprețuiește rușinea și stă acum de-a dreapta lui Dumnezeu”.
Pe urmele Lui vin răscumpărații, uimiți peste măsură, bucurându-se veșnic de ce le-a fost dat!

Mă dăruie gândului că arhitectul poate călători real-ficțional prin texte vechi și, deslușind câte ceva pe acolo, să exprime aceasta nu doar prin desenul ce-i vine la îndemână ci prin cuvintele cheie ce pot aduce lumină. Așa cum a făcut-o cândva (*en arche* = la origine, Lb.gr.) Marele *Architekton*, definit în același timp ca „Logos întrupat în istorie” (Ioan Alexandru), pentru ca să Se deslușească El, nouă, prin Cuvânt, să fie El, nouă, muritorilor, pe înțeles.

Gândul exprimării prin cuvânt mă presează de la o vreme dar mă și eliberează în același timp de o grijă: aceea a nevoii de împlinire a datoriei de ființă cuvântătoare. Produce în mine o stare de exaltare și de așteptare în vreme ce anticipez lăuntric ce va face Dumnezeu cu umila mea dizertație. Știu că va face ceva căci a promis de multe ori asta. „Oh, cât de multe sunt minunile și planurile Tale față de mine...” își arăta regele David uimirea (*Psalom 40:5*) și cu multă bucurie mă asociez lui! Planuri de *Architekton*.

Scriu cu pasiune și cu înțelegere a problematicei, cu gândul interior de a croi ceva proaspăt pentru înțelesul celor care vor citi, sper, cu aceeași pasiune și înțelegere. Scriu pentru colegii mei arhitecți și pentru colegii mei scriitori, creștini care au discernământul necesar să plonjeze în grația fără limite și ieșită din comun a Divinului.

Crâmpei de amintire...

Mătura se mișcă rapid și cu agilitate. Mă rog, cât de rapid și cât de agil o puteau mișca două mânuțe băiețești. Covorul fusese deja măturat, doar colțul lui mai rămânea de ridicat ca nu cumva să rămână praf dedesubt, așa văzuse el că se face. Mama nu era acasă. Ce oare îl mâna pe băiatul de cinci ani în treaba cu măturatul? Uimită a fost mama, venind de afară, să constate fapta bravă: „Dar ce-i așa zor pe tine, copile, de te-a apucat curățenia?”

Aceasta e imaginea rămasă-mi în amintire, pe care o asociez cu ideea devenirii mele în cele ale arhitecturii. Ce ciudat e și cu amintirile astea! Măturasem pentru că aveam nevoie de un loc curat, în mijlocul covorului, unde să-mi ridic casa visată, ardeam de dorința de a o pune în operă! Aveam din ce: tot felul de piese, jucării, cuburi, arce, conuri, piramide, cartoane de la cutiile cu praline, aveam doape și bețe, îmi adusesese tata de la lucru un morman de bucăți de lemn cu diverse forme. Tata era *modelier*, făcea modele în lemn și de la el mi se trage vederea și gândirea în spațiu. Am avut un tată priceput în a face din te miri ce resturi, lucrușoare ingenioase care mă încântau. Am descoperit mai târziu, în anii adolescenței, stând pe lângă el la fabrică, dibăcia lui în a vedea cu ochii minții volumele și spațiile și a le transpune în real. Erau uneori forme uriașe, modele din lemn pregătite pentru turnarea de piese metalice. Sculpturile lui –eu așa le numeam– erau niște vane uriașe, robineți industriali cu forme voluptuoase în care un om putea intra și chiar umbla lejer. Mi-aduc aminte despre un domn inginer de la compartimentul de proiectare că a venit odată să măsoare un model ca să îl poată transpune în proiectul lui pe hârtie, corectat după „sculptura lu’ nea Gicu”. Taman pe dos de cum am învățat că se face, adică întâi proiectul și apoi

lucrarea. Dar inginerul se pare că nu o ducea prea bine cu vederea în spațiu, avea nevoie de tatăl meu.

Aveam deci și eu de construit spațiile mele, cu pasiune și cu ingeniozitate. Văzând mama ardoarea constructivă a piciului ei, mi-a povestit despre cineva care avea meseria de arhitect și făcea case. Atunci am zis: „eu asta vreau să mă fac când voi fi mare”. Să concep eu casele cum le văd în mintea mea, să le construiesc eu, să mă plimb eu prin ele. M-a apucat așa o pasiune de atunci încât am subjugat orice joacă, orice teme, orice citit sau plimbat, scopului devenirii mele.

Multe lucruri s-au întâmplat de atunci până în ultimul an de liceu când doamna Radu, diriginta mea m-a întrebat: „Tu la ce facultate vrei să mergi?”. Erau vremurile când se intra prin concurs de admitere la orice specializare din învățământul superior iar la arhitectură era deosebit de greu datorită competiției ridicate. „Nu te duce acolo, nu intri, sunt mulți candidați pe un loc. De ce nu mergi la o facultate tehnică sau la matematică?” –eram într-o clasă specială și credea că e mai potrivită pentru mine matematica. I-am răspuns pe un ton naiv-încercător: „Doamnă, de-ar fi doar un loc la arhitectură, acela este al meu!”. Peste ani și ani de câte ori ne întâlneam mă întâmpina cu aceleași cuvinte: „Măi, ce mai uimit tu atunci cu vorba ta!”.

Deh, credință de copil. (Copil al lui Dumnezeu, desigur!)

Notă hazlie: mama îmi spunea că „dacă te faci arhitect o vei duce-o bine”. Arhitectul din povestirea ei trăia din venitul pe o casă un an întreg. Când am ajuns însă la vârsta practicării meseriei am constatat că prețul caselor se „dezumflase” așa de mult că două, trei proiecte abia de îmi asigurau existența pentru o lună! Aceasta ca să mai scadă din atrasul laudei spre turta proprie!

„LILIACUL ÎNFLORIT LA POARTA ÎNSERĂRII”

Elena Buică

CUVÂNT ÎNAINTE

Viața, ca și ziua, aflându-se într-o continuă scurgere are nu numai răsărit și amiază, are și înserare și la poarta ei ajungem toți, fiindcă ne așteaptă cu răbdare torcând alene firul timpului. Fiecare ne dorim să ajungem aici cât mai târziu și cu bucuria faptelor împlinite pe cât ne îngăduie omenescul dat. Odată ajunși, am dori să ne întâmpine parfumul liliacului înflorit, sau, de ce nu, să fim noi înșine liliacul înflorit a doua oară, cu împliniri încă dătătoare de încredere în viață. M-am apropiat de poarta înserării purtând puterea anilor pe umeri și acum trebuie să mă grăbesc să dau cât mai mult din ce pot da, fiindcă simt tot mai acut cum timpul îmi cere vamă când mă las amăgită de lentoarea scurgerii clipelor. Din umbra porții înserării, întorc privirile spre semenii mei rămași în urmă și îi învăluu cu același zâmbet pe care optimismul mi l-a așezat pe față.

Simțind că mă apropii de această poartă, am fost atrasă mai mult ca altădată de fiorul infinitului aflat dincolo de granița pământescului vieții noastre și în acest volum am dat glas misterului existențial în câteva scrieri pe care le-am adunat în capitolul: „Întâmplări izvorâte din tainele vieții”. Nu e ușor să te apropii de acest mister tulburător și să încerci să deslușești ceva din zona incertă

dintre a fi și a nu fi posibil. Deși misterul acesta te atrage la orice vârstă, el întotdeauna îți dă fiori reci prin inimă și-ți încrețește fruntea. Problemele de acest gen, oricât ar fi de învăluite în mister, tot m-au atras și m-au îndemnat să mă încumet și să scriu despre ele, deoarece pe unele le-am trăit aieva, iar altele au fost semnalate prin mărturisiri indubitabile făcute de martori în al căror cuvânt te poți încrede, așa cum am relatat în „Ce e dincolo de granița vieții?”. Dar mai presus de toate a fost gândul că aceste mari taine ale vieții, deși unele se desfășoară în spațiul fără hotar, totuși sunt probleme fundamentale ale omenirii care frământă, fără excepție, pe fiecare din noi. Trecerea într-o altă zonă de existență cu energii necunoscute a constituit de-a lungul veacurilor o neîntreruptă preocupare. Oamenii nu și-ar bate capul degeaba dacă n-ar apărea și unele semne ale certitudinii în noianul de situații care depășesc pragul graniței firescului omenesc și al capacității de înțelegere a ființei umane. De felul lui, omul este un scormonitor al ineditului întrebărilor și nu se oprește nici atunci când se împiedică de bornele pe care destinul i le scoate în cale. Cum să te oprești, când toată viața omului stă sub semnul mirării eterne? Aceste probleme, ca și toate celelalte ale lumii în care viețuim, oricum trec prin filtrul simțirii noastre, căci nu încetăm strădania de a le reazeza pe fâgașul înțelegerii noastre. Și aceste teme, ca și toate celelalte care s-au adunat în cărțile mele, au prins viață doar din combustia eforturilor de a deslusi faptele care marchează existența fiecărui om.

Și pentru că sunt atâtea alte idei care nu formează riduri pe frunte, iar florii inimii sunt calzi și luminoși, în capitolul „Rânduri izvorâte din adâncul inimii” sunt și încercări de a surprinde tainice pulsații ale sufletului la întâlnirea cu plăzirile natale, cu satul - matca ființei - despre care am scris uneori folosind cuvinte vechi, evocatoare, dar cu iubire nouă, mereu reîmprospătată printr-o neîntreruptă legătură de suflet. M-am apropiat cu dragoste și respect de oameni și de faptele lor, mai ales de chipurile luminoase și de faptele ziditoare și cărora le-am alcătuit o mini galerie de

portrete. Nu lipsește nici umorul sau satira în fața unor aspecte reprobabile ca în schița umoristică „Descurcările - oameni de nădejde”, dar și răbufniri ale neliniștii că poporul nostru, în ultima perioadă, dă semne că nu-și mai găsește identitatea, iar lumea parcă se prăbușește sub presiunea vremurilor noi. În acest capitol sunt prezente și alte scrieri pe teme și motive diferite. Asemenea celorlalte volume și acest volum este alcătuit dintr-un adevărat evantai tematic ce îmbracă nenumărate sectoare ale vieții, care au traversat traseul existenței mele, provocări, îndemnuri izvorâte din nevoia de cunoaștere, de împlinire, de înțelegere, de explicație a substanței vieții. Am preferat ca scrierile mele, în bună măsură, să fie clădite pe un suport autobiografic căruia să îi adaug noi valențe pentru a satisface atât nevoia de autenticitate, cât și posibilitatea ca fiecare cititor să se poată regăsi și să poată fi stimulat să participe după ființa sa.

Un alt capitol este intitulat: „Cuvântul frumos rostit” și cuprinde impresii lăsate de lecturile cătorva scriitori contemporani iar unora le-am făcut și un scurt portret. Cine iubește literatura, desigur că îi iubește și pe creatorii ei. Scriitorii sunt flăcări vii care ard pentru semenii lor și cu flacăra de sine ei pot face lumină pământului.

Am mai adăugat și un capitol „Comentarii critice” semnate de câteva personalități ale literaturii noastre care s-au aplecat asupra scrierilor mele. Nu din orgoliu am așezat în carte aceste păreri ale confrăților mei ci din dorința de a oferi cititorilor câteva coordonate care să le înlesnească pătrunderea mai în adâncul înțelesului acestor scrieri, să observe mai multe detalii despre laboratorul acestei arte a alchimiei cuvântului și astfel să le ușureze comunicarea sufletească cu autorul.

Asemenea unui liliac înflorit a doua oară la poarta înserării, în acest volum întâmpin cititorii cu ramurile încărcate de parfum și frumuseți păstrate în suflet pentru ei și împreună, într-o comuniune de trăiri alese, să răsfoim paginile acestei cărți.

Toronto

Andrada Stan

Dorințe

i-aș desena chipul în apă,
dar mi-e teamă să nu mi-l
răpească vreun val...
chiar dacă în mare nu s-au înecat
îngerii.
i-aș cioplii ochii în stâncă,
dar mi-e teamă că nu o să aibă
culoare...
în piatră nu se oglindește cerul.
i-aș picta buzele pe-un nor,
dar mi-e teamă că acesta va pleca
prea departe...
în nor, cuvintele nu se ascund
bine.
i-aș pune sufletul sus, cât mai
aproape de soare,
dar mi-e teamă că se va topi pe
veci...
în strălucirea soarelui, până și
gândul meu dispăre.
v-aș mai spune încă o dată că am
văzut un înger,
dar mi-e teamă că nu mă veți
crede,
îar divina făptură își va lua zborul
de lângă mine.

în sufletul meu gonit, s-a ascuns
un inger.
ajută-mă din nou demiurg al
universului

Om drag

om drag, mi-ai tatuat iubirea-n
suflet,
și-ai lăsat amprenta în abisurile
inimii,
și ai devenit demiurg al copilului
din mine
te întrebi de ce, din atâția
„oameni”, tocmai tu
păăi, om drag...

DEBUT POETIC

„e atâta lume în jur, și totuși
niciun OM”

deseori te găsești în gândurile
mele,
în vise, în speranțe...
și te ascunzi în unghere...împreună
cu tainele tale.
și vii, și mă bucuri
până și în cele mai întunecate
momente.

pe străzile aglomerate,
găsesc numai persoane...
merg, merg, sunt numai cu ale lor
gânduri...
nici nu își ridică privirea

tu, în trecerea grăbită, ai timp
îmi zâmbești sincer...

pentru că acel om, sunteți
dumneavoastră:
demiurg al tuturor funcțiilor mele

Confesiune

când am început să creez, cerul
s-a despicat...
e acolo, lumini și umbre, liniște și
strigăt.
și de ce atâta zarvă, când cuvintele
curg liniștitor
de ce atâtea sentimente, în niște
simboluri vagi,

creatoare de cuvinte
și... de ce tocmai cerul
în el se găsește
toată puritatea universului, pe când
creațiile mele sunt simple înșiruiuri
de cuvinte,
pe foi albe, imaculate:
la fel ca sufletul tău, cititorule

și încetez din a scrie;
mă retrag în același templu și
creez.

numai în suflet, de data aceasta

pentru că poezia se naște din
emoție
și din acei ochi albaștri...

Aripi frânte

odată cu epilogul copilăriei,
am început să cunosc greutatea
adolescenței,
ale vieții.
mi-e zborul greu și apăsător...

forțe ale râului, sau, pur și simplu,
ale neputinței mele,
m-atrăg în „iadul” lor.
și strig, și fața mi se inundă de
lacrimi amare.
nu vreau să pierd...

dar m-am prăbușit!
aripile-mi sunt frânte-pentru prima
oară...
și le pansez...cu ambiție
și dragoste.
mă ridic, din nou, spre cer,
aud iar fâlfăirea lină a aripilor și
prind curaj.

mă obișnuiesc... în viață, e posibil
să eșuez
dar, de fiecare dată,
mă voi înălța cu mai multă ambiție.

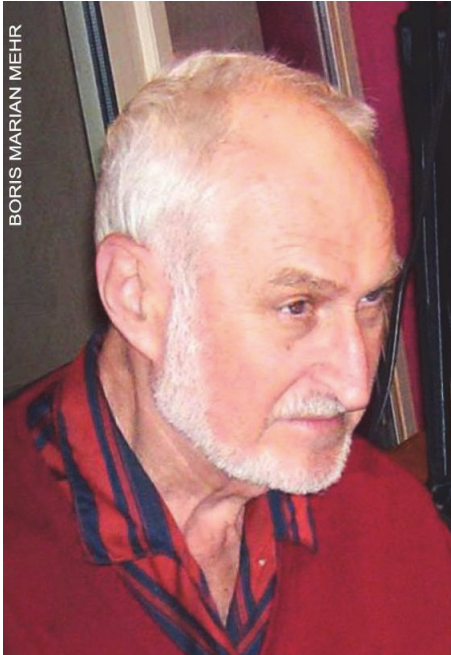
aripi frânte...îmi pictează
experiența;
însă și acum cad...mă
prăbușesc în vise și strig
nu eu, nu aceleași aripi
ajută-mă, din nou, craetor al
universului

Zece

zece, ziua în care, plângând,
ai străbătut lumina lumii.
te-ai născut.
zece, nota râvnită la școală.
te-ai născut visător.
zece degete la mâini.
pe ele își numeri
adevărații prieteni.
zece zile, sau săptămâni, luni, ani,
de așteptat fericirea.
ai găsit-o...
zece este chiar numărul tău
norocos
crezi în superstiții
zece, zece, zece...
și de ce un astfel de număr, când tu
ești numai unul,
când ești unic și singular
de ce râvnim atât după un număr
mare
ne trebuie doar o cifră...
o zi în care să ne naștem,
o notă... de fericire și dragoste în
suflet,
o inimă care să își fie prieten,
o cifră norocoasă.
pentru că zece, e doar un vis
al tău...
tu ai nevoie de unu
de ce cauți pluralul, într-o lume
a singularului...

Revoluția lui Freud

75 de ani de la despărțire

BORIS MARIAN MEHR

BORIS MARIAN MEHR

Despre sine însuși, Freud spunea - „Viena a fost locul în care un singur psihiatru s-a luptat pentru a aduce la lumina zilei secretele întunecate ale lumii care zace ascunsă în adâncurile sufletului uman”. Noile teorii ale savantului au fost contestate de la început, iar până astăzi ele au fost completate, modificate, fără a fi aruncate peste bord. Noțiunile de „inconștient”, de „subconștient” au căpătat înțelesuri nebănuite cu aplicații nu numai în psihiatrie, ci și în literatură, politică, relații sociale, ș.a. „Un om care s-a avântat cu bisturiul în labirintul sufletului uman”, au spus specialiștii. Opera sa, bogată în cărți, studii, conferințe a fost tradusă în multe limbi, inclusiv în română. Psihanaliza a devenit o noțiune comună, deși nu mulți o înțeleg în complexitatea ei. Dar Sigmund Freud nu s-a născut pe un teren pustiu astfel, în 1793, Mesmer pune bazele terapiei prin hipnoză. Freud

se naște în 1856, studiază la Viena, apoi în Franța este un strălucit student al lui Charcot. În 1895 publică „Studii asupra isteriei”, apoi, „Interpretarea viselor”, în 1908 are loc primul Congres Internațional de Psihanaliză. În 1910, Gustav Mahler este pacientul lui Freud, în 1911 are loc despărțirea de discipolul apropiat, Adler, care își creează propria școală, la fel procedează Jung, ceea ce dovedește că Freud nu anihila opiniile altora, era un spirit democratic, de mare probitate științifică. În 1923 publică „Eul și sinele”, în 1930 este onorat cu Premiul Goethe, începe o corespondență cu Einstein, un alt revoluționar, în știință. În 1933, regimul nazist ordonă arderea cărților lui Freud, în 1938, familia lui Freud se refugiază din Austria ocupată, dar Freud mai așteaptă o minune, era deja grav bolnav, moare la Londra, în 1939. Dintre eroii antici, Freud îl admira pe Hanibal pentru curajul de a înfrunta un adversar vădit mai puternic, iar copilul Freud considera că și evreii trebuie să-și apere astfel demnitatea. A citit multă literatură clasică, modernă, era un erudit. Marea sa dragoste a fost Martha, căreia îi scria zilnic, atunci când era plecat din Viena. Prima experiență de seamă a constituit-o participarea la Paris, la ședințele de tratament a isteriei prin hipnoză, conduse de Charcot, o celebritate în medicină. Primele reacții negative la noile opțiuni ale lui Freud au fost provocate de accentul pus pe viața sexuală a pacienților, nu numai sub aspect fizic, dar și psihic. A urmat un alt capitol - studiul viselor și interpretarea lor științifică. El a studiat un mare volum de scrieri, el însuși publicând lucrări despre Da Vinci și Dostoievski, în care a văzut doi vizionari pentru teoriile sale. S-a ocupat și de aspectele penale, precum paricidul, ș.a. Era la curent cu

tot ceea ce se scria despre monoteism, de la Moise încoace. În Biblie sunt numeroase fapte ce nu pot fi înțelese fără o abordare profundă a naturii umane și a societății. Profesorul Breuler de la Zurich a făcut o sinteză a cercetărilor lui Freud și a altor psihiaștri în domeniul psihoanalizei. În urma unei vizite în SUA a găsit numeroși adepți. Primul Război Mondial a adus pierderi de vieți chiar în familia sa. S-a îmbolnăvit în din cauza fumatului, pe care nu l-a părăsit până la finele vieții. O mare simpatie a nutrit pentru Freud Marie Bonaparte, urmașă a celebrului împărat, înrudită cu mai multe familii regale din Europa. Scriitorul Thomas Mann a știut să aprecieze la justa valoare contribuția lui Freud în cunoașterea psihicului uman. Cel care l-a ajutat să se refugieze din Viena la Londra pe Freud, aflat în pericolul de a fi internat într-un lagăr a fost Președintele SUA, Franklin Delano Roosevelt, care citise articole ale lui Freud. Nici Dali nu a fost indiferent la prestigiul și revoluția științifică provocată de Freud, deși îi despărțea o jumătate de veac, în vârstă. De altfel, la Dali se manifestă multe simptome psihotice studiate de Freud, inclusiv magalomania. Dali i-a făcut un portret în timpul când Freud se afla la Londra, în ultimul an de viață. Fondatorul suprarealismului Andre Breton a făcut referiri la psihanaliza lui Freud. La fel, pictorul Max Ernst, unul dintre cei mai străluciți suprealiști. James Joyce a asimilat unele teorii ale lui Freud. Erich Fromm a fost un ilustru continuator fidel al lui Freud. S-a scris mult despre viața și opera sa. Indiferent de invidiile sau confuziile care i-au însoțit cariera, din partea contemporanilor, valoric, el stă cu cinste alături de Albert Einstein.

O CHESTIUNE DE RESPECT DE SINE

DIANA-FLORINA COSMIN

Ce putem învăța de la veteranii altor popoare și de ce toată inteligența din lume nu poate compensa lipsa respectului de sine. Am regăsit de multe ori, în cărți, discursuri motivaționale sau în filozofia colectivă, că modul în care ne privim și ne tratăm noi pe noi înșine devine, inevitabil, modul în care ne vor privi și ne vor trata ceilalți. Ba chiar am dat din cap a acceptare, convinsă de acest adevăr perfect logic. Dar, pentru că multe dintre înțelepciunile vieții ne intră pe o ureche și fac imediat stângamprejur pe cealaltă, nu m-am priceput niciodată prea bine să parcurg drumul de la înțelegere la implementare în existența mea zilnică. Apoi am citit, într-o carte scrisă de o franțuzoaică care și-a petrecut o bună parte a vieții în Japonia, un lucru ținând de filozofia niponă care mi-a scurtcircuitat aceleași sinapse bătorite deja de adevărul de mai sus. „O persoană cu adevărat liberă este cea care-și permite să refuze o invitație la cină fără să ofere niciun pretext”. Cât de elocvent, cât de eliberator, cât de greu de pus în practică. Ambele revelații au ajuns să ocupe câte o filă în caietul cu citate pe care-l țin de la 16 ani, atent înregimentate în categoria lucrurilor deștepte, de recitat din când în când și de uitat invariabil în dimineața zilei următoare. Până când, la începutul acestui an, în timp ce încercam să-mi ordonez „to do”-urile pentru următoarea perioadă, mi-am dat seama că ultima persoană pe lista mea de priorități ajunsesem chiar eu. și, pentru prima dată, am

înțeles ce înseamnă libertatea despre care vorbeau japonezii și respectul pe care trebuie să-l solicite, nu să-l lași la discreția altora. Un respect înțeles ca timp cerut pentru tine, ca egoism sănătos, ca așteptări pozitive și ca refuz al tuturor lucrurilor care nu te reprezintă. Realist vorbind, ultimii cinci ani au fost mai mult despre alții decât despre mine și, contrar logicii, mi-a plăcut acest lucru fiindcă de cele mai multe ori m-a făcut să mă simt utilă și să simt că am un scop și o menire. Dacă aveam vreo programare la medic, vreo rezervare la restaurant, vreo întâlnire la film sau vreo petrecere privată de bifat, iar programul meu pe ziua respectivă se aglomera în mod neașteptat cu vreo întâlnire, un eveniment sau o solicitare din partea unui prieten, acelea erau primele liniuțe tăiate cu cerneală albastră. „Lasă că fac altădată”, „Săptămâna viitoare”, „Luna viitoare”, „Nu e momentul”. Până când, trăgând linia sub mine, am constatat că toate micile mele răsfățuri sau nevoi personale stăteau sub semnul lui „Când o să am timp”. Adică, având în vedere antecedentele, niciodată. Săptămâna aceasta, în timpul unei călătorii - în scop profesional - la Munchen, am ales să iau prânzul într-unul dintre localurile cochete din Marienplatz, în centrul orașului. La sosirea mea, totul era gol. „Aș vrea o masă pe terasă, vă rog”, i-am glăsuțit politicos chelnerului, care - la fel de reverențios - a dat din cap a negație. „Totul este rezervat, ne pare rău, vă mai putem găsi o masă doar înăuntru, cu puțin noroc”. M-am uitat în jur, la cele aproape 40 de mese gol-goluțe și m-am simțit ca la „Camera Ascunsă”. „Dar nu e nimeni”, am exclamat eu, mirată. „Nu e acum, dar să vedeți în zece minute”, a zâmbit băiatul. Uitându-mă la ceas, mi-am dat seama că avea dreptate. Cum putusem să uit? Era ora 12 fără cinci minute, iar în toate țările civilizate, intervalul 12-14 este dedicat mesei, fără excepție. N-o să vezi vreodată un elvețian, un neamț sau un francez care să-și ia masa de prânz la ora patru, fiindcă a avut rapoarte de făcut și n-a putut să plece, nici vreun englez care mănâncă peste tastatura computerului un Snickers cumpărat de la automat, fiindcă are prea multe de făcut și nu-și permite să plece o jumătate de oră din birou. E o regulă nescrisă, pe care toată lumea o

respectă și care a devenit o realitate ce dictează inclusiv programele restaurantelor și ale cafenelelor. În nici zece minute, localul pustiu la venirea mea s-a umplut de râsete, chicoteli, discuții gălăgioase și solicitări făcute cu mâna ridicată în aer. Familii cu copii, cupluri ieșite în pauza de prânz, pensionari veniți la o șuetă și chiar oameni singuri, precum domnul de la masa de lângă mine - care avea ușor 80 de ani, dar ieșise la masă îmbrăcat elegant, în pantaloni cu dungă, sacou și cămașă, cu o pălărie extrem de șic și lavalieră la gât. A cerut o salată de creveți, pe care a mâncat-o cu înghițituri mici și gesturi elegante, fără să privească în telefon, fără să vorbească cu nimeni, fără să se concentreze pe nimic altceva în afară de mâncare. și-a savurat apoi în tihnă un espresso lung, privind amuzat la vacarmul din jur, după care s-a ridicat, îndreptându-se cu pași mici către zona pietonală de promenadă. Iar eu, privindu-l pe el, mi-am reamintit ce înseamnă acel respect despre care citim în cărți. Să știi să-ți faci bucurii zilnice, să ai grijă să-ți fie bine, să te bucuri de viață chiar dacă nimeni nu te privește. Să te respecti înseamnă să-ți faci timp pentru tine și să alegi să petreci frumos acel timp, chiar dacă ai 20, 50 sau 80 de ani. Să privești oamenii, să te uiți la vitrine, să citești un ziar, să-ți mai dorești lucruri, chiar dacă ești doar „tu cu tine”. Dincolo de considerentul financiar, care încetinește sau anulează multe vise, ceea ce mă întristează la mentalitatea românească este lipsa acestui respect de sine, care să ne permită să ne ridicăm deasupra circumstanțelor zilnice, deasupra regimurilor politice și chiar deasupra trecerii timpului. Am auzit de prea multe ori „Ce să-mi mai doresc la vârsta mea?”, „Ce pot eu să mai fac după 50/60/70 de ani?”, „Ce rost mai are să fac asta sau asta acum?”, toate izvorâte din obișnuința de a fi mereu utili, de a avea un scop pus în slujba altora, de a ajuta, de a face și de a ne pune mereu pe ultimul loc. Când nu mai lucrăm, nu mai avem copii de crescut sau nepoți de îngrijit, brusc ne simțim fără niciun țel, fiindcă ideea de a petrece timpul doar fiind fericiți cu și pentru noi înșine este un concept total străin și de neimaginat. Mai mult, spre nefericirea noastră, suntem și un popor care glorifică

Ușa inimii

Pictorul terminase tabloul, care îl reprezenta pe Iisus în fața unei uși. Și-a chemat prietenii pentru a le auzi părerea. Toți au admirat tabloul, frumusețea și blândețea chipului lui Iisus, atitudinea lui solemnă în fața ușii întunecate.

Toți erau încântați și aveau numai cuvinte de laudă, când unul a spus:

- Maestre, mi se pare că lipsește ceva ușii. Ea n-are clanță, cum se poate intra?

Pictorul, zâmbind, a răspuns:

- Ușa, la care bate Iisus, se deschide numai pe dinăuntru.

➡ sacrificiul. Pentru job, pentru familie, pentru copii, pentru soț.

Am auzit multe mame tinere care se laudă în gura mare că s-au abandonat pe sine pentru copil și că nu le mai interesează nimic legat de ele însele, uitând că acel copil va replica și el, cândva, modelul pe care l-a văzut acasă. Mulți angajați care consideră că petrecutul week-endurilor la serviciu e un act de noblete care le va asigura gloria eternă și o plăcuță bătută în litere de aur pe clădirea firmei la care lucrează, uitând că nimeni nu e de neînlocuit și că timpul trece ireversibil în defavoarea lor. Am cunoscut proaspete soții care, odată văzute cu verigheta pe deget, au găsit că aspectul fizic, micile bucurii individuale sau timpul petrecut cu prietenele sunt chestiuni neglijabile, pe principiul „Doar sunt femeie măritată, ce-mi mai trebuie?”. Ați auzit vreodată teoria „punerii ouălor în același coș”, pe care o folosesc uneori brokerii pentru a explica de ce nu e bine să-ți investești toți banii într-un singur loc? Prea mulți dintre noi facem exact asta cu timpul și energia noastră: ne raportăm la alții înainte de a ne raporta la noi înșine și ștergem totul din viața noastră de dragul unui singur om, a unei singure activități, a unui singur scop. Nici măcar nu încercăm să atingem un echilibru, fiindcă găsim o plăcere inexplicabilă în a fi „mamă eroină”, „erou al muncii”, „nevastă-model” și alte principii de pe vremuri, declinate în varianta capitalistă și de secol XXI. Deschideți televizorul la ora știrilor, indiferent de canal, și veți auzi aceleași exprimări abrazive pentru ureche. „O bătrână de 55 de

ani...”, „Doi bătrâni de 60 de ani...”. „Unui bătrân de 58 de ani i s-a făcut rău în prima zi de caniculă”. Apoi deschideți un jurnal similar al unei televiziuni franceze, germane, spaniole sau italiene și căutați - în zadar, vă asigur - o exprimare similară. În Occident, oamenii ajunși la vârsta pensionării sunt numiți „veterani”, „seniori” sau „domni/doamne venerabili/le”, cu respect și diplomație. La noi sunt „bătrâni”, „bătrâne”, „moși”, „tatăi” și „mamăi”. O mostră de ignoranță sau doar simptomul unei societăți în care nu mai reprezintă nimic în momentul în care nu mai poți SERVI cuiva, nu mai poți plăti rate la bancă, școli particulare, abonamente la fitness și nu mai poți semna condica în fiecare dimineață la 9? După o anumită vârstă, românii ajung să se considere inutili și fără țel, iar societatea nu face decât să le confirme acest lucru, umilindu-i în fel și chip. Și nu, nu e vorba doar de bani, e vorba în primul rând de atitudinea față de propria persoană și de ceea ce ești dispus să accepți sau nu. Deloc întâmplător, imaginea oricărei doamne trecute de 70-80 de ani care se încapățânează să-și păstreze bunul-gust și cochetăria trezește la noi exclamații pe care le-am auzit de nenumărate ori: „O babă nebună”. Adică, ce-i mai trebuie, la vârsta ei, să-și pună o rochie elegantă, o pereche de pantofi frumoși și să-și aranjeze părul? Ce-i mai trebuie respect de sine și cochetărie, dacă nu mai are 18 de ani și „90-60-90”? Privindu-l pe bătrânul german, mi-am adus aminte și de doamnele cochete din cafenelele pariziene pe care le admirasem de atâtea ori, de

bătrâna simpatcă dintr-un boutique londonez, care proba cercei vintage, de bunica unui fost coleg american de la masterat, care își petrecea după-amiezele citind reviste de modă și colindând magazine de antichități. Și, în ultimă instanță, de propriul meu bunic, care la 91 de ani nu rata nicio știre, niciun ziar și nicio revistă de economie și politică, care comenta cu entuziasm fiecare meci de la campionatul european, ba chiar își făcea planuri și croșeta pronosticuri pentru Cupa Mondială care urma peste patru ani. Și, punând laolaltă toate adevărurile ignorate pe care le-am citit de-a lungul vremii, mi-am dat seama că așa vreau să fiu și eu peste 40 de ani. Doar că, pentru ca asta să se întâmple, trebuie să încep de acum. Fiindcă ceea ce tolerezi la 20 sau la 30 de ani ajunge să fie destinul tău la 50, 60 sau 70. Și nu, nimic din cele de mai sus nu țin de alții. Nu trebuie să te războiești cu nimeni, nu trebuie să închizi uși în nas, nu trebuie să bați cu pumnul în masă. Trebuie doar să faci alegeri mai deștepte, să faci loc, delicat, pentru mici bucurii semnificative, să spui un „nu” elegant atunci când cineva vrea să profite de timpul, energia și bunăvoința ta, să nu te arunci cu capul înainte în orice proiect, doar ca să-ți arăți disponibilitatea și să speri că vei contabiliza niște bile albe pe o tabelă imaginată și inexistentă, să nu zici niciodată, „O să am timp de mine mâine, săptămâna viitoare, luna viitoare, după ce copiii intră la școală, după ce, după ce, după ce”. Dacă nu îl smulgi tu cu bună-știință din ghearele vieții, e posibil că acel timp să nu vină niciodată.

IN MEMORIAM - MIHAIL I. VLAD

(3-06-1947 - 25-12-2006)

poet, publicist și editor dambovițean

MIHAIL I. VLAD: născut în 3 iunie 1947 pe Valea Dâmboviței la Bărbulețu. Autor al volumelor de versuri „Neliniștea cuvintelor”, „Cu mâna în afara nopții” și „Dincolo de iubire”; apărute în 1994 și 1996 la Editura „Macarie” din Târgoviște și al volumelor de publicistică „Libertatea pe umeri” (1995), „Rănila sufletului” (1996) și „Așa e viața” (1997). Editor, director al Editurii „Macarie” din Târgoviște.

Viața și opera unui haiduc din ținutul lui Radu lui Anghel și aventurile sale în Maramureșul voievodal. Pentru poezii și oamenii de litere din Maramureș, Mihail I. Vlad a fost o personalitate exotică, o figură cu totul și cu totul aparte, un prieten și un oaspete fidel al manifestărilor literare din județ și un editor apreciat, care s-a străduit să publice cărțile multora dintre ei. A fost un etern călător, un Don Quijote mereu pe drumuri, ducând și aducând cărți, cărându-și tristețile și bucuriile de la Vișeu la Constanța, de la Bistrița la Severin sau de la Târgoviște la Uzdin, printre românii din Serbia. Participa, cu un entuziasm sincer și pe care nu se sfia să-l afișeze, la marile evenimente ale vieții literare din țară unde era invitat și se străduia să-și promoveze prietenii și tinerii în care credea. A editat o serie de cărți purtând semnătura unor autori din Maramureș, unii debutanți, printre care se numără Adela Naghiu, Rodica Brad Păuna sau Angela Micle. Alerga de la o manifestare literară la alta cu bucurie dar și cu un soi de disperare, era prezent, an de an, la „Armoniile de primăvară” ale lui Lucian Perta, la „Festivalul de poezie” de la

Sighet sau la cel de la Cicârlău și, deseori, era în tren cu traista cu cărți petrecându-și întreaga săptămână în această aventură, între o lansare de carte și apariția unei noi reviste literare. Vlad a fost un boem și un suflet sincer și plin de tristeți nemărturisite, un prieten apropiat al multor poezi, deseori neînțeles, deseori fugind din sine și încercând să se regăsească în călătorii. S-a stins singur și uitat, pe un pat de spital din capitala domnitorilor români, în preajma sărbătorilor de iarnă din 2006 și a luat cu el o taină și multe cărți pe care, poate, alții nu se vor mai strădui să le scoată în lume. Fiind legați prin origini de același spațiu și prin suflete de convingeri literare apropiate, am avut împreună lungi discuții despre poezie, literatură și despre orice, în Târgoviște sau în Baia Mare sau mai știu eu unde în țară. Nu de puține ori a fost tratat cu ironie, suficientă și condescendentă. Mi-am notat cândva, într-o iarnă, câte ceva din ceea ce discutam, în ideea de a face un interviu pentru o revistă.

Nicolae Scheianu

La ultima lui ușă

Mihail I. Vlad a plecat de la Târgoviște într-o altă lume. Mai bună, mai rea? Nimeni nu știe. Ce știm noi e că în lumea aceasta, pe care a părăsit-o, nu a stat degeaba. Dimpotrivă. Ca poet, publicist, ca editor dar mai ales ca neobosit animator de cultură românească, el a străbătut toată țara de la un punct cardinal la altul, trecând și dincolo de fruntariile ei, la „românii de lângă noi” cum îi plăcea să spună. A luat contact cu sute și mii de oameni de peste tot, cărora le-a publicat cărți, le-a făcut reviste, a organizat festivaluri și alte acțiuni culturale, făcându-i să se simtă și să se simțim mai aproape, mai frați, mai români. Mihail I. Vlad a colindat mult, a alergat de colo, colo fără preget, cel mai adesea trist, înfometat și obosit. Insistent și tenace a bătut de multe ori la porți surde și zăvorâte. Dat afară pe ușă el intra pe fereastră și nu a cedat, văzându-și de rostul lui predestinat, ingrat dar generos și necesar. Ca orice om a greșit și el, mai ales marcat de boală și nesiguranță. Dar tot ce a realizat cu adevărat important și benefic atârna mult mai greu în balanța-i existențială. Pe 25 decembrie 2006, în zi sfântă de îndumnezeire, Mihail I. Vlad a deschis și a închis ultima ușă pământească. Spre posteritate. Căci despre el deja se scrie și se va mai scrie.

Ion Iancu Vale

POETUL

Mihail I. Vlad

Poetul circulă, mai ales nepoftit
pe străzile vieții
și circulă pe oricare
posibilă arteră, de suflet

Cernăuți-Bucovina

Boala lui e plecarea oprește
orice necunoscut
și îi dă binețe, căci în
fiecare om întâlnit
descoperă vise, cât o țară

Deschide ușile, închide
ferestrele, închide ușile,
deschide ferestrele...

Despre el nimeni
nu știe ce să creadă,
măcar are șansa de a reveni la
ulița lui de început.

E atâta dezordine
în ordinea lui...

oricum credeți-l pe
cuvânt, traversează,
într-o noapte
și raiul și iadul.

Îi merg umerii înainte
Poetului
odată cu visele...

CU MÂNA ÎN AFARA NOPTII

Ce știți voi ?

Azi noapte
mi-am ucis în glas tăcerea,
mi-am re trăit scrisorile rupte
în drumurile lungi,
de fără întoarcere.

Ce știți voi ?

Aseară am alungat trenul
trenul ce călătorea
în mine,
mi-am fluerat
glasurile în tihnă
și m-am visat
cumâna
în afara noptii.

MIHAI

În curând Mihail I. Vlad ar fi împlinit frumoasa vârstă de șaizeci și opt de ani. Dar el a plecat mai de mult dintre noi. Nu era un fapt deosebit ca Mihai să dispară: ba în Banatul sârbesc, ba prin Basarabia ori prin nu știu ce alt capăt de țară românească...

Era un Badea Cârțan contemporan și se mândrea cu acest supra nume... lubea limba română ca nimeni altul și pe cei care o slujeau scriind poezii sau orice alte vorbe frumoase... El însuși scrijelea pe scoarța copacului hieroglife de suflet...

Era generos, exagerat de generos, dacă generozitatea poate avea grad de comparație... Se risipea pentru prieteni și astfel într-o zi s-a risipit... în vânt. Târgoviștea a rămas mai pustie fără Vlăduțul, puțin clătinat de mult prea multa dragoste de limba română și poezie...!!! Dumnezeu să-l binecuvânteze.

Mircea Drăgănescu

Uzdin - Serbia

Pagini realizate la inițiativa Asociației culturale și de prietenie „La noi acasă” – Târgoviște

Miorița... matematică

Pe-un picior de PLAN
EUCLIDIAN
Iată vin în cale
TRANSLATÂND la vale,
Trei MULȚIMI de PUNCTE
Toate trei DISJUNCTE
De FUNCȚII păzite
Toate diferite.
Ele sunt tot trei:
Una-i INJECTIVĂ,
Alta-i BIJECTIVĂ,
Și-alta-i SURJECTIVĂ.
Iar cea INJECTIVĂ
și cea SURJECTIVĂ,
Mări se vorbiră
Și se sfătuiră
Să rămână treze
Până-o să-nseraze
Și s-o ANULEZE
Pe cea BIJECTIVĂ,
C-are PRIMITIVĂ
și ASIMPTOTE multe
Câte și mai câte,
Că e ÎNVERSABILĂ
Și chiar DERIVABILĂ
Dar într-o MULȚIME
Asta s-a aflat
Și s-au indignat
C-alelor cuvinte
Întrec orice LIMITE
Dar de la f(0)-ncoace
Unui PUNCT nu-i place
Să mai stea-n MULȚIME
Și de treabă a se ține.
BIJECTIVA se-ntreba:
- PUNCTUL acesta
ce-o avea?
Și se duse
Și îi spuse:
- Dragă PUNCTULEȚUL meu
Ce rău, oare, îți fac eu,
Sau nu-ți place poate

C-ai COORDONATE
NATURALE toate?
Vrei să stai mai jos
Crezi că-i mai frumos?
Nu vrei un te-am pus
Vrei cumva mai sus?
- Dragă BIJECTIVĂ
Eu chiar dimpotrivă,
Mă simt foarte bine
Dar e rău de tine!
Când o să-nseraze,
Vor să te-ANULEZE
Funcția INJECTIVĂ
Și cea SURJECTIVĂ.
- Dacă s-o-ntâmpla
De m-or ANULA
Să mă-ngropi în zori
În CÂMP DE VECTORI
Într-o VECINĂTATE
Pe aici pe-aproape
Sau chiar în MULȚIME
Să fii tot cu mine.
Iar la cap să-mi pui
CALCUL INTEGRAL
Ori un MANUAL
Sau poate-un TRATAT
Cât mai inspirat
Și de l-or citi
Îți vor aminti
Cei ce au uitat
Că am existat
Și voi fi propusă
În SUBIECTE indusă
Pentru OLIMPIADĂ
Sau BALCANIADĂ.
Și-n loc de
ANULAT Să le spui
curat
C-am INTERSECTAT
Măndrele ELIPSE
Că am PUNCTE FIXE
RĂDĂCINI REALE
Și IMAGINARE
Și că am DARBOUX.

Dar mai află tu
Că de-oi întâlni
O SFERĂ bătrână
Cu un CERC de lână
Prin SPAȚIU alergând
Și la toți zicând:
- Cine mi-a văzut
Sau mi-a cunoscut
O FUNCȚIE- AFINĂ
Cu o PANTĂ lină
Bine DEFINITĂ
Și NEMĂRGINITĂ?
Să te-nduri de ea
Și să-i spui așa:
C-am INTERSECTAT
Măndrele ELIPSE
Că am PUNCTE FIXE
Rădăcini COMPLEXE
Și că am
DARBOUX. Dar nu-i
spune tu
De cele REALE
Că de-i povesti
Mult ai s-o măneste
Și va ști de-ndat
Că m-au ANULAT.
Și încă te mai rog
Că-ntre colegi buni
Tot ce am avut
Tu să le aduni
Să le scoți din SPAȚIUL Cu
trei DIMENSIUNI,
Iar tu dragul meu
Să te INTEGREGZI
Să te ANEXEZI
La altă MULȚIME
Că-i greu fără mine
Dar îți va fi bine
Și vei rezista, cât va EXISTA
MATEMATICA!

Andrei Popa

Maxim maximorum

După ce faci singur tot ce se poate face, deabia atunci va interveni destinul! - Confucius

Când religia își va da mâna cu politica, aproape va fi uraganul! - Frank Herbert

Sunt viermi care fac mătase, dar tot viermi rămân! - Anonimus

În afară de Dumnezeu, singurul creator este Poetul. - La Rochefoucauld

(completare: artistul, arhitectul, muzicianul, inventatorul...)

Poetul adevărat nu se dezice, niciodată, de experiența lui de viață. - Nietzsche

Sunt oameni (popoare) care preferă să se târască și să piară de foame, căci, în nimicnicia lor, nu riscă să moară de sabie și în luptă pentru o viață mai bună și mai demnă. - Ion Iancu Vale

Nu există pustiu. Există doar incapacitatea noastră de a umple golul în care trăim. - Octavian Paler

Dacă nu există ferestre, ele trebuie inventate. - Marin Sorescu

Nu sunt deștept dar când privesc în jur prind curaj! - Ion Creangă

Ai dușmani? Bravo! Înseamnă că ai făcut ceva, cândva, în viață. - Winston Churchill

RUINE PROVIZORII

CONSTANTIN P. POPESCU

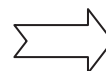
„A scrie e ca și cum ai ucide toate omenștile stări despre care scrii”, îi spune G., în timp ce el se gândește cum ceilalți au numit viitor doar prezentul de mâine și că a scrie înseamnă de fapt multă, foarte multă tăcere. Fără a-l face să existe, viitorul, deși exact asta fac, fără măcar să-l fi creat lucid în ei înșiși. „A uita în fiecare clipă un pic”, continuă G., „ce minunăție, e poate singura cale victorioasă către zădărnicia unei lumi și așa mult prea zgomotoase. A uita tristețea dusă pe umeri, pe haine, în buzunare și în piept ca pe o sferă prea fragilă pentru a putea s-o spargi, prea ușoară pentru a nu fi purtată cu greu. Asta suntem, o rătăcire pe suprafața unei sfere ca de sticlă, privind înăuntru. Sfera unui ochi ce se umple de imagini fără să vadă nimic. Bile rostogolindu-se pe o masă prea verde pentru a mai fi și naturală, iar cel care ține tacul, ei bine, acela e stăpânul, adevăratul, nevăzutul ce lovește totdeauna o bilă sau alta, câștigătoare sau nu, depinde. Acest nimic părănd a fi tot: a pluti liber pe oceanul suprafetelor fără a coborî niciodată în adânc, sub val. Și, așteptând să te lovească, poate chiar să cazi în sacul din colț, după ce ai fost constrâns să lovești și tu alte sfere, bile și ele, ca și tine, poate doar de alte culori. Atât. Da, e posibil să ajungi sub val, acolo unde se plămădesc furtunile, dar nu fii atât de naiv încât să crezi că poți face tu, singur cum ești, treaba celui cu tacul.”

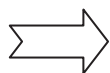
Pășesc alături și el se

gândește la o posibilă mașinărie inventată pentru a păstra mâinile mereu calde; pregătite, antrenate, instruite - poate dresate, își spune - împotriva atingerilor altor mâini, atât de reci pe cât s-ar dori de fierbinți. Ar putea fi un mic și obișnuit animal pe care îl ai alături în fiecare zi, care pentru căldura lui îți cere tăcut (poate chiar credincios) doar un blid cu mână care. „N-a inventat-o nimeni”, îi spune lui G. care nu înțelege și nu-i dă vreun semn că l-ar asculta. Fredonează fluierând încet Für Elise și nu se aude niciun ecou, deși strada e pustie. Ba da, un lătrat îndepărtat într-o curte, ca un răspuns ce îl face să zâmbească, știind că G. nu-l vede din pricina serii. Le e frig și țin mâinile adânc vârâte în buzunare. *Fa freddo*, Alfredo. Fumul țigării lui, uitată într-un colț al gurii, se împletește cu aburii respirațiilor și are impresia unei strănii înfrățiri cu G. Merg alene pe trotuarul umed, pas cu pas, fără grabă. „Uneori e atât de bine să nu se întâmple nimic”, spune G. „Îi înțeleg: să nu mai tânjești spre nimic, să nu mai ai către ce țânji, ca ei. Au totul și sunt sortiți doar pedepsei uitării, fără să știe cât de zadarnică le e zbaterea gălăgioasă, fuga de jocul plictiselii, de parcă ar vrea o vacanță în nesfârșita lor leneveală. Ei au uitat chiar și că așteaptă, că așteptau demult. Sunt ruine la fel de provizorii ca trupurile, asta e o dramă, dar ei n-o știu. Discută, discută. Fac afaceri de miliarde și uneori un infarct de la vestea vreunui faliment. Unii din ei au eroismul (bine laudat de toate ziarele) al unei decențe sau zgomotoase sinucideri, fără să afle până la urmă decât că orice respirație produce același efect. Totul e doar o chestiune de răbdare. Restul? Sunt doar mulțimi aflate sub opinii publice, făcute publice, ca monezile de pe masa lor de poker. Și sunt multe, multe de tot.”

G. îi cere apoi o țigară și o aprinde. Lumina brichetei îi face ochii să pară strălucitori, deși n-au băut încă nimic, nici măcar o picătură, știind că merg la petrecerea prietenilor unde vor avea de băut din belșug. Pe cheltuiala casei, ca de obicei, dar ei nu se sinchisesc din cauza asta. Profesorul trăiește surprinzător de modest din pensie, părănd a fi mulțumit pentru vecie, iar el scrie cărți, ca și cum lucrul ăsta ar avea vreo importanță. „Prietenii, zici?”, spune G. „Cei mai de temut dușmani.

A gândi, ehei, ăsta e acolo un privilegiu rar, ai grijă, prietene! Niciodată nu ți-l vor îngădui. Opinia publică, atât, asta e masca și nici nu știi cât de grotescă devine lumea când cad toate măștile. Nu, nu-ți dorești să știi asta, deși scrii. Ce e dincolo de ei? Un gol, un vid prea plin, ca să spun așa, atât de plin încât dă pe dinafară. Care cuvânt îți mai supraviețuiește, scriitorule? O, luciditate, cum poți ucide! De ce? Ești numai un creier înfierbântat, vor spune și te vor secătui, flămânzi cum sunt, de toate fierbințelile tale. Sigur te vor întreba astă seară de ce n-ai lăsat-o pe eroină să moară ucisă înainte de a i se sinucide soțul, asta le-ar fi plăcut, crima, e din pasiune, mult ar mai fi de discutat, da, da. Și ele, doamnele -așa-zisele lor soții- te vor asculta atent, sorbindu-te complet odată cu lichidul din pahar, care le ametește și le face să se întrebe doar cât de bun ești tu la pat. Doar asta, scriitorule, doar asta. Cărțile, ha, ha, ce glumă!” G. râde, scoțând ca un dragon aburi pe nări. „Pe urmă, văzându-te apărât de mine, te vor abandona și mai înfierbântate pentru saxofonistul de serviciu acolo.” G. pare un învingător de a cărui protecție el are impresia că se bucură. „Afacerile lumii sunt un mare microb. Să-ți spun o poveste, scriitorule. Aici, în lumea unor hiene, cineva caută scriitorii cu talent. Îi descoperă prin concursuri, angajând nume sonore ale momentului pentru juri și altele. Fii sigur, au banii necesari și planul e foarte bine ticluit, ai să vezi. Câteodată îi găsesc, chiar îi plătesc, dar numai la început. Pe urmă, sub pretextul unor sesiuni de creative writing (așa se vor numi) la munte, îi răpesc din lume și, după un oarecare timp, în locul lor, actorii prezentabili lansează cu zgomot cărți care devin celebre. Undeva, departe, în locuri bine păzite, cei cu talent scriu sub tortura înfometării, neprimind hrană decât în schimbul unor producții din ce în ce mai bune, nu-i așa, ba chiar cu adevărat geniale.” G. tușește ușor și aburii suflării lui par să ofteze. „Ceilalți, în servicii bine tănuite, au doar grijă să descopere mereu alte și alte talente. Editura prosperă, poliția nu găsește (nu poate!) o legătură cu cazurile de dispariții reclamate doar câteodată -scriitorii sunt singuratici, o știi și tu- și ajunge să fie cea mai de temut, fără concurență.”

Cărțile au cu adevărat valoare și cititorii le așteaptă cu sete. Totul iese la iveală din neglijența unui actor care nici măcar nu citește cartea pe care oferă cu generozitate autografe. Nu știe să răspundă la întrebarea unui ziarist, precis adresată la subiect și la personaje. Ziaristul intuiește fraudă și, ajutat de un puști bolnav grav de calculatoare, reușește să penetreze în computerele firmei. Când poliția descinde în tabăra ascunsă bine în pădurea altei țări, găsesc doar câțiva muribunzi pe cale de a înnebuni. Ceilalți fug, directori, secretare, paznici, toți sub un jurământ al tăcerii care aici chiar e de aur. Ce zici de subiect, scriitorule? E tare, nu-i așa? O să-l povestesc astă seară la petrecere și fii sigur că vor fi cât se poate de atenți, ba chiar interesați. Povestea e fantezie, însă până și tu îți dai seama că unora s-ar putea să le nască idei."

Nu spune nimic. Știe. O zi, apăsătoare fără a ști bine prin ce, o zi în care nu puteai decât să te simți din ce în ce mai mic. Și totuși doar o zi, o singură zi, pe care oricât de mult ar fi dorit să nu o așeze în memoria lui, nu reușea, se încăpățâna să rămână acolo, ascultând și tăcând ca o apăsare niciodată ștearsă. Poate asta îi e pedeapsa de scriitor, cine știe. „Da, da”, îngână G. pentru sine. Cine știe la ce se mai gândește filosoful din el, care totdeauna a luat în mâini jocul acestor petreceri, reușind ca nimeni altul să fie și implicat și detașat în același timp.

„Respirând aburii frigului la fel ca și câinii. Au sângele la fel de roșu și îi doare la fel. Bogați și săraci, în prăpastia asta dintre ei vă găsiți voi, scriitorii, artiștii. Vai de capul vostru de rățăciți”, spune G. „Ai grijă, scriitorule, sarea succesului face setea și mai ucigătoare”. De asta se înțeleg. A simțit încă de la început ochii ei negri privindu-l până în adâncul nepătruns al ființei lui, în locul unde își plămădește scrierile și pentru asta a dorit întotdeauna să-i fie recunoscător. A vedea ideile înainte de naștere, asta îi e poate menirea lui. Niciodată nu l-a însoțit la aceste petreceri și se bucură pentru asta. G. are cumva dreptate, odată scrise parcă sunt ucise, deși rămân scrise pentru ceilalți. Un orgoliu mic și atât, ca o ploaie cu soare. „Și e așa de ușor”, spune G., „trebuie doar să-ți privești gesturile cele mai

mărunte, reflexe aproape, ca să le vezi. Să simți că te reprezintă cu întreaga conștiință a inimii tale. Până la urmă, suntem fiecare doar o măsură a dragostei de oameni și atât.” Pășește înainte, învăluindu-se în aburul respirat și în fumul țigării ca într-o adevărată mărturisire. Cărțile: cine știe dacă nu cumva nisipul nu e altceva decât pulbere de cărți, deșertăciune a deșertului de ruine provizorii, nu doar cristale de siliciu sau altceva, la fel de răsfoite de vântul niciodată liniștit. Această oarbă umanitate se trezește mereu prea târziu ori prea devreme și în desincronizările astea nu mai rămâne nimic de înțeles. E lumea celor bogați, care își închipuie că pot conduce o lume („Auzi, o lume!”, spune G.) și că merg drept spre o destinație. Își îngrijesc nimicul, păstrându-și orarul petrecerilor care se preschimbă totdeauna în orgii, cu aceeași nesfârșită oboseală, aceeași uzură și îndepărtare a vieții. Noapte cu furtuni stărnite după dorință, în ore în care sevele vieții dorm, lipsite de vлага unui răspuns. Această infinită sete pe care nu o pot stinge nici cu tone de alcool, nepotolită de nicio mângâiere, de nicio altă atingere decât a unor mâini reci, fără viață, fără sânge, oricât de posesive ar părea. O lumină care întunecă. Și în toată această petrecere a singurătăților ascunse, el și profesorul G., doi călători așteptați pentru a fi puși la zid de ochii lor flămânzi de noutăți. Da, ei le pot aduce lucrurile acestea, o știu bine amândoi, dar nu se simt din pricina asta mai bogați, ci dimpotrivă, mai mult secătuiți de viețile lor, despre care ei toți știu că sunt încă vii, poate adevărate și deosebite, deși ei sunt doar doi singuratici. Ceilalți, nu. Între toate aceste dialoguri frânte, fără țesătura aripilor îngerești ale cuvintelor, cineva trebuie să fie lucid, cu adevărat singur, având acest nemăsurat curaj, privindu-i pe toți acești gălăgioși plini de capricii și bani, pe toți cei care fug, fug întruna doar spre a se regăsi cu totul singuri, neajutorați, de nimeni, fără să afle asta decât în ultima clipă, când nu mai e nimic de făcut în afară de respirația finală, la fel de veșnic însetată de aer, de viață, așa cum el și G. sunt singuri din alegere și poate din înțelegeri nemărturisite. Da, abia atunci luciditatea ucide. El scrie și spune cât poate de clar lucrurile astea. G. știe, știu și ei, dar nu, asta e doar literatură, un joc de societate și uneori de interese și bineînțeles

de bani.

Nu, nu le e necesar să fie acolo și totuși merg alături spre un spectacol în care sunt diferiți numai pentru că poartă în loc de măști propriul (și incredibilul) lor chip. „Vesti la giubba”, spune G., „am ajuns. Vei vedea și vor vedea contrastul dintre smoking și haina obișnuită. Vei vedea și vor vedea cum comedia lumii durează peste orice ruine, oricât de provizorii ar fi.” Fără umbra pălăriei, G. arată luminii de la intrare un surâs șugubăț pe care el îl simte a fi unul cumplit de trist. „Nu scrie cărți grele, scriitorule, ci ușoare ca aburii alcoolului, că astea le plac. Altfel, riști să mori de foame cu atât de puțini cititori care le pricep. Sst, acum, ajunși aici, lucrurile astea se tac.” Și dorința lui de a cere iertare pentru a nu-i fi fost alături, lângă ochii negri, obraz lângă obraz, atunci când ea l-ar fi vrut, fără a ști nestinsa sete de care e nevoie pentru a cunoaște un lucru simplu și de neexplicat cum e apa, deșertul necesar și buzele -poate și ale ei- arse, unduirile nisipului fierbinte care produce halucinații, încinsele tălpi călcând la nesfârșit aceste aspre suprafețe mobile în care te străduiești din greu să nu te scufunzi, care seamănă oricărui închipuiri, chiar și oamenilor, cerșindu-și doar stropul de apă lipsind pe vecie. Acolo un singur soare e singura lumină și lipsa lui preschimbă nopțile în ger. Această culoare a tuturor culorilor, imposibil de zugrăvit, de scris și descris. E doar în simțuri, în toate, stând întinse ca niște corzi gata să plesnească, dezvăluindu-și astfel doar cerului cântul adevărat, niciodată auzit. Uneori, vântul. Apoi nisipul se pliază iar și iar, în ruine veșnic provizorii. Ca oamenii. Știe că orice plajă e doar o fericită întâlnire a deșertului cu apa, a scris o singură dată despre asta, în povestea despre ei, primul lui roman, niciodată repetat, pentru care a primit un premiu. Poate l-a ucis scriindu-l, însă toate acestea nu au atras atenția nimănui. Profesorul, da, el i-a spus.

G. este acolo singurul prieten care a mers în timpul războiului în campania din Algeria la fel de liniștit cum merge astă seară la petrecere. Știe că lui așa îi e scris, să scrie despre toate astea și să fie înțeles doar după puterea fiecăruia de a îndura acest joc, de a-l simți și poate de a-l trăi.

Târgoviște, 2013 Septembrie 17

RESTITUIRI (1)

Curtea și parcul Văcăreștilor Locul cel mai drag Elenei Văcărescu

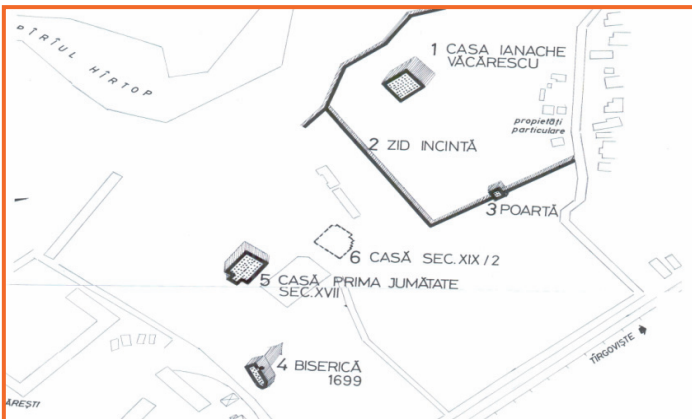

Dan Nițescu,
arhitect

Timp de peste un secol, între 1740 și 1850, spiritualitatea românească a fost

luminată de geniul poezilor Văcărești. Ienăchiță Văcărescu, cu cei doi fii, Alecu și Nicolae Văcărescu și cu nepotul Iancu Văcărescu au reprezentat o strălucitoare stea în patru colțuri care a luminat cultura din Țara Românească.

Între 1864 și 1947 o mare poetă din osul Văcăreștilor a dominat spiritualitatea română și a contribuit și la gloria celei franceze. Elena Văcărescu, prima femeie membră a Academiei Române, nu a uitat niciodată frumusețea dulce a acestor meleaguri, care i-au sădit în suflet puterea de a visa și de a iubi peste felul de a fi al pământenilor. Chiar și în rafinatul Paris, Elena Văcărescu nu a uitat niciodată de locul copilăriei, de Văcăreștii Dâmboviței, de care o lega „o vrajă a amintirii”. Locul acela, vatra înaintașilor ei, fusese

locul de suflet al tuturor poezilor Văcărești.

Ienăchiță Văcărescu a lăsat românilor un testament literar.

Cu siguranță, nu ne situăm la înălțimea mesajului său spiritual, văzând cum românii au uitat de poezii Văcărești.

Cu inteligența ei remarcabilă, Elena Văcărescu a lăsat

Academiei Române un testament material. Cu siguranță, nu suntem la înălțimea lui, văzând cum arată azi vatra Văcăreștilor. Parcul, care se mai întinde doar pe 5,9

hectare, a fost amenajat inițial după planurile unor grădinari francezi pe o suprafață mult mai mare. Arborii seculari de diferite specii au rămas neclintii, chiar dacă, nu de puține ori, hoții au vrut să îi culce cu secura la pământ.

Parcul Văcăreștilor ar trebui să reprezinte o emblemă pentru localitatea care poartă numele celebrului neam de boieri cărturari ai țării. Localnicii însă își pasc vitele la umbra falnicilor arbori, iar iarba e ciugulită de găște.

Nimeni nu uită să amintească în cuvântări despre poezii Văcărești și despre marea lor moștenire spirituală.

Dar dacă te uiți în jur, constăți că din cea materială s-a ales praful.

Noul este reprezentat de un loc de joacă pentru copii și o scenă improvizată. La intrare, nu există nici măcar o plăcuță care să arate călătorului că este un loc încărcat de istorie, beciurile fostelor conace fiind transformate în gropi de gunoi.

Undeva, în spatele scenei se zăresc niște ruine. Sunt zidurile fostei capele ridicate pe altarul fostei biserici de pe domeniul Văcăreștilor, ctitorită de singurul *sfânt* cu obârșie dâmbovițeană. Atât a mai rămas cât de cât în picioare din vatră. Trei ziduri vechi și triste, din conacele

celebrei familii de cărturari și oameni de stat au mai rămas câteva ruine.

Dincolo de aparențe

Curtea familiei Văcărescu are o istorie destul de zbuciumată, datorată, în mare măsură, situațiilor politice la care membrii familiei au fost, pe rând, participanți sau martori. În urma săpăturilor arheologice, întreprinse în anii '70, au fost surprinse cinci etape constructive: casa veche (cca. 1598), casa nouă (1698), biserica (1698-1699), capela (1868) și casa din 1868. De aceea, în câteva episoade aş vrea să readuc în atenția publică unele aspecte interesante, poate mai puțin știute.

Mai întâi, istoria zice.....

În documente, satul apare prima oară la 1530, când Mihnea Turcitul întărește jupâniței Elena cu fiii săi Neagoe Postelnic și Pătru, moșie la Văcărești, din apa Dâmboviții până în coasta Poenilor” și „din hotarul Lucienilor până din susul Stupinii, din drumul până în Gura Stârcului”. Mai târziu, la 9.03.1598, Mihai Viteazul întărea lui Pătrașco postelnic moșie în Văcărești.

Familia susține o genealogie, apreciată de unii specialiști ca fiind fantezistă, potrivit căreia, la 1245,, Neagoe Văcărescu, fiul lui Dan Văcărescu, voevod al Făgărașului, nepot de soră al lui Radul Vodă Negru, venit-au iel și doamna lui Anna la Câmpulung în acești ani”...

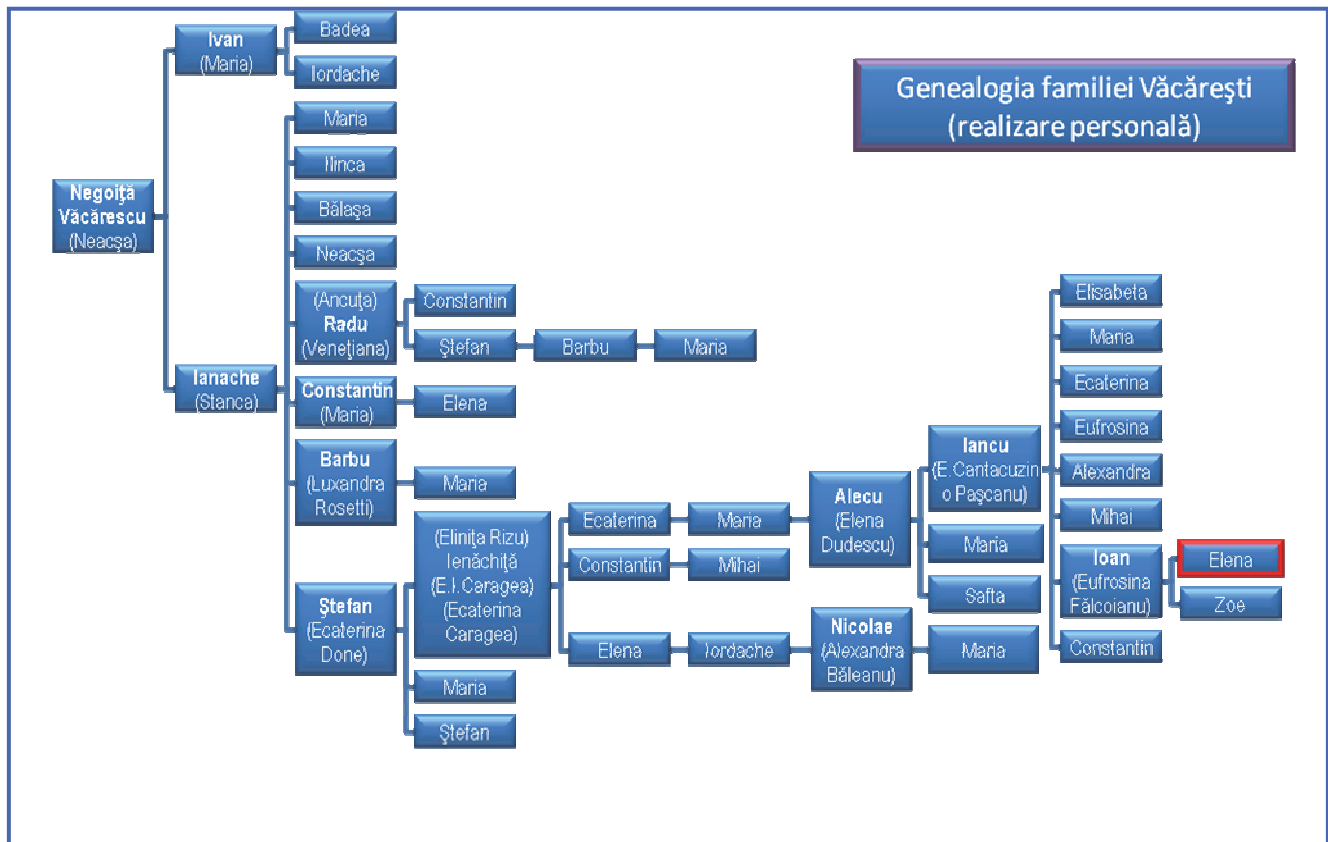
Alexandru Odobescu (23 ianuarie 1834 - 10 noiembrie 1895) susține în lucrarea sa *Poezii Văcărești (Traducerea lui Britannicu. Străbunii Văcăreștilor. Banul Iănăkiță.)* varianta familiei, zicând astfel:

....„Acum, fiindcă avem a vorbi despre o familie unde patru generațiuni de poeți își trecură una alteia cununa de lauri și de mirți, socotim că e drept a începe invocând mai întâi legende și tradițiunea, acea poezie a vremilor trecute și, pe credința vechilor spuse bătrânești, ne va fi credem iertat a cerceta, în răpezirea penei, din ce străbuni iluștri s'au pogorât așa lăudați urmași. Se zice că, pe când Radul Negrul Vodă, fugind din Ardeal pentru persecuțiunile Ungurilor catolici, își găsi scăparea pe poalele meridionale ale Carpaților și, scoborând printre râpele pietroase ale Dâmbovicioarei, descalecă și-și așează scaunul în lunca înverzită ce-i zise Câmpul-Lung, cu dânsul mai mulți soți de arme, cavaleri Români purtând acvila creștină pe coiful lor de fier, veniră să caute o soartă mai pacinică într'acea nouă patrie, năpustită, în timpii urgisiți ai potoapelor barbare, de colonii, străbunii lor.... Printre tovarășii lui Negru Vodă se zice că ar fi fost și junele Negoită, domnesc cocon al lui Dan, Voevodul Făgărașului, și nepot de soră al căpeteniei Românilor ; acesta întemee sate și biserici douăsprezece pe malurile Dâmboviței coprinse de dânsul ; el avu șase fete și doi feciori, Radul și Șerban, cărora le lăsă moștenire, cu numele Cetatea Făgărașului, pe care fâlfâie o acvilă albă, emblemă de imaculată putere, și prapurul purpuriu, cu zicerea Virtus scrisă în litere de aur. De atunci au trecut mulți ani.....

.....Aci ne apropiem de timpuri cu amintiri mai precise, mai puțin legendare. La 1554, se născu din neamul Văcăreștilor, un copil căruia Domnul de atunci, Pătrașcu cel Bun, îi dăte ca naș, numele său acesta fu aga Pătrașcu Viteazul care, într'o lungă carieră războinică, doborî în bătălii atâția vrăjmași păgâni câte zile cu soare sunt într'un an și care, pentru aceea, își închină sabia izbânditoare la toți sfinții ai zilelor de peste an. De acest Pătrașcu, care la bătrânețe fu ban al Craiovei (!!!) și însoți la războaie pe Mihai Viteazul, este clădită biserica din căminul Văcăreștilor de lângă Târgoviște. Urmasul lui fu Neagoe spătarul, pe care Șerban Vodă Cantacuzino, îl avea ca sol al țării, Baș Capu-Kehaia, la Poartă ; la 1685, acest vrednic bărbat muri în Constantinopol cu hainele pecetluite pe dânsul; trupul lui, supus de Turci la această osândă, fu adus în țară, și înmormântat în tinda mitropoliei dela Târgoviște unde se află piatra sa funerară. Soția lui, mama Necșuta, cunoscută în vremile acelea prin virtuțile ei căsătorești, reînnoi memoria venerată a matroanelor romane....”

Pornind de la aceste ultime două personaje și bazându-mă pe mai multe surse documentare, am încercat să realizez o genealogie a Văcăreștilor, cu finalitate la eroina mea preferată, Elena Văcărescu.

Târgoviște 2015

Poezie

Gabriel Mihalache

Doi împărțit la doi

Am adunat atât cât să împart
dincoace de modest
și Doamne,
întotdeauna îmi dadea cu rest.
Nici la iubit n-am fost mai breaz
pân' se crăpa de ziuă
picam în vre-un necaz...
S-a rupt în două lumea - neegal
ca rana mea din piept,
teribil de banal...
eu stau în nelumină, tu dincolo, departe
de nenoroc, de vise,
în viață avui parte
eu sunt aici, tu ești pe malul drept...
și nici prin gând nu-mi trece
cumva să te aștept.
Secunda-mi pare veacuri
minutu-mi este rece.

Voi face din iubirea mea, cărare
din doruri, aripi.
din lacrimă, strigare
ca sa ajung la draga mea, curand,
pâna-nserare.
ce vad?
două scânteii albastre, un păr în vânt,
un strigăt,
un fulger tremurând?!!
și ca prin vis, minune
nu eu ci ea,
mai repede spre mine alerga.

Și ca să-nchei acest poem, frumos și bine
pe malul stâng o să vedeți
nu doi, ci unul
așa cum se cuvine !

În privirea ta mă undui

Iubita mea nu mai tresaltă când mă găsește-n prag
Nici nu-și desface bratul sa ma cuprinda-n dor
Privirea ei coboara spre covor
Și rareori seninul se schimbă-n omul drag,

În schimb, în ochii ei de cer, ca Marea Marmara
Mă văd captiv pe veci, proprietatea lor
Frumos preumblă, jucăuș și ea
În ochii mei scăldați, de ape de la pol

și dacă astea se întrepătrund frumos și bine ,
Care și cui mai mult îi aparține?

Niciodată mai trist ca atunci când

Niciodată mai trist ca atunci când
fără de mine plecai
când, ca un rănit, te rugam din priviri să rămâi
să mai stai...
treceai vioi peste prag
parfumul tău, cu greu, voia să treacă...
doar vântul fiori de la poli aducea
lacrima să-mi fie mai rece, mai seacă...

Niciodată mai singur ca atunci când,
Pașii tăi pe cărarea de dus
nu-i mai auzeam secunde de viață bătând...
frunze căzute pe drum, mai foșneau a ecou
se întorc? Poate-s ei ? Poate nu-s?
gânduri străine se învârt rând pe rând...
ce tablou.....

Niciodată mai gol ca atunci când
depărtarea creștea
când toate se terminau în nimicul nimic
și nimic fără tine era...

Nicidată mai sărac, ca atunci când
Nici măcar prin gânduri nu te-aud...
Și câtă durere, tu știi?
Dacă nici dorul durut n-ar mai fi?

Și chiar de s-ar petrece mai rău de așa
Eu tot mă voi gândi plăcut, frumos...
Și-aștept în prag, tăcut, s-apară ea.

Pun

Pun un cânt și pun o floare,
Margini de iubiri pe drum
Să calci zbor pe drumul moale ,
Aripa să ne-o mpreun.

.....
Mirul teilor să-mbete
Inimi prinse-n Dragobete!

Rugă pentru ea

M-am obișnuit cu lipsa și greul
de mic
ca firul de grâu răsărit
într-un pământ uscat și calic.
Arar se oprea câte-un nor să mă vadă
doar o secundă, un pic
așa ca la paradă
și dispărea undeva, sub zare, amărât
cât un semn de ntrebare și-atat...
Să plângă macar un pic?!!
N-am cerut nimănui, niciodată, nimic.
De dinainte de zori
stele de-argint mi se cuibăreau grăbite
la subsuori.
Și de creștea în dureri, uneori
câte-o galbenă frunză
arșița lumii
până-n miezul tulpinei încerca să pătrună..
Decât să strâng mai bine-mpart
bucata mea de pâine pe din trei sau pe din patru
și zâmbet și iubire și iertare
așa cum era cazul pentru fiecare.
Am plâns cu pruncul mamei încă nenăscut
cu pasărea ce cade din văzduh în noapte
cu strigătul de jale al iedului flămând ...
iar eu eram întrețesut în toate...
și le-am dus așa, opintit și cu greu
chiar dacă durerea mi se urca
până la Dumnezeu...
o singură durere însă, nu pot, nu pot s-o duc
și către cer mă rog, a nu știu câta oară
nu pentru mine,
măcar pe draga mea să n-o mai doară.

Va mai ninge oare ?

Azi-noapte începuse să ningă timid dar frumos
Ca o mângâiere a ta lângă copacul bătran,
scorburos

Fiecare fulg pe frunte sau buze căzut
Mi-l închipuiam un sărut

Un vânt dinpre estul colinei de sân
Umplea sufletul meu cu miros de salcâm

Ce rar mai ninge !... și-atâta de zgârcit
Frate cu tine cerul, eu...nicipând izbăvit

Așteptam o albire a toate în alb argintiu
Dar nu mai ninge, Doamne! și-atâta-i de târziu...

Ciudat mai plânge luna și-mi strică acest vis
Tresar din nălucire pe-o dungă de abis
Nici urmă de real, deloc nu eram nins...

Călător pe drum de țară - Sara Dogaru - Liceul de Arte Bălașa Doamna Târgoviște

Amintirile mele sunt înregistrate pe discuri de vinil datând din 2000 și până în prezent. Am căutat în colecția mea discuri cu tema plimbării la țară, poate cu teme legate de bunicii mei sau melodii îndepărtate cu mult de subiect pe drumurile rurale din cărțile propriei biblioteci. Înainte să audiem aceste opere, trebuie să știți că sistemul meu nervos central se bazează, după aparențe, pe senzații și instantanee auditive, uneori olfactive, deoarece suportul vizual din cadrul unei posibile *proiecții* a acestor memorii va lipsi, iar reproducerile înregistrate aici vor fi cu lipsuri. Discurile sunt zgâriate și reprezintă doar piese și versuri scurte din întreg repertoriul de melodii. Unele vă vor părea lipsite de legătură dar, spre rușinea mea, sunt singurele viniluri pe care le-am găsit în albumele legate de rural. Și acum, să pornim patefonul timpului...

Mergeam desculță pe un pod din lemn negre. Praful uscat îmi încolăcea picioarele până la genunchi. Aerul ardea. Nu-mi amintesc cum am ajuns acolo. Probabil că fugăream mânăii domnului Costache-domnul *Georj* din capătul livezii. Numele *domnul Georj* e doar un pseudonim. Toți îi spun așa, dar nimeni nu i-a ascultat povestea vieții sau povestea numelui iar el nu pare să se manifeste împotriva. Aici, numele sunt predestinate. Indiferent de cuvintele tipărite pe certificat, absent de cele mai multe ori, *așa cum ești, așa te cheamă*.

Când trec printre rândurile de case de pitici, îi văd pe băieții de pe biciclete salutând din cap. Dar aceasta numai când sunt cu tata. Bicicletele lor -schelete ciobite- scârțâie toată ziua pe drumuri. Am văzut un Pegas roșu într-o curte goală cu nisip, dar niciun băiat politicos n-o plimba sau ascundea.

Sandalele mele de gumă galbenă plescăie prin iarbă. Ceața de voal rece se topește încet. La curba din stânga mea este o căsuță, un șopron secționat. Bătrâna de acolo se trezește la ora aceasta și pune rufele la uscat. Hainele ude, plesnite de aerul rece, înseamnă dimineață. Uneori, rufele rămân agățate de sârmele lungi săptămâni întregi iar ligheanul de alamă rămâne sprijinit lângă scări și mai mult timp. Vara se aude bâzâit de radio - ecourile vocilor din filme vechi. În fiecare zi de vară, începând cu 23 aprilie, știrile republicii Guacamole și anunțuri publicitare; și până pe 15 august declarații de război și nunți regale transmise pe unde.

Nu am văzut-o niciodată pe bătrână dar curtea miroase a săpun și pisici. A bătrânică de țară.

Rândurile de meri sunt absolut regulate și curățate în partea de vest a livezii. În est, domnesc măceșii.

La începutul fiecărei luni de februarie domni scunzi cu scări albastre pregătesc vestul pentru primăvară. Țigăncile vin noaptea cu căruțele și lanterne de mână să culeagă măceșii de est.

Odată am fugit până la capătul livezii ăsteia. Am găsit acolo grămezi de rotocoale uscate de fân. Câteva case mai încolo, se simțeau aromele altor căpițe râncede.

Țin minte un cer alb. Țin minte că așteptam cu ochelarii rotunzi de plastic roșu pe nas. Așteptam Steaua Nordului. Ca să mă pot întoarce acasă.

Când am crescut, vara însemna o continuă dormitare în grădină, sub fuiorul de stuf. Uneori, făceam băi calde în casa de vară sau culegeam mere cu prietenii vecinilor. Acum, am impresia că aici totul se desfășoară după ceasul Pălărierului Nebun și după programul Bursucului. Dormitam continuu, indiferent de anotimp (toamna poate fi catalogată după anumite criterii drept o excepție, totuși).

Mă plimbam mâncând biscuiți de-a lungul Zidului de Piatră. Dincolo, o femeie rotundă grohăia sau poate că râdea gutural, ținându-se cu mâinile groase de o masă joasă. Femeia învelea cocoloașe mici de sarmale și se scutura de râs. Vorbea despre fete cu un băiețel care ațâța focul într-o sobă mare de metal înroșit. Avea ochii goi, de parcă auzise discursul de o mie de ori, de parcă știa că ea doar glumește. Mai departe de marginea zidului, imaginea este năpădită de iedera neagră, iar sunetul este redus la mut.

Acum, observ că imagini animează, totuși, amintirile acestea. Memorii de culoarea ceaiului rooisbois în cești albe, amintiri de culoarea năframelor vișinii ale vânzătoarei de siropuri.

Spre deosebire de data trecută, acum nu am întâlnit niciun cocoș.

Toamna satul era dominat de arome tari de lavandă. Nici mușețel sau păpădii târzii, nici măcar meri, cum am visat. Originea trufelor pare o necunoscută dar oamenii nu s-au deranjat niciodată să scormonească vreun trecut sădit de veci în sat, deci rămâne ipoteza prezenței uitate a unui conac dărăpănat și a urmelor acestuia.

Lavanda se presupune că izbucnește odată cu vara și cu menta albă. La noi până și cireziile mâinate de bătrâni șchiopi întârzie.

Văcarul satului este un bărbat în vârstă, slab, lipsit de mobilitate. Uneori, se oprește în fața casei noastre și așteaptă vacile (sau oile, sau caprele, după caz).

Odată, la apus, înainte de plecare, și-a început ritualul de îngrijire chiar acolo, lângă șanțul înfundat de pietriș. Folosea o lamă micuță de bărbierit și o oglindă retrovizoare auto. Părea că nu-l deranjează privirile insistente ale curioșilor. Poate că nu ne vedea de după perdelele lungi. Întotdeauna pare trist, ca și cum tocmai ar fi pierdut ceva. Se împiedică îngrozitor. Poartă cămăși *Levi's* și a fost, de curând, descotorosit de dinți. A fost odată când i-a oferit nuci în coajă verde fratelui meu. Niciunul nu spunea nimic. Miriam susține că altădată l-a văzut căzând. A părut s-o roage din priviri. *Să ce? Nu știu... Să nu privesc, poate...* Nu își strigă niciodată animalele, ele se întorc întotdeauna la el, pur și simplu.

De după gardul cu ochiuri mari de sârmă roșie se holba la apusul din pădure o găină. La capătul porții casei fără ferestre, cu pridvor rotund din piatră, se aud porunci țipate și bufnituri. La ramele goale de ciment, o bătrână cu basma neagră cheamă șoptit găinușa. Vocile amuțesc. Aceasta își întoarce capul mic și țipă spart. Puful alb de la gât se înfoaie. Domnișoara cu basma îi zîmbește stîrb.

Mult prea târziu m-am întrebat de ce zâmbea la țițele ei de pasăre neună. Poate că nu avea la cine să zâmbească. Poate că o distra. Sau poate că a uitat.

Chiar la intersecția cu Strada Principală tronează o fabrică goală. Pe latura de vest stă scris *Fabrica de...* Stratul de vopsea albă este răcâit până la scheletul de metal ruginiu al clădirii, întrerupând brutal cuvintele. Mama spune că era o fabrică de oțet (poziționarea acesteia ar fi explicată prin prezența livezii de meri, în acest caz). E atât de scundă, cu ferestre mari și o scară de ciment, acoperită de fum de făină.

Casele părăsite ar trebui să pară morbide, suflute moarte reduse la tăcere. Dar fabrica mea păstra răsăritul până la apus și apusul până-n zori. Puteam să le văd pe acoperișul spart, înăuntru.

Poate că ar trebui să povestesc despre adevărata esență a satului, despre sărbătorile orbitoare sau despre Ulița Sălciei, despre cimitirul de mașini de lângă câmp. Un câmp mic de douăzeci de rânduri cu căpșuni, acoperite de folii albe de plastic (luna aceasta ar trebui să încolțească, după spusele domnului în salopetă albastră). Ar trebui să povestesc despre părculețul ruginit unde cochetează micuța Simina în fiecare seară, în fața mașinilor care trec înspre pensiune. Parcul e acoperit cu covoare de coji de semințe roase. (Nu am înțeles încă de ce adulții nu își îngrijesc parcurile lor). Dar nu văd rostul unei asemenea plimbări pe asemenea străduțe ale satului meu.

În ziua aceea, soarele era agățat cu fire de electricitate, ca un glob de sticlă groasă. Purtam pălăria mea de picnic cu boruri late. Mă plimbam ca prințesa Diane prin satele maro din Africa. Cred că eu căutam pe cineva. Mă dădeam mare și eram atât de mică. Într-o curte lungă se auzeau chiote. Răsetele spărgeau rutina tăcută a după-amiezii obișnuite.

După porțile grele de fier forjat, un băiețel desculț alerga prin jetul gros de apă al unui furtun de grădină. Râdea până și cu urechile. Îi vedeam pliurile subțiri ale pielii. Ochii mici îi scânteiau. Îi vedeam dinții rotunzi și albi și chiar și gingiile. La capătul furtunului greu se afla sora lui, cu păr lung de indiană și ochi de mexican, îmbrăcată în costum de baie albastru. Îi tot strigă: *O să răcești!* Dar el închidea ochii și dansa cu mâinile întinse și capul pe spate, sub ploaia subțire, bătătorind cu tălpile iarba îmbibată. Am rămas lângă rândurile de flori până s-a terminat apa rece din rezervor.

Atunci, aș fi dat orice pălărie în schimbul unui costum de baie. Mă simt ca un vizitator la un aquarium. Tot bat în geamul de sticlă, către curentii de apă din cealaltă parte. Ciocn ca să mă audă cineva, să mă vadă. Dar ființele translucide își văd de treabă și înoată mai departe...

O serie de cântece (1)

4 CURȚI DOMNEȘTI-cântec medieval de arhitectură

Începutul... sau Descinderea *Pelerinului* la Curtea Domnească

Zidul înalt, năpădit de iederă, străjuiește o latură a străzii invadate de automobile. Trotuarul îngust pe care abia ar avea loc să circule alături două persoane, e mai mult pustiu; puțini se încumetă să treacă pe lângă zid, preferă partea cealaltă, mereu aglomerată. Golurile mici ce străpung din loc în loc prin piatra masivă fac să răzbată izuri ce-l înfloară pe trecătorul întâmplător.

Undeva, *architecton*-ul medieval (*mai marele* peste construcții) a socotit de trebuință să întrerupă continuitatea zidului cu un loc de trecere, fie el un turn de poartă ce țintește cerul cu înălțimea lui. Pe aici, pe sub bolta joasă și întunecată a intrării, **Pelerinul** pășește sfios *dincolo*.

Însă odată ajuns în curtea dinlăuntru, tăcută, pardosită cu dale mari de piatră, găsește o ușă larg deschisă către lumea de altădată și rămâne uimit de bogăția de forme cuminiți, clare, primordiale, de spațiile armonios racordate, de punerea în operă a materialelor ancestrale, de mirosul verdeții, florilor și pietrei încălzite la soare, de simțământul mersului încet, tacticos, **Pelerinul** copleșit de splendoare, cu respirația tăiată, privește îndelung și cu nețărmurit respect la minunatul tezaur lăsat de strămoși.

Sunt arhitect. Mă pasionează ideea de a face case. Mă pasionează și educarea celor ce vor face case – elevii mei. De un număr bun de ani încerc ca din elevi obișnuiți, veniți întâmplător (sau nu) la Liceul de arte din Târgoviște, să fac pasionați pentru străvechea meserie de arhitect. Străveche este și cetatea Târgoviștei, fostă "de scaun" pentru Principii Țării Românești. Au mai fost și alte "cetăți de scaun", patru în total. De aici și ideea de 4 Curți Domnești, cunoscute mai mult ca istorie. Dar istoria fără arhitectură nu se poate. Și arhitectura medievală e un cântec pe care îl putem asculta pe străzile vechilor noastre urbe.

Daniela Radu, arhitect

zându-ne în oase răcoarea beciurilor boltite, am privit lumina furisată prin golurile înguste. Am plecat urechea până ce am putut auzi acel cântec venit din adâncimile trecutului, muzica pietrelor cioplite cu măiestrie, însoțită de dansul cărămizilor în zidurile greoaie sau în arcele suple sau în bolțile largi, cuprinzătoare...

TREI: *Oare cum va fi fost viața la Curte?* Am organizat un concurs național de arhitectură și artă pe această temă, invitând elevii liceelor vocaționale să ia parte. Am deschis un forum de discuții pe internet cu mii de participanți. Am alcătuit un cerc de studiu, am elaborat o suită de materiale didactice și de expunere de arhitectură medievală (cu posibilele imagini restaurate după imaginația fiecăruia - planșe, machete, vestimentație de epocă, fotografie și video).

PATRU: *Experiment.* Pornind de la modelele prezentate în tablourile votive de prin biserici sau din alte surse istorice, am confecționat veșminte de epocă medievală din Țara Românească pe care elevii le-au purtat prin diverse locații istorice din Muntenia și de dincolo de munți, interesul lor crescând pe măsură ce se simțeau mai în pielea personajelor vremii. Impactul creat asupra turiștilor sau localnicilor a fost deosebit de mare. Iar elevii mei nu vor uita niciodată lecția de istorie.

(În loc de) ÎNCHEIERE:

În mersul galopant al zilelor noastre, de multe ori pare că nu ești actual dacă porți încărcăturile trecutului. Sau că frânezi dezvoltarea dacă privești în urmă. Astăzi ne numim între noi Domni și Doamne dar știm să trăim ca atare și să domnim în casele noastre, în curțile noastre ca DOMNI? Adevărata înălțime și calitate a vieții ne-o cucerim prin felul cum ne trăim viața **nu** prin simplul apelativ de adresare. Acest lucru se învață privind cu atenție la modul în care au viețuit oamenii înaintea noastră. (*va urma*)

Ce am făcut... din 2009 încoace

UNU: *M-am entuziasmat* la ideea de a prezenta elevilor mei și publicului larg arhitectura medievală așa cum o văd eu cu ochii de arhitect și prin prisma profesorului care vrea să insuflă noilor generații valorile veacurilor trecute. Ele se găsesc aproape de noi, trecem pe lângă ele grăbiți de viața noastră modernă, consumistă, fără să apucăm să mai medităm la rostul existenței, fără să mai avem timp pentru relaxare...tihnă, pentru a respira istoria, pentru a ne înțelege rădăcinile, pentru a savura continuitatea pe aceste meleaguri, pentru a conștientiza enorma bogăție arhitectural-istorică pe care nația noastră să o valorifice ca pe un produs de cea mai bună calitate. Un Vizitator american, copleșit de încântare la vederea Târgoviștei îmi mărturisea: "Voi, în districtul vostru, ați putea trăi foarte bine numai din valorificarea istoriei și monumentelor pe care le aveți la tot pasul...cu o condiție: să aveți management American!"

De aceea am comis lucrarea *4 Curți Domnești – Cântec medieval de arhitectură*, am îndrăznit să abordez mai tinerește, mai școlărește de fapt, istoria din jurul nostru iar lecția arhitecturală ce vreau să scot în evidență să fie în vederea provocării generațiilor tinere să nu arunce la gunoi ceea ce e în ruină dar care, cu un pic de dragoste, cu discernământ și cu mai mult management, ar putea fi o sursă de bogăție de toate felurile: materială, intelectuală, spirituală, mândrie națională (suntem o nație de ziditori, de inimoși, competenți, de poeți, artiști, inventatori, de oameni tehnici).

DOI: *Am fost și am văzut*, i-am dus pe elevi printre zidurile ruinate, am pipăit piatra și cărămida lor, am măsurat încăperile, le-am privit în bătaia soarelui sau sub norii amenințatori sau picurate de ploaie, ne-am ascultat pașii cum călcău sfioși pe pardoselile aspre, am simțit pătrun-

PĂPUȘI de 6 LEI

Duminica dimineața, Strada Mare este mai mult pustie. Puțină lume trece pe ea, purtată de alte treburi, căci toate magazinele sunt închise. Unele dintre ele au trase storuri groase peste vitrine, altele oferă imaginile mărfurilor nemișcate de luni de zile, prăfuite și decolorate de soare.

Patru fete merg în rând pe trotuarul destul de larg, ținându-se de mâini și vorbind vesele, fără să fie interesate dacă se ascultă sau nu reciproc. Seamănă atât de mult între ele încât ai zice că sunt gemene, dacă nu ai observa că între prima din rând și ultima este o diferență de înălțime de un cap. În urma lor pășesc băieții, parcă stânjeniți de surorile lor guralive; mai în spate vin părinții, fără grabă, privind cu plăcere la copiii îmbrăcați în hainele de duminică. Merg la biserică, iar pentru asta trebuie să traverseze o parte din urbe, străbat **Strada Mare** până la piață apoi coboară pe strada Sfânta Vineri. Fetele sunt cu ochii pe vitrinele magazinelor care se înșiră una după alta în lungul străzii iar picioarele parcă măresc ritmul pe măsură ce se apropie de papetărie. Vitrina este plină de jucării iar preț de câteva minute stau să admire exponatele atrăgătoare: câteva mașinuțe și motociclete din tablă, vopsite în culori strălucitoare, o tobă tot din tablă cu bețele de lemn alături, o minge de cauciuc roșie cu buline albe, o gălețușă pe care sunt pictate niște umbreluțe de soare, multicolore iar din găleată ies capetele micuțelor unelte de jucat în nisip: lopățică, greblă, sapă. Câte minunții se pot

Daniela Radu

vedea în această vitrină! Dar cele mai grozave sunt păpușile. Înșirate pe polița de la mijloc stau ca niște soldăței cele câteva păpușele din cauciuc, mici cât lingura, lângă care este fixat prețul: 6 lei. Fiecare fetiță își alege câte una, nu cu gândul să o cumpere. Doar așa...

Cei doi băieți aruncă și ei o privire fugară spre tractorul din colț, din plastic roșu, de care este prinsă o remorcă, apoi trec mai departe fără să se oprească. Trec și părinții, parcă neobservând ca fetele au rămas lipite de vitrină. Astăzi a apărut o păpușă nouă. Nu este mai mare decât celelalte, dar e altfel. În primul rând nu este scoasă din cutia ei, doar capacul a fost îndepărtat să se vadă minunea dinăuntru: o zână! Păpușa din cutie are o rochiță din mătase înflorată, lungă și înfioată cum au zânele din cărțile cu povești iar în păr are o fundiță din același material ca al rochiței. Cum este prinsă oare, că părul este doar o vopsea castanie aplicată peste cauciucul ce imită o buclă?!

- Cred că e mai înaltă decât celelalte, spune una dintre fete, după care își lipește fața de vitrină și-și concentrează privirea cu atenție pe bănuțul agățat de mâna păpușii. O cheamă...o cheamă Petruța!

- Gata, hotărăște brusc cea mai mare, privind spre părinții care dispăreau după colț. Ne mai uităm la întoarcere!

Toate patru încep să alerge, îmbujorate mai mult de plăcere decât de efort.

ZEFLEMEAUA - CAMIL PETRESCU

Motto: „Românii e deștepți!”

Când va veni sfârșitul lumii
Românii nu vor fi atenți
Isus a spus: „Talita kumi!”
Dar nu pentru inconștienți.

Iar Ziua Domnului, ca hoțul
În miez de noapte va sosi
Femeia va dormi, iar soțul
Reviste porno va citi.

N-avem conștiința tragediei
Și totul luăm „à la légère”
Noi, campionii bășcăliei
Am compromis orice mister.

Avem o scuză de fațadă:
„Lasă, că merge și așa!”
Trădăm la primul colț de stradă
Și-apoi încălecăm pe-o șa.

Senzația e de plutire
De infinit parașutism
Noi am făcut mișto subțire
Și de marxism, și de fascism.

Ce Decebal și Burebista?
Ce patriotul cărturar?
Trăiască Mița Biciclista
Și berea rece la pahar!

Mitică veșnic să trăiască
Și noi pe lângă el, noroc!
Filozofia chelnărească
E tot pe loc, pe loc, pe loc!

Întreaga drojdie se scurse
Din mahalale de Fanar
Și-n loc să fim un roib de curse
Noi am ajuns din cal – măgar.

Pe primul loc e-njurătura
Ea pentru toate e un leac
Simți cum îți umple toată gura
O moștenim din veac în veac.

Noi „facem” și „băgăm” de-a valma
Noi suduim neîncetat
Iar la acest popor, sudalma
E o religie de stat.

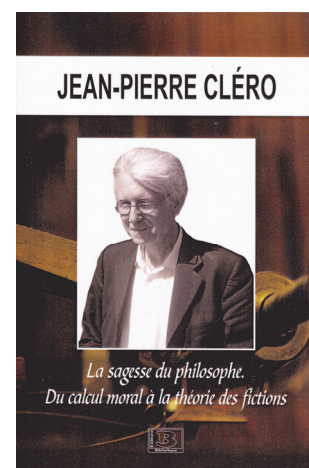
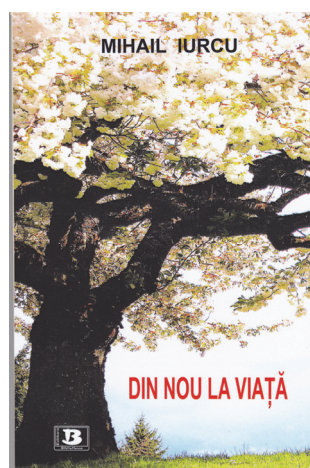
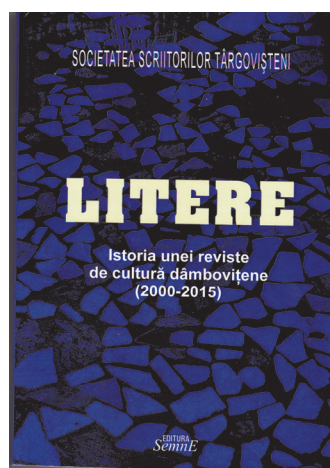
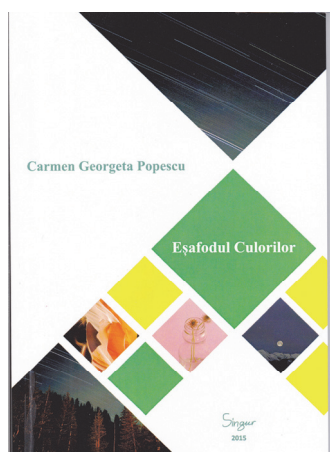
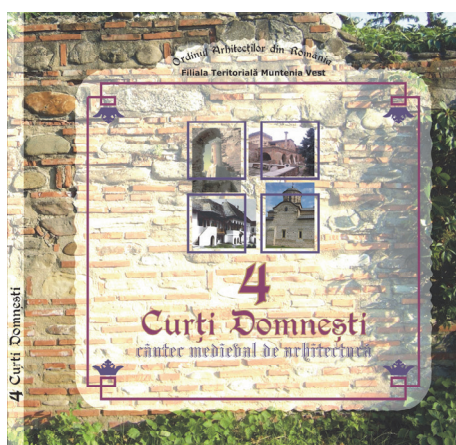
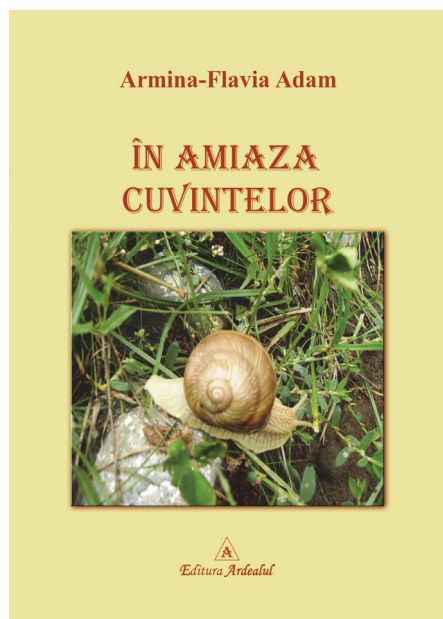
La treburile serioase
Noi nu ne concentrăm destul
Avem o somnolență-n oase
Și-o zeflemea de prost fudul.

Ceac-pac! Dar la reluări de faze
Parcă ne mai trezim puțin
N-avem profil de kamikaze
Tiparul nostru-i byzantin.

Apocalipsa furtunoasă
Îi sperie pe pămînteni...
Pe noi nu ne-o găsi acasă –
Vom fi la meci, sau la pomeni.

Aceasta, poate, ne e soarta
S-o tragem și pe asta-n piepți
N-aveți decît să-nchideți poarta
Dacă tot face ea pe moarta...

Hai, că românii e deștepți!

Cărți noi în biblioteca revistei
Climate Literare